

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
Факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства
Кафедра англійської філології

Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики

Матеріали V Всеукраїнської
науково-практичної конференції
4-5 грудня 2014 року

Дніпропетровськ
2014

УДК 81'243
ББК 74.261.7
А-43

Упорядник А.І. Анісімова

Редакційна колегія:

*док. філол. наук, проф. І.С. Попова; канд. філол. наук, доц. А.І. Анісімова;
канд. філол. наук, доц. М.Ю. Волкова; канд. філол. наук, доц.
О.О. Конопелькіна; канд. філол. наук, доц. Н.А. Литовченко; старш. викл.
Ю.В. Сердечний; старш. викл. М.В. Теплова.*

А-43 Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики. —
Дніпропетровськ: «Літограф», 2014. — 156 с.

ISBN 978-966-2267-55-6

У збірнику публікуються тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики».

Збірник представляє інтерес для фахівців з філології, перекладознавства, методики, а також для широкого кола тих, хто цікавиться сучасними проблемами філологічної науки та практики викладання іноземних мов, питанням функціонування мови у певному культурному середовищі, міжкультурною комунікацією та культурологічним підходом до викладання мови.

**УДК 81'243
ББК 74.261.7**

ISBN 978-966-2267-55-6

© Дніпропетровський національний
університет ім. О. Гончара, 2014
© Анісімова А.І., упорядкування, 2014

Поляков М. В.
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА НА ШЛЯХУ ДО МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ
ОСВІТИ

Дніпропетровський національний університет імені Олеса Гончара

Мені приємно сьогодні приєднатися до Вас, щоб разом відкрити V Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики». Особливо приємно, що ця конференція проходить саме тоді, коли керівництво України спрямовує зусилля на реформування вищої освіти, щоб наші студенти мали змогу долучитися до європейського освітнього простору.

Знання іноземних мов є наріжним каменем демократичного суспільства. Воно є ключем до євроінтеграції, забезпечення нашим випускникам рівних можливостей на європейському ринку праці. Настав час оновлення, вдосконалення підготовки філологів, вчителів і викладачів іноземних мов.

Наш університет бере участь у спільному проекті ЄС TEMPUS «DIMTEGU - розробка і впровадження багатомовних програм в університетах Грузії та України», який розпочався в жовтня 2012 року. Від початку проекту TEMPUS робоча група ДНУ імені Олеса Гончара розробила навчальний план для багатомовних програм педагогічної освіти. До кінця наступного року ми плануємо впровадити новий освітній план підготовки магістрів кафедри англійської філології, які отримуватимуть спеціалізацію фахівця з мультилінгвальної освіти.

Такі зусилля з боку робочої групи проекту, особливо координатора від ДНУ завідувача кафедри англійської філології А. І. Анісімової, є істотним кроком у безперервному просуванні України до міжнародних норм та все важливішої ролі нашої країни в Європі. Однією із ключових компетенцій, якою має володіти сучасний спеціаліст, є володіння двома та більше іноземними мовами.

Практика мультилінгвальної модернізації освіти цілком співвідноситься з досвідом країн-членів ЄС, які сприяють мовному різноманіттю спільноти й оволодінню громадянами ЄС іноземними мовами. На Барселонському саміті Європейського Союзу в 2002 році глави держав та урядів оголосили про впровадження в освітніх системах країн-членів принципу «рідна мова плюс дві

іноземні» та «індикатора лінгвістичної компетентності». Це передбачає вивчення з раннього віку принаймні двох іноземних мов і має стати частиною діяльності закладів шкільної, університетської та професійно-технічної освіти ЄС. Так само і в Україні – з 1 вересня 2013 року учні вивчають дві іноземні мови, починаючи з 5-го класу.

Мультилінгвалізм, мультилінгвальна освіта є фактично феноменом ХХІ ст. Розроблення програм мультилінгвального навчання почалося в 70-і роки ХХ ст. у канадській провінції Квебек, де багато жителів франкомовні. Сьогодні така модель успішно функціонує в Канаді, Австралії, Латвії та Фінляндії – країнах, відомих найкращою якістю шкільного навчання у світі. Латвії вдалося залучити до реформування мультилінгвальної системи освіти значні ресурси ООН та Єврокомісії.

На нашу думку, мультилінгвальне навчання є важливим і потрібним для надходження інвестицій у модернізацію системи освіти в Україні, що стане ключем до майбутнього процвітання та добробуту. Освіта й наука сьогодні постають пріоритетними чинниками соціально-економічного розвитку нашої країни. Майбутнє освіти закладається сьогодні, насамперед через впровадження інноваційних технологій у навчання з метою підвищення його ефективності засобами інформаційних технологій. Одним з напрямів виконання проекту TEMPUS є вдосконалення практичних навичок під час роботи з віртуальним навчальним середовищем, тобто із системою управління навчальними курсами - MOODLE.

Долучення до мультилінгвальної вищої освіти має стати переломним моментом в історії кафедри англійської філології, яка вже понад півстоліття готує фахівців з англійської мови і літератури. На сьогодні кафедра має близько 3 тисяч випускників, серед них понад 70 кандидатів наук і 12 докторів наук. Усі вони зараз очолюють або працюють на кафедрах відповідного профілю провідних ВНЗ України та за кордоном. На кафедрі функціонує аспірантура та докторантура зі спеціальністю «германські мови» - 10.02.04.

У 2002 році на кафедрі було відкрито лабораторію сучасних технологій навчання іноземним мовам, що вдосконалило навчальний процес і підвищило рівень підготовки фахівців з іноземної мови. З 2004 року кафедра розпочала щорічний випуск фахового збірника наукових праць «Англістика та американістика».

Безумовно, найбільшому розвитку потенціалу кафедри сприяли її завідувачі, які в різні періоди самовіддано керували професорсько-викладацьким колективом: Сергій Лінський, Елеонора Носенко, Ірина Авер'янова й Алла Анісімова, яка очолює кафедру з 1994 року до сьогодні.

Сфера наукових інтересів науково-педагогічних працівників кафедри є досить широкою й охоплює методику викладання іноземних мов у школі й ВНЗ, проблеми перекладознавства, лексикології, граматики, стилістики тощо. Усі ці питання складають наукову проблематику V Всеукраїнської науково-практичної конференції.

Науковці з різних регіонів України, які завітали до нашого університету, матимуть змогу інтегрувати різні галузі філологічного знання. Їхні дискусії будуть звичайно продовжені на сторінках фахового наукового збірника «Англїстика та американїстика».

Сподїваємося, що конференція стане передусім поштовхом до бїльшої зацікавленостї проблемами мультилїнгвїзму й цей досвїд буде продовжено і в інших вишах нашого рєгїону й країни. Колектив кафедри англїйської фїлологїї завжди вїдкритий до дїалогу з їншими освїтнїми закладами та установами задля об'їднання зусиль для творення моделї української освїти ХХІ столїття. Сьогоднішня науково-практична конференція є ще одним кроком у зблизеннї унїверситетської науки з потребами викладачїв-практикїв. Бажаю всїм учасникам плїдної спївпрацї.

Попова І. С.

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ-ФАХІВЦІВ З МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Кафедра англїйської фїлологїї вже вп'яте проводить Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Актуальнї проблеми фїлологїчної науки та педагогїчної практики». Особливїстю цьогорїчної конференцїї є розширення наукової проблематики. Викладачї й студенти нашого унїверситету, а також шановнї гостї з їнших вишїв і мїст України матимуть змогу обговорити питання мультилїнгвалїзму в сучасному свїтї, зокрема мультилїнгвального пїдходу до вивчення їноземних мов. Соцїально-полїтичнї й економїчнї прїоритети реформ

викликають особливу потребу в модернізації вищої освіти в Україні, особливо у сфері викладання іноземних мов.

Одним із пріоритетних напрямів української національної політики в галузі освіти є інтеграція до Європейської системи освіти. Тенденції глобалізації висувають завдання підготовки молоді до життя в багатонаціональному, багатомовному й багатокультурному середовищі, формуючи навички, потрібні для того, щоб спілкуватися й працювати з людьми різних національностей, культур і менталітетів.

Зі змінами у визначенні цілей навчання іноземній мові є зміни й у системі підготовки вчителів в організації іншомовної освіти. Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, зокрема кафедра англійської філології, бере участь у впровадженні проекту TEMPUS, який був започаткований у жовтні 2012 року для покращення освітнього рівня випускників університетів Грузії та України – майбутніх учителів шкіл завдяки розробленню навчальних планів для багатомовних програм педагогічної освіти. У результаті виконання цього проекту кафедра англійської філології матиме змогу готувати магістрів з англійської мови і літератури, фахівців з мультилінгвальної освіти.

Нагадаємо, що поняття мультилінгвізм є надзвичайно важливим для сучасної Європи. Незважаючи на те, що воно постало зовсім недавно, це поняття все більше й більше використовують у дискурсі вищої освіти. На сьогодні полікультурна мультилінгвальна освіта через вивчення рідної та іноземної мов є важливим складником модернізації цілей та змісту національних освітніх систем в країнах Європи.

Як філолог-україніст, я хотіла б звернути Вашу увагу на особливості феномену мультилінгвізму в Україні, який є цілком відмінним від європейського. Для багатьох розвинених країн Європи та світу феномен мультилінгвізму є природнім елементом мовної політики, спрямованої на максимально можливе забезпечення комунікативних потреб різних етнічних груп населення.

В Україні ситуація ускладнюється тим, що державна українська мова посідає досить специфічне місце. Хоч офіційно вважають, що українська мова є мовою, що переважає на території всієї держави, фактично ситуація є дещо іншою. Окрім, у великих містах східної частини України саме російська мова нерідко має привілейованіше становище. Немає жодної іншої європейської

країни, де мова етнічної меншості має по таке саме поширення, як державна мова. Утім не потрібно забувати, що на деяких територіях державна мова – це мова меншості. Специфіка лінгвістичної ситуації в Україні полягає у невідповідності між лінгвістичними та етнічними групами, оскільки частина етнічних українців послуговуються російською мовою. Згідно із соціологічними дослідженнями етнічні росіяни в Україні складають 22% населення, а російськомовна частина - понад 50% від загальної чисельності населення України.

Ще не до кінця вирішене питання про державну мову породжує низку негативних наслідків, бо будь-яке порушення прав людини у цій вразливій сфері неминуче призводить до порушення нормальної життєдіяльності людини, а отже, її психічної рівноваги, стимулюючи неадекватні зовнішні реакції. У цьому разі потрібно враховувати, що в Україні склалася така історична ситуація, за якої практично немає людей, які взагалі не розуміють української або російської мови. У соціокультурному плані «україномовні» і «російськомовні» групи населення є значною мірою абстракціями, що відбивають сам факт надання переваги вживанню тієї або тієї мови. В Україні переважає стихійний білінгвізм, а багатомовність є, імовірно, проблемою самовизначення й особистісного вибору.

На сьогоднішній конференції під поняттям «мультилінгвізм» будуть розглядати не співіснування різних мовних груп у межах однієї території, а здатність людини користуватися кількома мовами, що Рада Європи визначає як «плюралінгвізм». Мабуть, ніколи не втратять актуальності слова великого В. Гете: «Скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина». В умовах глобалізації, економічної інтеграції та створення єдиного європейського ринку праці ми – освітяни - прагнемо забезпечити підготовку спеціалістів найвищого рівня, здатних працювати в масштабах загальноєвропейського ринку.

Метою V Всеукраїнської науково-практичної конференції є згуртувати фахівців з різних навчальних закладів для обговорення актуальних проблем філологічної науки та педагогічної практики й обміну досвідом. До організації конференції долучена лабораторія сучасних технологій вивчення іноземних мов, що координує багаторічну плідну співпрацю кафедри англійської філології з різними інституціями, зацікавленими в підготовці й підвищенні кваліфікації викладачів англійської мови.

Переконана, що проведення конференції створить передумови для подальшого розвитку науково-педагогічної діяльності філологів та сприятиме примноженню здобутків та надбань, збагаченню академічних традицій факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ. Мультилінгвалізм – це лише один з напрямків роботи конференції. Як завжди, розглядатимуться питання англомовної картини світу, перекладознавства, іншомовної комунікації, лінгвостилістичного аналізу художнього тексту.

Висловлюю вдячність Вам, шановні учасники конференції, за сприяння у міжвишівському співробітництві. Бажаю всім нам плідної співпраці та гарного настрою.

Анісімова А.І.

ФОРМУВАННЯ МУЛЬТЛІНГВАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Останнім часом ідея мультилінгвального навчання все більше привертає увагу лінгвістів та педагогів. Ведеться серйозний теоретичний пошук шляхів розвитку особистості у процесі навчання іноземним мовам. Крім того, досліджуються способи формування багатомовної особистості, у тому числі через розвиток її комунікативної та соціокультурної компетенцій, котрі проявляються у здатності здійснювати спілкування засобами іноземної мови та долучені до культур інших народів.

Процес глобалізації є сьогодні характерним для всіх галузей сучасного суспільства, а її інтелектуальний вимір є однією з найбільш важливих та визначних ознак. Одночасно відбувається становлення комунікативного простору, котрий здійснює суттєвий вплив на всі аспекти життя суспільства, окремого індивіда, на структуроутворюючі компоненти всієї культури, науки, освіти.

Мова об'єднує народи і націю, а також змінює державу. Мови є основним фактором культурної ідентичності. Європейський Союз заснований на принципах різноманітності культур, звичаїв та вірувань, а багатомовність є його основою. Через зростання контактів з іноземцями люди вимушені спілкуватися не рідною мовою, тому й постає проблема сприяння та урегулювання взаємодії у мультилінгвальному та мультикультурному

середовищі. Володіння іноземними мовами уможливорює спілкування з представниками інших країн, а також робить можливим діалог культур.

Шлях до формування мультилінгвальної особистості у процесі навчання іноземним мовам включає в себе виконання декількох умов: розвиток вміння мислити іноземною мовою, акультурація, соціокультурне виховання.

Багато науковців сходяться на думці, що володіти іноземною мовою означає мислити цією мовою. Таке мислення є невід'ємним компонентом у процесі розвитку мультилінгвальної особистості. Воно є важливим не тільки тому, що відбувається вербалізація, пошук та «підклеювання» мовленнєвих знаків до мисленнєвих процесів, а ще й тому, що має місце творча інтелектуальна «обробка» них.

Акультурація є процесом пристосування до нової культури, що має за мету переорієнтацію способу думок, особливостей сприйняття дійсності, а також установлених норм поведінки. Як результат, у студента/учня виховується повага до інших народів, їх культурних, історичних, духовних цінностей і традицій, що призведе до більш впевненого міжкультурного спілкування.

Педагогічна політика будь-якої національної освіти має бути спрямована на соціокультурне виховання, що не тільки змінить і збагатить студента/учня як носія національної культури, але й зробить її всебічно розвиненою духовно й емоційно. «Рідне» і «чуже» при цьому зближуються між собою. Подібне зближення не розщеплює національну свідомість, не виснажує національних почуттів, а, навпаки, дозволяє краще поцінувати «своє» за рахунок порівняння його з «іншим».

Втілення вищезазначених умов на практиці можна досягти шляхом створення комунікативної атмосфери на заняттях, наближення її до умов реального спілкування; використання таких текстових й ілюстративних матеріалів, які сприятимуть вихованню толерантного ставлення і поваги до культури, звичаїв, способу життя інших народів; а також виконання завдань проблемного та творчого характеру, що сприятиме розвитку креативного мислення, усвідомленого використання власного досвіду та мовного знання.

Таким чином, формування мультилінгвальної особистості передбачає взаємодію у використанні різних комунікативних форм роботи та підходів до процесу навчання та оволодіння учнями інтелектуальною, культурною і соціокультурною компетенціями.

Аврутіна Ю.Л.

СЛОВА ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ У РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара

Комунікація в житті сучасної людини значною мірою пов'язана з мас-медіа і зокрема з рекламою. Більш того, реклама являє собою особливий вид комунікації, характерною особливістю якого є фактор впливу, що вимагає використання особливих механізмів, за допомогою яких реалізується основна мета будь-якої реклами - залучення уваги і спонукання до дії. При цьому реклама відчуває на собі вплив безлічі різнорідних чинників зовнішнього середовища, що викликані міжкультурною комунікацією та процесом глобалізації, і гнучко реагує на цей вплив.

Одним з найважливіших компонентів реклами, які представляють собою цікавий об'єкт для вивчення, є текст. Мовна організація тексту відбувається на різних рівнях мови, а саме лексичному і синтаксичному. Рекламний текст стає потужним двигуном торгівлі завдяки правильному використанню певних мовних засобів. З них найбільш часто використовуються: метафора, персоніфікація, алюзія, повтори, каламбур, рима, анафора та синтаксичний паралелізм. На лексичному рівні в рекламних текстах найчастіше можна зустріти іншомовні слова, асимільовані слова, екзотизми та варваризми. Для прикладу розглянемо слова іншомовного походження у одному з зразків реклами косметичних засобів, що були знайдені на сайті компанії Amway. Для цього використаємо Online Etymology Dictionary із сайту <http://www.etymonline.com>:

«beautycycle Earth Restoring Balance Day Lotion with Hydrating Broad Spectrum SPF(sun protection factor) 15 UVB/UVA (різновиди сонячних променів) helps protect skin from environmental damage and keeps skin under control.»

Жирним кеглем виділені слова іншомовного походження. Систематизуємо їх у таблицю:

Words from Germanic languages	Borrowings
Earth(n.) - from Proto-Germanic *ertho "earth, ground"	restore (v.) c.1300, from Latin restaurare "repair, rebuild, renew," through Old French restorer

day (n.) Old English dæg "day," also "lifetime," from Proto-Germanic *dagaz	balance (n.) early 13c., "apparatus for weighing," also in the figurative sense; from Latin through Old French
broad (adj.) Old English brad "broad, flat, open, extended,"	lotion (n.) c.1400, from Latin lotionem "a washing," through Old French lotion
help (v.) Old English helpan "help, support, benefit, do good to" from Proto-Germanic *helpan	hydrate (v.) 1850, "to form a hydrate;" 1947 as "to restore moisture;" from Greek hydr-, stem of hydor "water"
skin (n.) c.1200, "animal hide" (usually dressed and tanned), from Old Norse skinn "animal hide, fur,"	spectrum (n.) 1610s, "apparition, specter," from Latin spectrum "an appearance, image, apparition, specter,"
environment (n.) "the aggregate of the conditions in which a person or thing lives" first recorded 1827 (used by Carlyle to render German Umgebung)	protect (v.) mid-15c., from Latin protectus, past participle of protegere "to protect, cover in front"
keep (v.) late Old English cepan "to seize, hold," also "to observe,"	damage (n.) late 13c., from Old French damage (12c., Modern French dommage) "loss caused by injury,"

Як бачимо, процентне співвідношення запозичених слів досить суттєве. Також хочеться відмітити, що у всіх проаналізованих мною зразках текстів реклами косметичних засобів зустрічається принаймні одне слово іншомовного походження, асимільоване чи ні. Таким чином, можна зробити висновок, що у сфері реклами відбувається значне проникнення культур одна в одну, що сприяє розширенню вокабуляру людей та впевнено веде до розвитку мультілінгвізму як явища світового масштабу.

Албатова Н.А.

ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

В теорії перекладу проблеми перекладу поетичних творів досліджувало багато лінгвістів, мовознавців, перекладачів, видатних письменників і поетів.

Теоретичні аспекти поетичного перекладу розглядалися Л.С. Бархударовим, С.П.Гончаренком, Ю.М. Карауловим, О.В. Федоровим. Всі вони відзначають особливу специфіку поетичних творів, яка багато в чому ускладнює роботу перекладача.

А.Д. Швейцер вважав, що адекватність пов'язана з умовами протікання міжмовного комунікативного акту, тобто визначає, чи відповідає переклад як процес даним комунікативним умовам. Інакше кажучи, адекватність має не максимальний, а оптимальний характер: «Переклад повинен оптимально відповідати певним (часом не цілком сумісним один з одним) умовам і завданням».

Говорячи про особливості перекладу віршованих творів, необхідно визначити ті фактори, при розбіжності яких перекладач не може починати роботу над оригіналом.

По-перше, перекладач повинен володіти певним літературним талантом. Разом з тим необхідне знання мови, щоб розпізнати всі тонкощі й відтінки змісту та визначити, в чому полягає особливість манери письма автора оригіналу.

Для кожного героя автор створює свій світ образів, свою систему художнього вираження. Метафори відіграють велику роль у системі, бо в них знаходиться цінний наочний матеріал для психологічної характеристики створених автором персонажів. Перекладачеві потрібно опрацювати семантичні, тематичні та стилістичні особливості художнього тексту для того, щоб «розкодувати» його.

Наряду зі згаданою проблемою постає проблема збереження «духу» часу написаного твору. Фактор часу накладає певний відбиток на твір і тому він повинен бути вираженим в перекладі.

Важливим є збереження стилю автора. Під стилем автора В.В.Виноградов розуміє «систему індивідуально-естетичного використання засобів художньо-словесного вираження, притаманних даному періоду розвитку художньої літератури, а також систему естетико-творчого підбору, осмислення і розташування різних мовних елементів».

Досягнення перекладацької еквівалентності перекладу вимагає від перекладача вміння зробити численні і якісно різноманітні міжмовні перетворення – перекладацькі трансформації. Ці трансформації потрібні для

того, щоб текст перекладу з максимально можливою повнотою, при суворому дотриманні норм передавав всю інформацію, укладену в початковому тексті.

Одна з класифікацій перекладацьких трансформацій запропонована Л.С. Бархударовим. Він розрізняє такі види трансформацій: перестановки, заміни, додавання, опущення.

До найбільш поширених граматичних трансформацій належать: членування речення, об'єднання речень, граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення). В.Н. Комісаров також виділяє третій тип перекладацьких трансформацій – це змішаний тип або як він називає «комплексні лексико-граматичні трансформації». До них відносимо: антонімічний переклад, експлікацію і компенсацію.

Але жодний переклад поетичного твору не передасть особливості оригіналу повністю: кожен перекладач вибирає в оригіналі лише головне та замінює другорядне. Як сказав В.Жуковський: «Перекладач в прозі – раб, а в поезії – суперник».

Бахарєва В.В.

МЕТАФОРИЧНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСКУРСАХ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Метафору досліджують дуже тривалий час: Аристотель дав їй перше визначення, чим започаткував серйозне вивчення механізму семантичних змін у мові. Метафора є результатом відношень між двома значеннями слова, яскравим прикладом динаміки в сфері лексичної семантики. Метафора – це активізатор, підсилювач когнітивних процесів. Відповідно до сучасної когнітивної теорії, метафору трактують як перенос когнітивної структури, пов'язаної з певним мовним вираженням, як перенос із тієї змістової сфери, до якої вона первісно належить, до іншої. Аналіз метафоричних словосполучень у цьому ракурсі дає можливість виявити й особливості когнітивних процесів мислення людини в умовах економічного дискурсу, реалізованого в сучасній пресі.

Метафору в когнітивному й прагматичному аспектах вивчали такі вітчизняні й зарубіжні вчені: Н. Д. Арутюнова, В. Г. Гак, Н. А. Ковальська, Л.

В. Кравець, С. Левін, Е. Маккормак, А. О. Попова, П. Рикер, Г. М. Складарська, О. М. Чадюк та ін.

До метафоричних словосполучень ми відносимо: а) словосполучення, створені загальномовними граматичними моделями; б) метафори, переносне значення яких впізнається в словосполученнях; в) okazіональні сполучення слів, що характеризуються приналежністю до мовлення, індивідуальною приналежністю, контекстуальною залежністю, новизною.

В економічному дискурсі сучасної преси журналісти активують такі напрями метафоричного перенесення, реалізовані в метафоричних словосполученнях: від людини (близько 300 ілюстрацій), від предмета (понад 200 прикладів), від природи (85 одиниць), від психічного світу (27 випадків), від економічного поняття (18 свідчень). Людина – це семантична сфера, що має "тривкі традиції метафоричного існування в мові". Предмет ототожнюють з поняттям "річ", "об'єкт матеріального світу". Особливості економічного дискурсу зумовили розрізнення семантичної сфери економічне поняття, яку репрезентують феномени суспільно-економічних, економічних реалій, терміни відповідної галузі. Засобами вербалізації сфери психічний світ є лексеми, що функціонують у галузі психології, вказують на риси характеру. Сфера «природа» вміщує поняття природничих наук. У більшості випадків вербальні засоби характеристики економічних понять, що відображаються в метафоричних словосполученнях, добирають із сфери «людина». Другий напрям метафоризації – це перенесення особливостей предмета на економічне поняття, людину, предмет, психічний світ. Метафоричні словосполучення, побудовані за цими типами, демонструють порівняння з предметом. Метафоричні словосполучення економічного дискурсу сучасної преси ґрунтуються на перенесенні ознак одного економічного поняття на інше економічне поняття, які йому не властиві (тип переносу економічне поняття → економічне поняття), тобто головний компонент метафоричного словосполучення, яким є економічне поняття, характеризують засобами належного компонента, що також є економічними поняттями, наприклад: ціна дешевих кредитів, "позичене" оподаткування. Характеристика людини а її діяльністю, як правило, у царині економіки базується на ознаках економічного поняття. Це тип метафоричного переносу економічне поняття → людина, наприклад: «фінансові місіонери поїхали», «заручники фінансів». Речі матеріального світу такі, як «газ» у метафоричних словосполученнях

набувають соціальної оцінності, послуговуючись феноменами, що притаманні сфері економічне поняття, – йдеться про тип переносу економічне поняття → предмет, наприклад: «Газова» інвестиція у сорок мільярдів.

Отже, дослідження типів метафоричних переносів відображає перенесення когнітивної структури як перенесення з однієї змістової сфери до іншої. Особливості когнітивних процесів мислення в умовах економічного дискурсу унаочнює аналіз метафоричних словосполучень у когнітивно-прагматичному аспекті.

Bezrodnykh I. G.

**MULTILINGUALLY AND MULTICULTURALLY ORIENTED
CURRICULUM: INTRODUCING A NEW DISCIPLINE –
SOCIOLINGUISTICS**

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Language is one of the most powerful emblems of social behaviour. In the normal transfer of information through a language, we use a language to send vital social messages about who we are, where we come from, and who we associate with. It is often shocking to realize how extensively we may judge a person's background, character, and intentions based simply on the person's language, dialect, or, in some instances, even the choice of a single word.

Given the social role to the language, it stands to reason that one strand of the language study should concentrate on the role of language in society.

Sociolinguistics has become an increasingly important and popular field of study, as certain cultures around the world expand their communication base and intergroup and interpersonal relations take on escalating significance.

Thus, it seems essential that Sociolinguistics should be introduced into new multilingually and multiculturally oriented curriculum. The syllabus should include:

Course abstract:

The course is aimed at acquiring knowledge of sociolinguistics – as a connection between the language and society, deepening awareness of the social nature of the language, its social functions, its role in the multilingual social continuum, impact of social factors on different elements of the language system in diachronic aspect. The discipline reflects direct and indirect connection between variation of social situations and the language component in the multilingual social context.

The objectives of the course are:

1. to get acquainted with the terminology used in the socio-lingual discourse of the contemporary pluricultural surrounding (notions of “language situation”, “national language”, “language policy”, “plurilinguism”, “multilingual education” and so on;
2. to get acquainted with the contemporary tendencies in the sphere of sociolinguistic research and the methods of sociolinguistic analysis of cultural interaction results;
3. to acquire mastery in cross-cultural communication analysis and differentiation of linguistic peculiarities of definite social strata and groups of contemporary European pluricultural multilingual space.

Competences:

Communicative language competences:

Linguistic;

Sociolinguistic

Register differences: The term ‘register’ is used to refer to systematic differences between varieties of the language used in different contexts.

Dialect and accent: Sociolinguistic competence also includes the ability to recognise the linguistic markers of social class, regional provenance, national origin, ethnicity, occupational group;

Pragmatic.

Plurilingual competences:

An uneven and changing competence;

Differentiated competence allowing for language switching.

Pluricultural competence:

Development of awareness and the process of use and learning.

Learning outcomes:

- Ability to use and integrate pre-existing sociolinguistic and pragmatic competences, develop them further in the sphere of cross-cultural interaction and communication;

- Mastery of perception of what is general and what is specific concerning the linguistic organisation of different languages depending on peculiarities of their use (form of metalinguistic, interlinguistic or so to speak ‘hyperlinguistic’ awareness);

Possession of knowledge of how to learn and how to enter into relations with others and new situations within the framework of multilingual pluricultural European society.

Bezrukov A. V.

**FRANCIS QUARLES' "EMBLEMS":
THE INTERACTION OF IMAGES AND WORDS**

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Francis Quarles (1592–1644) is known as a religious poet remembered for his "Emblems", the most notable emblem book in English. It was originally published in 1635, with grotesque illustrations engraved by William Marshall and others. Each "emblem" consists of a paraphrase from a passage of Scripture, expressed in ornate and metaphorical language, followed by passages from the "Christian Fathers", and concluding with an epigram of four lines.

For the study of seventeenth-century poetic imagery, Francis Quarles' "Emblems" are significant in several respects. In the first place, although he is not the first and certainly not the last English emblematiser, and although his "Emblems" make up only a small proportion of his poetic output, Quarles' name is the one popularly associated with that genre in the English poetry. Then, his "Emblems" represent the extreme development of that tendency toward moralization which characterized seventeenth-century English emblems and which exerted an important influence upon the imagery of "metaphysical" writers.

Quarles's popularization of the emblem is of great historical interest. The enormous sales of emblem books in the seventeenth century are at first hard to understand. Certainly the special attraction of such works for the Puritans was as an alternative to the images that their religious beliefs proscribed inside churches, and Quarles was phenomenally popular with this group despite his avowed royalism and his support of episcopacy. For other readers, emblems were expressions of the fashionable baroque sensibility.

"Emblems" are, indeed, more important to the history of poetry than the fleeting popularity of emblem books during the seventeenth century would suggest. The emblematic frame of mind was fundamental to the age, informing many of the works of its major poets, and especially those of such "Metaphysicals" as Herbert. In fact, to understand "metaphysical" imagery it is necessary to know something of the emblem

tradition. Quarles's abiding historical significance is as the exemplary writer of emblem books. It is, however, important to remember that the works of Quarles always illustrate and synthesize trends; they capitalize on rather than inaugurate fashions. Herbert wrote emblematically but not because he had read Quarles. It was Quarles who read – and in his way popularized – Herbert.

The art of the emblem consists of the successful marshaling of three things: a motto or scriptural text, a picture, and a poem or epigram. Emblem books had been published in English before Quarles, but his were the first English emblem books to be based exclusively on biblical texts, even though similar Continental works had been circulating and their popularity with English audiences had, in fact, inspired Quarles to produce his works.

The emblem poet chooses a motto; he commissions an engraving to provide a literalist illustration of the motto; but from the modern point of view, he creates only the epigram commenting on the significance of the motto and making use of the imagery of the picture. In the case of "Emblems" Quarles's contribution was, in fact, somewhat less. Ten of the mottoes and illustrations in "Emblems", for example, were derived from two Continental emblem books, although the illustrations were redrawn and newly engraved – in somewhat less than inspired fashion.

Quarles nevertheless achieved some critical respectability in the nineteenth century as a result of his skillful metrics. Since then, fashions in content have changed.

Bilova A.G.

SOME TIPS ON HOW TO CHOOSE MOVIES FOR THE ENGLISH CLASS

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Though movies are a very helpful way to make our classes more attractive and motivational, the use of them is not easy as ABC and there exist several factors that should be taken into consideration while using movies in the English language teaching. One of the key factors when planning the movie class is choosing the movie.

F. Stoller [2] underlines that the use of movies needs attention and the teacher should play an important part in an effective movie class in order for the movie to be more than just a time-filler. It is essential to remember, that the movies are not a

substitute for the teacher, but really helpful classroom aids when used appropriately. Moreover, it is the teacher's role to promote active viewing and participation during the movie in order for the students to be more than simply passive watchers.

The movie needs to be previewed and chosen carefully. It is also crucial that the students understand the teacher's instructions, as they probably do not consider the movie as one of the teaching tools. M. Allan [1] also gives emphasis to the topics. They should be relevant to students. The plots of the movies should be interesting for students to stay motivated. In other words the topics need to be both appealing to students and pedagogically reasonable, which can be a demanding combination.

One more important factor that needs to be taken into account when choosing movies is the proficiency level of students. The movie should be comprehensible enough for students to fulfill the tasks and for the teacher not to explain every language item to students. M. Allan [1] adds some factors which must be taken into account when choosing a movie for certain proficiency level. One of these factors is the density of language. There should be enough pauses in the dialogues in order for the students to be able to follow along. The other factor is visual support. This means that the picture supports the verbal message well enough and the students may guess, if it is needed, what is happening in the movie. Though for the more advanced students there should be perhaps less visual support to get a greater comprehension challenge. The third factor is delivery of the speech. If the characters speak too quickly or with different accents, this may prevent understanding the language. However, different accents are again a motivating challenge for the more advanced students.

M. Allan [1] also singles out three phases in selecting a movie for the English class: previewing, watching the movie without sound and then watching it with sound. Watching the movie without sound is necessary for the teacher to notice the visual messages. After watching the film without sound it should be watched with sound in order to decide whether the language is comprehensible enough. The teacher should think about the reasons why he or she wants to use the movie, what for and with which students. The teacher should also ponder if there are any other materials that can be used with the movie, and what makes the film entertaining for students, why they will like it. It is also important to think beforehand, what he or she expects students to understand from the movie. It makes the preparations easier, if the teacher also thinks about what techniques might be used, how much time the film will need and what kind of preparatory work is necessary before the movie class.

Thus, taking all mentioned above into consideration, we may say that “Movie Class” is not only synonymous with “recess” for both teachers and students but it is a great tool for reinforcing English.

References

1. Allan M. Teaching English with video. London: Longman, 1985
2. Stoller F. Films and Videotapes in the ESL/EFL Classroom. Paper presented at the annual meeting of the Teachers of English to speakers of other languages, 1988, <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED299835.pdf>

Ваняркин В.М.

К ПРОБЛЕМЕ ИНТЕНСИФИКАЦИИ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ НА НЕФИЛОЛОГИЧЕСКИХ ФАКУЛЬТЕТАХ

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

Одна из главных проблем, с которой сталкиваются преподаватели иностранных языков (и особенно иностранного как второго) на нефилологических факультетах - ограниченный объем аудиторной нагрузки, выделяемой на эти дисциплины: иногда – менее 200 часов за весь курс обучения. Естественно, в таких условиях педагоги стремятся при помощи различных методов и приёмов максимально интенсифицировать процесс обучения.

Под «интенсивностью» зачастую подразумеваются самые различные вещи, начиная от увеличенного количества учебных часов и заканчивая использованием всевозможных технических средств. Однако, на наш взгляд, основным критерием интенсивности обучения можно считать коммуникативную ценность информации, усвоенной обучаемым в единицу времени. Важнейшими чертами интенсивного метода, в нашем понимании, являются строгий отбор языковых явлений и их продуктивное усвоение путем многократного закрепления в системе речевых упражнений. Важное значение при этом имеет качественный состав информации, поэтому отбор материалов производится таким образом, чтобы усвоение даже минимального количества лексических единиц и грамматических явлений давало обучаемому возможность участвовать в языковом общении.

Одним из необходимых условий интенсификации процесса изучения иностранного языка в условиях временного дефицита является достижение максимального соответствия форм и методов обучения конечным задачам обучения, а также контингенту обучаемых. Если говорить, например, об особенностях контингента негуманитарного профиля, то их важнейшими психофизиологическими характеристиками, определяющими методику обучения, являются аналитический склад ума, стремление к систематизации и предварительной обработке подлежащего усвоению материала, более высокая оценка содержания, а не формы, более сильное развитие зрительной памяти по сравнению со звуковой и т.д. Это обуславливает определенный стереотип познавательной деятельности, поэтому большое количество имитационных видов работ, как правило, вызывает у них отрицательные психологические реакции.

Учитывая вышеперечисленные особенности контингента обучаемых, а также конечную цель лингвистической подготовки - овладение устной и письменной формой стиля научно-технической литературы на продуктивном уровне, напрашивается вывод о необходимости эксплицитной подачи лексико-грамматического материала.

Необходимо отметить, что в настоящее время даже сторонники традиционных методов изучения иностранных языков признают нецелесообразность жесткого членения курса на аспекты. Общепринятой является точка зрения, согласно которой при обучении практическим навыкам владения языком (владение языком означает не сумму языковых знаний, а сумму языковых навыков, умений) каждое занятие должно быть комплексным, т.е. содержать элементы отработки фонетических (включая ритмико-интонационные) и лексико-грамматических явлений.

Волкова Г.К.

**ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В КУРСІ ВИВЧЕННЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Запорізький державний медичний університет

Найбільш стійкою величиною для викладачів і студентів завжди залишається підручник, на матеріалі якого організується навчання в той чи інший період за певних умов. Навчальні матеріали повинні передбачати та

враховувати всі умови навчання. Підручник при своїй стабільності повинен бути варіабельним. Над створенням навчально-методичного комплексу з англійської мови для студентів фармацевтичного факультету працює колектив авторів кафедри іноземних мов Запорізького медичного університету. Підготовлено два підручника – для початкового навчання та для студентів старших курсів.

Підручник для студентів молодших курсів закладає основи мовленнєвого механізму майбутньої професійної діяльності.

Навчальний підручник для студентів старших курсів фармацевтичного факультету та осіб, які ставлять собі за мету поглибити свої знання фармацевтичної та суміжної термінології, підвищити рівень професійно значимих мовних та мовленнєвих вмінь та навичок із фармації-має за мету – розвиток у студентів-фармацевтів фахово орієнтованої мовленнєвої компетентності. Під час читання, мовлення та письма, виконання лексичних та граматичних вправ юнаки та дівчата повинні доповнювати свій активний та пасивний словниковий запас новими фаховими термінами, розширювати потенціальний запас лексичних одиниць. Крім того, граматичні вправи спрямовані на те, щоб у студентів склалися у майбутній професійній діяльності сталі граматичні навички читання фахової літератури та документів англійською мовою. Найбільше уваги у підручнику приділено розвитку у студентів вмінь читання загально наукових, спеціальних текстів та підготовленого мовлення.

Змістом підручника є текстовий матеріал та вправи розділів: Біології, Хімії, Організації фармації, Медицини та Екології.

До складу підручника входять 6 розділів (Units): Biology, Chemistry, Pharmaceutical Service, Medicine (2), Ecology.

Кожний розділ має чітку структуру: граматичний блок, основний текст/тексти, лексико-граматичний довідник, словник (Vocabulary), два лексичних блоки та комунікативний блок, до якого входять усно-мовленнєві завдання та тексти із вправами на розвиток вмінь пошукового, проглядового, ознайомлюючого та вивчаючого видів читання.

Зміст текстів, як основних так і допоміжних, відповідає рівню підготовленості студентів та їх інтересам. Деякі із них є оригінальними, але більшість текстів адаптована до рівня мовленнєвих знань та професійної обізнаності студентів.

Обсяг текстів (1500-2500 друк. зн.) відповідає вимогам сучасної вітчизняної методики про те, що забезпечення інформативності тексту та розвиток вмінь читання повинні базуватись на великому масиві мовленнєвого матеріалу.

Вправи граматичного та лексичного(А) блоків побудовані на лексиці загального вжитку. Граматичні таблиці та вправи, що представлені у посібнику окремим блоком, звертаючи увагу студентів на особливості синтаксису, які притаманні спеціальним текстам із фармації: лексичний блок А включає вправи на розвиток вмінь обґрунтованої мовної здогадки на основі джерел потенціального словника: інтернаціональних, багатозначних, похідних, складних, конвертованих словах, стійких словосполучень. Вправи лексичного блоку В спрямовані на розширення реального словникового запасу студентів: активного і пасивного.

Граматичний та лексичний блоки включають мовні вправи.

У останніх двох блоках: комунікативному та додаткового читання – мається переважна більшість мовленнєвих вправ, в яких завдання завжди базуються на принципах комунікативної спрямованості та розвитку професійної мотивації та формуванні професійно-орієнтованих лінгвістичних вмінь та навичок.

Методичні рекомендації щодо використання мовленнєвого, мовного та методичного матеріалів можуть бути сформульовані таким чином.

Матеріал розраховано розраховано на 100 годин. Перші три розділи вивчаються протягом I семестру, інші три є матеріалом вивчення II семестру.

За своїм бажанням викладач може використовувати заключні вправи частин розділу для тематичного контролю.

Порядок роботи над розділом викладач встановлює, спираючись на власний професійний досвід та умови навчання. Порядок виконання вправ розділу може бути на занятті послідовним: блок за блоком; перехресним: 1 блок → 3 блок → 2 блок і т.п. або сумісним: читання тексту та знайомство з довідником → 1-2 вправи граматичного блоку → вправи комунікативного блоку у читанні чи мовленні і т.п.

Порядок роботи з розділом викладач повинен продумувати обов'язково заздалегідь.

Досвід авторів свідчить, що найбільш ефективною є така послідовність: довідник → текст → словник → лексичні вправи блоку В → граматичні вправи

→ вправи у читанні → лексичні вправи блоку А → вправи у читанні → вправи в усному мовленні.

Література

1. Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе / И.А.Зимняя. -М.: Просвещение, 1990. –220 с
2. Леонтьев А.А. Психология речевого общения / А.А. Леонтьев. –М.: Просвещение, 1975. –125 с.
3. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. Маркова. – М.: Просвещение, 1996. –308 с.
4. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах://С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Бігич, Н. О. Бражник та ін. -Ленвіт, 1999. - 235с.

Волкова М.Ю.

ОСОБЛИВОСТІ КАНАДСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ГУМОРУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ С. ЛІКОКА)

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Література Канади в останні роки досягла великого розвитку. Цілий ряд творів її письменників отримав міжнародне визнання. У більшості випадків – це канадські письменники-гумористи. Самі канадці невпинно повторюють, що кращим явищем в їх літературі є поезія, проте, весь світ має іншу думку. Т.Ч. Хелібертон, С. Лікок надбали популярності не тільки на території Канади, а й в усьому світі. Намагаючись знайти пояснення цьому явищу, необхідно з'ясувати, що незвичайне у природі Канади так сприятливо впливає на почуття гумору, додає специфічного відтінку й тому так цінується за кордоном за свою унікальність.

Ретельне вивчення гумору С.Лікока може допомогти у з'ясуванні особливостей, які впливають на творчість письменників Канади, та прояснити, як ця унікальна якість пов'язана з канадським життям.

Надаючи пріоритету національним особливостями гумору, С. Лікок в своїх творах надає "національному" особливої уваги: "різні обставини навколишнього середовища, національного характеру і мови, принаймні, підкреслюють певні аспекти національного гумору" [1, 11].

Неодноразово він звертався до проблеми розрізнення англійського та американського гумору, визнаючи, що англійський гумор заснований на факті, тоді як американський часто має справу з тим, що насправді ніколи і не відбувалося окрім як в уяві. Протиставляючи гумор Великої Британії гумору США, він ніколи не ставив Канаду по один бік з жодною з цих країн.

Англійські критики (Р.Керрі, Дж. Коллінс, Дж. Прістлі) знаходять певні відмінності у гуморі С. Лікока як від британців, так і від американців. У мові письменника-канадця «американські» особливості є очевидними для англійців. Британські особливості знаходять в його гуморі як результат проживання в Англії кількох років, що позначилося на його світогляді та творчості. У свою чергу, американці не відчували потреби у пошуку відмінностей. Канада ніколи не відстоювала свої права за допомогою агресивних способів. Винятком став Дж. Прістлі, який знаходить певні канадські якості у творчості С. Лікока, в його способі й стилі, який належить не тільки людині, а цілій країні. Всю історію існування Канади він пов'язує із сумнівами: напружені відносини між кольоровими культурами, складні географічні та економічні умови. Канадський гумор заснований на невідповідності між реальним та ідеальним, в якому ідеал час від часу псується реальністю, але не знищується нею. На його думку, канадські письменники володіють своєрідною сором'язливістю, що ніколи не звернула б до себе увагу в гуморі рясним фарсом або лінгвістичними жартами. Сократівська іронія є улюбленим прийомом С. Лікока. У його творчості ми не знайдемо тільки лише милий абсурд або лише тверде дотепність з каральною сатирою.

Говорячи про головного героя С.Лікока, ми стикаємося з «маленькою людиною», що піддається тиску суспільства, проте, все ж зберігає гідність і особистість. Він не збитий з пантелику складним світом, хоча засмучений його гнітючими повноваженнями. Це – людина, яка знає середовище, знає себе, знає те, що від неї очікують; іноді вона не відповідає очікуванням, іноді не хоче цього робити, але намагається. Світ не завжди є зрозумілим для такої людини, але усе ж таки вона продовжує жити в цьому складному реальному світі, переважно шляхом внесення змін до нього, щоб зробити його більш зручним для себе. Несумісність між реальним та ідеальним і є основою гумору Лікока.

С. Лікок добре знав – поетичні образи виникають з сприйняття подібностей і відмінностей; проте, гумор, – це не поезія, він покладається на

невідповідності, розбіжності, несумісності, особливо щодо видів людської натури і типової поведінки людини.

Література

1. Woodcock G. The World of Canadian Writing. — Vancouver, 1980. — 268 p.

Гайдар В.П.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕМАТИЧНОГО НАПРЯМКУ ТВОРЧОСТІ ІВОН БОЛАНД

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

У вітчизняному літературознавстві вивчення феномену творчості Івон Боланд є новим та обмежується лише критичним матеріалом кількох англомовних авторів (Дж.А.Рендоль та П.Б.Геберстроу), які вбачають необхідність всебічного вивчення поетичних напрацювань сучасних поетів Ірландії.

Навряд чи хто-небудь сперечатиметься, що Ірландія завжди була країною поезії. Традиції древніх поетів і оповідачів сьогодні продовжують все нові і нові покоління ірландських авторів. Багато хто з сучасних ірландських поетів живе в Дубліні, де взагалі мешкає мало не третя частина населення Ірландії. Цей факт підтверджується й тим, що Макдара Вудс, Пола Міхен і Івон Боланд також корінні дублінці, послідовниці та сучасниці яскравого та багатогранного поета Шеймаса Гіні, лауреата Нобелівської премії 1995 року.

Постаті Івон Боланд належить один із передових жіночих голосів в сучасній ірландській літературі. Її поезія характеризується ліричною витонченістю та відноситься до числа феміністських ідей. Скрізь численні збірки поезій авторки простежується різноманітні ідеї, мотиви та тематики, а саме – цінність повсякденного життя, прагнення детально змалювати колорит ірландської сільської місцевості та її устрій, звернення до міфів та історії рідної землі. Не оминає авторка й тему кохання. В своїй ранній поезії Боланд передає власний досвід як молодої дружини так і матері, зображує зростаючий інтерес, спрямований на суперечки тодішніх інтелектуалів про положення жінки в суспільстві, її право позиціонувати себе як самостійну особу.

Івон Боланд активно заявляє, що ірландські літературні традиції, які насамперед представляють поети - чоловіки, спотворюють образ звичайної пересічної жінки. У своєму есе “Outside History” Боланд стверджує, що в

поезії, яка написана ірландськими письменниками-чоловіками, образи жінок характеризуються пасивністю та статус «жінки» зведений до символічного мінімуму [1, с. 134]. Зображення ірландськими поетами «пасивних жінок» авторка сприймає як «моральний розклад особистості», та у своїх роботах вона сподівається на відродження справжнього життєвого досвіду жінки, який був неодноразово спотворений [1, с. 135]. Дійсно, трансформуючись з «ліричних героїнь» до авторів ірландських вірші [1, с.126], жінки-поети її покоління намагаються кинути виклик чоловікам - поетам та розвіяти міфи щодо ролі жінки у суспільстві. Шанувальники та недоброзичливі критики Боланд, як правило, тлумачать її літературну місію, як ту, що змінить жіночну іконографію ірландської націоналістичної традиції на нову, яка буде зображувати справжні образи ірландської нації. Боланд ставить перед собою завдання донести та зобразити досвід тих, яких примушували мовчати, та об'єднати ці всі історії в єдине ціле в ірландській літературі, щоб зробити її більш показовою та характерною.

Література

1. Eavan Boland . Outside history. Object lessons: The life of the woman poet in our time: New York: Norton, 1995. - 254p.

Глухова Л.О.

АНГЛІЙСЬКА МОВА – МОВА *LINGUA FRANCA* СУЧАСНОЇ ЄВРОПИ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

В сучасному світі, де процес глобалізації охоплює більшість суспільств, а процес інтернаціоналізації впливає на більшість сфер суспільного життя, вкрай необхідним є існування такої мови, яка б поєднувала людей, спрощувала їх співпрацю та відкривала лінгвістичні та культурні «кордони» – мови *lingua franca*. Саме такою мовою на початку XXI ст. є англійська мова, яку ще називають *мовою глобалізації* і яка посідає провідне місце в мовній картині сучасної Європи.

Аналіз історії розвитку англійської мови показав, що її швидке перетворення на мову *lingua franca* відбулося в середині XX ст., в післявоєнні роки, а дані досліджень, спрямованих на виявлення зростаючої функції

англійської мови в освітніх системах Європи, наднаціональних органах Європи (Європейський Союз), а також в численних регіональних організаціях Європи дозволяють вважати саме англійську мову мовою *lingua franca* сучасної Європи (*English as a European Lingua Franca (ELF)*) та говорити про існування самостійного варіанту англійської мови – європейського (Euro-English).

Традиційно загальноприйнятими нормами вважали британський або американський варіанти англійської мови, які також називають *стандартною англійською мовою (Standard English)*. Однак сучасні дослідження показують, що у зв'язку з процесом глобалізації ствердження про «монохромний» корінний стандарт вже стало анахронізмом, а стандартний варіант англійської мови на сучасному етапі свого розвитку втрачає свою значимість в країнах, де він є корінним, оскільки там оформлюються власні національні норми, які стають офіційно визнаними та закріплюються в тому або іншому національному варіанті англійської мови.

Розглядаючи європейський варіант англійської мови (Euro-English) як самостійний, дослідники наголошують, що він є не просто варіантом мови, який в сучасній Європі використовують з прагматичною метою в сфері бізнесу, комерції та туризму. Він також виконує функцію посередника в академічному, культурному, дипломатичному, юридичному, політичному та науково-технологічному дискурсах, а також освітню функцію.

Euro-English відрізняється від стандартного варіанту англійської мови (британського або американського) культурними та соціолінгвістичними реаліями інших частин світу. Незважаючи на те, що англійська мова в якості мови *lingua franca* певною мірою залежить від стандартного варіанту англійської мови, вона все ж знаходиться під впливом лінгвокультурного фону людей, які нею розмовляють, та правил, які є характерними для тих сфер, де вона функціонує (наприклад, бізнес, освіта, наука, медіа та ін.). Іншими словами, європейський варіант англійської мови (англійська мова в ролі мови *lingua franca* сучасної Європи) є самодостатнім варіантом мови, який здатний розвивати свої власні норми в залежності від середовища, в якому вона функціонує.

Варто наголосити, що іноді функціонування англійської мови в якості мови ELF сучасної Європи пов'язують безпосередньо з явищем білінгвізму / мультілінгвізму та називають її «мовою-партнером» мультілінгвізму. Пояснити це можна тим, що мовець, який розмовляє

англійською мовою з іншими людьми, формує осередок для використання та розповсюдження англійської мови в якості ELF.

Таким чином, на сучасному етапі свого розвитку англійська мова посідає провідне місце в мовній картині сучасної Європи, вона є сучасною європейською мовою *lingua franca*. Крім того, можна говорити про існування нового варіанту сучасної англійської мови – європейського (Euro-English), який з одного боку знаходиться під впливом стандартного варіанту англійської мови (британського або американського), а з іншого – під впливом лінгвокультурного фону людей, які ним розмовляють. Однак питання про англійську мову як мову *lingua franca* сучасної Європи є все ще не до кінця дослідженим та потребує подальшого розгляду.

Гонсалес-Муніс С. Ю.

**ХУДОЖНЄ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ У ТВОРЧОСТІ ЕНН
СЕКСТОН, СИЛЬВІ ПЛАТ, ЕДРІЕНН РІЧ**

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

У розвідці здійснено аналіз художнього втілення образу жінки у творчості Енн Секстон, Сильві Плат та Едріенн Річ, в основу якого покладено визначення стадій жіночого письменства за Е. Шовалтер. Першу стадію ця представниця англо-американської феміністичної теорії визначала як «фемінну»: коли жінки почали писати, імітуючи митців-чоловіків, приховуючи власну особистість; другу – «феміністичну», яка характеризується відвертим неприйняттям традиційних літературних зразків, прагненням довести, що жінки можуть бути рівні чоловікам; третю – «жіночу (істинну)» стадію, у якій проявляється справжній жіночий голос, який прагне самовідкриття та самоідентичності.

На нашу думку, ці стадії можна позначити не тільки в термінах феміністичної критики, а й гендерної поетики, тобто такої, що відтворює загальнолюдські етапи у формуванні кожної особистості.

Першу стадію ми пропонуємо назвати стадією літературної «доньки», коли поетеси починають писати, імітуючи митців-чоловіків, приховуючи власну особистість (це поезії ранньої Плат, перші збірки Секстон та Річ), другу стадію ми позначаємо як стадію літературної «сестри», яка характеризується відвертим неприйняттям традиційних літературних зразків, прагненням довести, що жінки

можуть бути рівні чоловікам (найяскравіше простежується в ліриці Е. Річ з кінця 1960-х (поезії збірки «Листівки») й на протязі 1970-х років (поезії збірок «Прагнення змін», «Сон про спільну мову»), коли друга хвиля фемінізму досягла свого піку). Третя стадія – це стадія літературної «матері» (жіноча, істинна стадія), у якій проявляється справжній самотній голос кожної з авторок, який прагне самовідкриття та самоідентичності. Саме на цій стадії поетеси починають писати про свій власний досвід, про відчуття свого тіла (збірки Е. Річ, починаючи з «Заглиблюючись до руїн», 1973; поезії С. Плат останніх років життя (1962, 1963), збірки Е. Секстон починаючи з «Жити чи померти», 1966). На стадії літературного «материнства» розкривається справжній «істинний» голос авторок, а пошуки ідентичності тепер уже не залежать від іншого члена опозиції «фемінне» – «маскулінне».

Дослідження певних стадій у формуванні жіночих образів у творчості Енн Секстон, Сильвії Плат, Едрієнн Річ дає нам підстави зазначити, що образ жінки змінювався та доповнювався на різних етапах їх творчості, однак спільним для усіх трьох є нетрадиційний підхід до бачення жіночого образу, який об'єднує у собі такі протилежні грані як тілесність та духовність, руйнацію та творчість, демонічність та божественність. У ліриці усіх трьох образ жінки еволюціонує, трансформуючись відповідно до змін, що відбуваються у свідомості поетес. У поезіях авторок останніх років жінка перестає бути простим об'єктом, вона визначає свою жіночу суб'єктність без співвідношення до зовнішнього «іншого», прагнучи побудувати власний, унікальний жіночий образ з усіма його вадами та принадами.

Гречухина И.Д.

**ОПЫТ АНАЛИЗА ДРЕВНЕАНГЛИЙСКОЙ ПОЭТИЧЕСКОЙ
КАРТИНЫ МИРА НА ОСНОВЕ ВЫДЕЛЕНИЯ
ОНОМАСИОЛОГИЧЕСКИХ РАЗРЯДОВ СЛОВ**

Академия таможенной службы Украины

Древнеанглийская поэтическая картина мира в последние десятилетия активно изучается лингвистами (О.А. Смирницкая, Н.Ю. Гвоздецкая, Ю.С. Григорьева, К.В. Ярцева, Е.А. Карпова, О.В. Дудченко и другие). В русле когнитивной лингвистики ими были исследованы сравнительно небольшие концептосферы, вербализованные несколькими десятками как

общеупотребительных, так и употреблявшихся только в поэзии слов (поэтизмов).

В основе предпринятого нами исследования лежит иной подход: делается попытка реконструировать древнеанглийскую поэтическую картину мира (понимаемую как совокупность в поэтическом сознании эпохи и выраженную средствами поэтического языка представлений о мире) на основе выделения ономаσιологических разрядов в системе поэтической лексики (поэтизмов).

Известно, что основным средством вербализации концептов в устной поэзии (а древнеанглийская поэзия создана в русле устнопоэтической традиции) служат лексические единицы, что обусловлено спецификой поэзии этого типа (отсутствие автора, необходимость следовать традиции, возможность импровизировать).

Исследователи подчеркивают, что ценностная часть картины мира определяется выделением групп слов (семантических полей, лексико-семантических групп, ономаσιологических разрядов) с высокой интенсивностью языкового наполнения и набором лексем с высокой частотностью употребления (В.Г. Гак, В.И. Карасик). Это в полной мере относится к древнеанглийской поэтической картине мира.

Древнеанглийская поэтическая лексика – это языковое выражение картины мира, созданной в древнеанглийской поэзии. Объектом исследования послужил весь корпус (около 4,5 тыс. слов) древнеанглийских поэтизмов.

Основные методы исследования – статистический, который позволяет выделить ключевые концепты поэтической картины мира, метод анализа словарных дефиниций и аналитический, выявляющий структурные и семантические особенности лексических единиц. Такой подход дает возможность уже на уровне слова, без привлечения текстов, составить представление о приоритетах поэзии англосаксов и о том, как древнеанглийские поэты представляли себе тот и иной объект, что подчеркивали в нем.

Исследование проводилось в два этапа. На первом этапе лексика, отобранная по словарю Дж. Р. Кларка Холла (единственный словарь, последовательно маркирующий поэтизмы) [1], с помощью метода словарных дефиниций была разделена на ономаσιологические классы и разряды, и на основе количественных подсчетов были выделены ключевые из них. Ономаσιологические классы слов – это группировки лексики, служащие для

обозначения предметов, явлений и свойств, относящихся к наиболее общим категориям, выделяемым в окружающем мире. Ономаσιологические классы обладают разной структурой, в которой есть как вертикальные, так и горизонтальные связи. Слова, объединяемые в более мелкие группировки в составе классов, находятся в более тесной семантической связи, причем каждая иерархически низшая группа слов обладает более близкой семантикой. Ономаσιологические разряды в рамках класса могут находиться в отношениях антонимии, гипонимии и гиперонимии либо объединяться тематической общностью и ассоциативными связями. Чем более важным представляется носителям языка то или иное понятие, тем большее количество слов служит для его обозначения. Поэтому количественные данные по ономаσιологическим разрядам дают возможность судить о месте того или иного объекта в иерархии ценностей древнеанглийской поэзии. На втором этапе были выявлены способы обозначения объектов, демонстрирующие особенности выражения понятий и явлений и связь понятий в представлении древнеанглийских поэтов. Были проанализированы наиболее показательные модели поэтического словообразования.

Первый этап позволил выявить количественные параметры древнеанглийской поэтической картины мира. Определены основные ономаσιологические классы поэтизмов в их иерархии, состав этих классов и соотношение между ними. Выделены наиболее репрезентативные ономаσιологические разряды поэтической лексики, которые объективируют в языке соответствующие сегменты древнеанглийской поэтической картины мира.

На втором этапе изучались модели обозначения объектов поэтическим словом и особенности поэтических обозначений. Выявлены основные типы поэтических композитов, в которых проявились особенности образного мышления скопов. Описаны наиболее показательные словообразовательные модели композитов-формул для обозначения ключевых понятий. Определены аспекты изображаемых предметов, качеств и действий, которые являлись важными и значимыми для древних поэтов.

Анализ показал, что поэтическая лексика — богатейший источник информации для реконструкции древнеанглийской поэтической картины мира. Слово — это память народа, поэтическая лексика — языковое отражение поэтического сознания эпохи. В запечатленной в поэтическом слове

поэтической картине мира нашли отражение не только представления поэтов о важнейших для них элементах поэтического мироздания, но и определенные черты раннего германского общества.

Литература:

1. Clark Hall J.K. A Concise Anglo-Saxon Dictionary/ J.R.Clark Hall. – Cambridge: the University Press, 1931.- 437 p.

Гринь К. В.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСОБІВ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Розвиток цивілізації супроводжується появою численних термінів у різних галузях науки. Оскільки переважну частину лінгвістичного фонду складає фахова лексика, цілком природно, що лінгвісти надають особливого значення дослідженню структурно-семантичних особливостей терміна[4, 1].

Мова як система має достатньо законів та засобів утворення нових понять, які з'являються у спеціальній лексиці та потребують номінації. Одним із поширених засобів номінації фахових термінів є використання багатозначних загальномовних слів у спеціальній науковій сфері. Вживання загальномовних слів у різних галузях науки базується на тих самих законах та механізмах «утворення» різних змістів їх вживання[4, 2].

Структурно-семантичний потенціал терміна, його словотвірна парадигма є предметом дослідження лінгвістів А.С.Герд, В.П.Даниленко, М.Н.Володіна, С.Л.Міпіланова, В.Н.Прохорова, А.В.Суперанської та інших.

Основною ознакою терміна є його кореляція з поняттям відповідної галузі знань. Саме тому важливо простежити семантичні смислові зв'язки терміну із загальновживаним словом. Однією з найскладніших проблем у лексикографічному описі слова-терміна є розмежування полісемії та омонімії. За визначенням О.С.Ахманова, існують «дві небезпеки: штучного об'єднання під одним звуковим комплексом кількох різних слів й штучного розподілу одного слова на омоніми» [4, 8]. Якщо два ідентичні звукові комплекси є одним словом, то їм має відповідати одна словникова стаття, а якщо вони різні – то дві, три і т.д. Однак у тлумачних словниках опис численних значень одного

знака здійснюється шляхом пояснення одного значення через інше без пояснення зв'язку між ними та без врахування узагальнюючої природи слова-терміна[3, 55].

В.Г.Гак говорить про відносність лексикологічних категорій в лексикографії, вважаючи, що для правильного вирішення проблеми природи лексикологічного явища усередині мови, треба розглядати його в середині даної мовної одиниці і у загальній системі мови з метою з'ясування цього факту як одиничного або закономірного явища. Така двоїстість може по-новому визначити природу фактів. Те, що вважалося омонімією, виявиться багатозначністю; те, в чому вбачали полісемію, буде виступати як одиниця значення слова, але таке трактування не вносить чіткості у розуміння смислової структури терміна[1, 68].

Термін – лексико-номінативна одиниця мови, що співвідноситься з поняттям професійної сфери. А.С.Герд визначає, що вони: 1) мають те лексичне значення, яке і означають; 2) мають лексичне значення, яке є тим поняттям; 3) збігаються з поняттям і не мають лексичного значення[4, 14].

Ця проблема по-різному інтерпретується в термінологічних дослідженнях. Важливо віднайти у семантичній структурі багатозначного слова-терміна спільне, на чому генеруються зв'язки у середині структури.

Шляхом узагальнення слово-термін об'єднується спільною лексичною парадигматичною семою. Виправданим стає метод членування терміна на семантичні компоненти з метою моделювання його семантики[1, 63].

В результаті кореляції лексикологічного терміна з термінами інших галузей знання в їх семантичній структурі семантичний інваріант «пристосування до чогось» об'єднує різні спеціальні поняття.

Оскільки той самий термін може визначатися по-різному, він може бути включений у різні системи. У процесі вербальної передачі знань на основі текстової інформативності терміна формується «елементарне змістове поняття». Різні види інформативності передбачають наявність певних закономірностей реалізації семантичного потенціалу терміна. Якщо знакова інформативність передається на основі реалізації семантичних ознак, що ідентифікуються, а дефініційна та класифікаційна – на основі ознак, що диференціюються, то в текстах актуалізуються ознаки, релевантні щодо конкретної комунікативної ситуації [2, 44].

Найпоширенішим шляхом утворення терміна є використання загальновживаних слів у його функції, який базується на узагальненій природі слова та його смислотвірних можливостях. Терміни відрізняються від загальновживаних слів їх дефініцією, яка розкриває найбільш суттєві ознаки спеціальних понять[1, 18].

Іншим шляхом творення термінів є «спеціалізація» значення загальновживаного слова як «переход» його основного значення, метафори, метонімії. Багатозначність терміна у процесі його формування, розвитку та функціонування є природною, бо одна форма може пристосовуватися до позначення різних об'єктів та виконувати різні функції[3, 80].

Аналіз лексико-семантичних зв'язків термінів показує, що ці зв'язки можуть бути внутрішньосистемними (багатозначність одного і того самого терміна у межах однієї і тієї самої термінологічної системи) та міжсистемними (ознаки терміна, які використовуються як для номінації понять (явищ) однієї галузі, так і для номінації понять суміжних дисциплін).

Таким чином, міжсистемні відношення можуть породжувати як багатозначність єдиного терміна, так і омонімію, й розглядатись при цьому на рівні міжнаукових контактів.

Література

2. Алимов В. В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации : учеб.пособие / Алимов В. В. – М. : Изд-во Комкнига, 2006. – 160 с.
3. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія / Артикуца Н. В. – К.: Стилос, 2004. – 266 с.
4. Гамзатов М. Г. Техника и специфика юридического перевода / Гамзатов М. Г. – СПб. : [б. и.], 2004. – 182 с.
5. Дерді Е. Т. Словотвірні та структурно-семантичні характеристики англійських юридичних термінів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 / Е. Т. Дерді. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2003. – 21 с.

Гром Л. А.

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ЧТЕНИЮ ПРИ РАБОТЕ С ТЕКСТАМИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

Как известно, чтение – одно из четырёх основных умений, наряду с говорением, аудированием и письмом, из которых складывается практическое владение языком. Среди некоторых основных принципов, разработанных для обучения чтению, можно выделить следующие: 1) обучение чтению предполагает наличие в тексте языковых единиц, уже известных читателю из устной речи; 2) обучение чтению опирается на понимание речи, а не на её продуцирование; 3) обучение чтению не должно зависеть от обучения новым языковым формам и понятиям; 4) обучение чтению не должно зависеть от обучения письму; 5) чтение должно приносить удовольствие / удовлетворение.

Технические приёмы обучения чтению вытекают из определения сущности самого процесса чтения как функционально направленного процесса, цель которого – извлечение информации из письменного текста. Основной текущей задачей для читающего и предпосылкой для успешного достижения поставленной цели является понимание читаемого, раскрытие его значения. Это предполагает понимание как на уровне лингвистическом, так и на экстралингвистическом. Лингвистическое понимание текста представляет собой первый этап понимания читаемого, необходимый, но недостаточный для общего понимания. На первом этапе происходит деятельность, которую можно рассматривать как вспомогательную по отношению к извлечению информации, предваряющую её. Чтобы сделать извлечение информации более быстрым и эффективным, необходимо сократить затраты времени и усилий на лингвистическое понимание в процессе чтения.

Именно в таком случае целесообразно, следуя методике устного опережения, использовать в процессе обучения устную речь. Текст для чтения вводится в виде устного сообщения преподавателя с тем, чтобы кратко и сжато представить его содержание, сориентировать студентов на коренные проблемы, содержащиеся в тексте, сформировать у них интерес к читаемому. Параллельно, на этом же этапе, происходит работа над языковой формой – введение всех основных, ранее не известных, лексических единиц и грамматических структур. Такая подготовительная работа обеспечивает

реализацию первого из упомянутых выше принципов обучения чтению, касающегося наличия в читаемом тексте языковых единиц, уже известных читающему в устной форме, и опирается на второй принцип – понимание речи. Продуцирование речи, как уже указывалось, не является необходимым условием для такого вида работы. Однако уже здесь возможны некоторые попытки, подводящие студентов к продуктивному владению речью, в частности, в виде ответов на вопросы преподавателя, поставленные таким образом, чтобы максимально привлечь навыки репродуктивного пользования речью.

Следует заметить, что такое устное введение материала требует от преподавателя значительной структурно-стилистической перестройки текста, с тем, чтобы он соответствовал требованиям устной формы.

Третий принцип, сформулированный от противного, отчётливо предполагает обучение двум совершенно различным объектам – языку, с одной стороны, и предмету, о котором идёт речь в тексте, с другой. Первая часть – обучение чтению не должно зависеть от обучения новым языковым формам – представляется справедливой для наших условий. Изучение новых языковых явлений само по себе представляет достаточно сложную задачу, и, если допустить, что это происходит непосредственно при чтении, то эффективность чтения как процесса извлечения информации будет неизбежно снижаться. Что касается второй части этого принципа – обучения новым понятиям, то здесь обращение к тексту для чтения на иностранном языке исходит, с одной стороны, из того, что читающие обладают уже определённой суммой специальных знаний, что обеспечивает им понимание читаемого, а с другой стороны, текст должен непременно содержать новую для читающего информацию; в противном случае у взрослых читающих исчезнет интерес к чтению как средству познания.

Сказанное вплотную подводит нас к пятому принципу – чтение должно приносить удовольствие. То есть удовлетворять потребность в новом знании через умение извлечь новую информацию из текста на иностранном языке. Только при условии, что тексты, предлагаемые студентам для чтения, привлекательны для них в профессиональном отношении, можно поддерживать интерес к этой работе, являющийся мощным психологическим фактором в обучении. Стремление к достижению конечной цели – понимание читаемого для получения новых знаний – вызывает желание читать. При этом студенты

охотно прилагают усилия, воспринимая обучение не как обязанность, а как шаг, обеспечивающий выполнение их практической профессиональной деятельности.

Изучающее чтение с полным освоением содержания текста позволит выйти в обучении на качественно новый этап взаимозависимого комплексного использования различных видов речевой деятельности – продуцирования речи с опорой на текст.

Давыденко Ю.Е., Тютюнник В.Ю., Тимченко Е.А.

УЧЕБНАЯ СИТУАЦИЯ КАК ОСНОВА КОММУНИКАТИВНО-СИТУАТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ

*Приднепровская государственная академия строительства и
архитектуры*

Коммуникативная ситуация понимается как динамическая система, состоящая из четырех групп взаимодействующих факторов: 1) обстоятельств действительности (обстановка), в которых осуществляется коммуникация; 2) отношений между коммуникантами; 3) речевого побуждения; 4) реализации самого акта общения, создающего новые стимулы к речи. Каждая из указанных групп оказывает влияние на процесс общения: выбор темы и направление ее развития, отбор языковых средств, эмоциональную окраску речи, ее развернутость или свернутость и т.д.

В учебном процессе различают два вида коммуникативных ситуаций: естественные и учебные. Естественные ситуации связаны с обеспечением занятия наглядными пособиями, отсутствием или опозданием отдельных студентов, отношениями между ними, имеют естественные стимулы к речи и способствуют развитию иноязычной речи, но при этом не могут обеспечить планомерную работу по развитию коммуникативной компетенции на основе языкового и речевого материала, соответствующего сферам иноязычного общения. Поэтому в учебных целях прибегают не только к естественным ситуациям, но и к специальным учебным речевым ситуациям.

Учебная речевая ситуация характеризуется рядом отличительных особенностей, поскольку речевая ситуация в жизни всегда реальна, в то время как учебная ситуация воображаема. Речевая реакция на естественную ситуацию всегда более эмоциональна, она характеризуется широким использованием

эллиптических конструкций, жестами, мимикой. Имитировать или вызвать эмоциональную реакцию в учебных условиях представляется весьма трудным, поскольку реакция посредством действий не имеет существенного значения для развития иноязычной речи. Не менее важным отличием является тот факт, что естественная ситуация и реакция на нее не повторяются, они по своей сути уникальны, в то время как одну и ту же учебную ситуацию можно разыгрывать неоднократно.

Благодаря созданию и реализации на занятии коммуникативных ситуаций, осуществляется управление учебным процессом. В качестве необходимых для этого условий мы выделяем следующие: формирование мотивационной основы общения; обеспечение предметного содержания общения; организация коммуникативной обстановки на учебных занятиях; создание иноязычной речевой установки.

Формулировка коммуникативных заданий, характеристика коммуникантов, описание деятельности, которую обслуживает речевое действие, являются важным фактором учебного общения.

При включении в ситуацию любого действия важно отметить фазу его выполнения, определяющего развернутость речевого действия, временные формы употребляемых глаголов, структуру предложения и т.д.

Учебная коммуникативная ситуация обеспечивает возможность формирования речевых умений и навыков студентов путем решения поставленных коммуникативных задач, для достижения которых она призвана выполнять ряд функций: 1) моделирующую функцию, предполагающую структурное пошаговое представление речевой деятельности студентов, что позволяет им определить форму своих высказываний, выбрать соответствующую лексическую и грамматическую базу, а также разработать технологию своего речевого поведения и наиболее эффективно достичь коммуникативной интенции; 2) функцию побуждения, поскольку ситуация на уроке носит искусственный характер и преподавателю приходится стимулировать мотивацию студентов в выражении их интересов, личных потребностей, а также создавать условия для перевоплощения в соответствии с заданной ситуацией; 3) кооперативную функцию, связанную с умением участников коммуникативного акта взаимодействовать, реагировать на собеседника, регулировать свое поведение, грамотно аргументировать свою позицию; 4) социокультурную функцию, согласно которой учебную ситуацию

можно рассматривать как «средство формирования инокультурного мышления, то есть способности планировать свою деятельность по правилам культуры носителей изучаемого языка».

Участие студентов в приближенных к реальности ситуациях направлено на оптимизацию обучения иностранным языкам, развитие воображения у обучаемых, их самостоятельности и мотивации учения.

Учебно-коммуникативная ситуация способствует планомерному развитию навыков неподготовленной речи на различные темы, позволяет активизировать разговорные формулы, изучаемый лексико-грамматический материал, не фиксируя на них внимания.

Разработка комплекса релевантных коммуникативных ситуаций с четко выделенными экстралингвистическими параметрами и средствами их вербализации составляет лингводидактическую основу обучения любому иностранному языку, управление которым достигается постановкой целей и задач по овладению определенным типом ситуации, определением параметров ситуации, структурированием заданий, уточнением ролей, коммуникативных действий и их формы в рамках ситуации, прогнозом результатов обучения, оцениванием и анализом достигнутых результатов.

Задача преподавателя — подобрать ситуации, имитирующие общение носителей языка, что поможет обучающимся овладеть параллельно с лингвистическими знаниями социальными нормами и правилами употребления языка. Только в этом случае язык будет выступать как эффективное средство общения.

Daneikina A. V.

REALIA IN ENGLISH-SPEAKING BLOGOSPHERE

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

With the development of the Internet and communication technologies, appeared the new phenomena of the mass culture – blogs.

Blogs help people from different countries to share information and exchange opinions. Thus, blogs carry the words specific to a particular country or culture. These “specific words” are called realia. Traditionally realia is defined as words representing objects, concepts, typical phenomena of a given geographic place, of

material life or of social-historical peculiarities of some people, nation, country, that for this reason carry a national, local or historical colour.

Sometimes realia is defined as “gap” in the target language, which results from the lack of equivalence. According to this definition, realia or gaps can be of four types: political, institutional, socio-cultural or geographical. However, these 4 groups can include subcategories, for example the cultural group can have the subcategories of religion, education, customs.

The combination of all the blogs is called blogosphere. To some extents blogosphere is similar to social networks, but there is a significant difference between them: blogs usually contain big/massive texts, which are featured by uncensored lexis peculiar to the particular author. Blogosphere has created the new type of communication, when the writer quotes and cites another author, who posted his/her message in the blog earlier. That is why blogs contain not only realia in its typical(classical) understanding, but also words from other blogs, which, to our mind, has become new types of realia. Sometimes these words can be understood only by bloggers, so they are alien to the non-blogger community.

Due to the information exchange, realia from other cultures have penetrated and integrated in our languages, having become a part of a native word-stock (e.g. hotdogs, mile, Pentagon). As long as the communication shifts from the real world to the virtual one (the Internet), realia start to appear there. Realia in blogoshepere have not been studied yet, so they can become a huge field of the scientific interest.

Дворецька Н.Я.

ВІДОКРЕМЛЕННЯ МЕТОНІМІЇ ВІД МЕТАФОРИ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Вивчаючи метонімію, слід, перш за все, відмежовувати її від метафори і одночасно підкреслювати їх певну близькість. Все старе в мові засноване на асоціації по суміжності, все нове - на асоціації по схожості. «Метафора і метонімія - це різні види процесів. Метафора - це перш за все спосіб збагнення однієї речі в термінах іншої ... Метонімії властива в основному референціальна функція, тобто вона дозволяє одній суті замінювати іншу. Метонімія в якійсь мірі служить тим же цілям, що і метафора, і використовується схожим чином, але вона дозволяє точніше концентруватися на певних сторонах того, що

позначається. Метонімічні концепти є складовою частиною буденного мислення, способів мови і поведінки... Метонімічні концепти організовані системно. Підстава метонімічних концептів очевидніша, ніж метафоричних, оскільки метонімія звичайно містить явні вказівки на фізичні або причинні асоціації».

Між метафорою і метонімією немає непрохідної межі; вони не контрадикторні. Метафора і метонімія - це універсальні в своїй понятійній основі способи переосмислення. Відмінність між ними зводиться до того, що метафора як прийом - це предикація нової властивості, одержаної на основі аналогії, і вибір імені на основі такої подібності, а метонімія - це витягання якої-небудь властивості з вже відомого віддзеркалення дійсності через його суміжність з властивістю нового позначуваного і вибір йому імені, що відображає в своїй семантиці цю суміжність.

При метонімії лише сусідні ланки ланцюга перенесення піддаються поясненню, зв'язок же подальших ланок йде від однієї до іншої послідовно і опосередковано, що відрізняє метонімію від метафори. Особливості метонімії в порівнянні з метафорою полягають в тому, що метонімія, створюючи образ, при розшифровці образу зберігає його, в метафорі ж розшифровка образу фактично знищує, руйнує цей образ.

Для метафоричного перенесення зіставлявані предмети повинні обов'язково бути схожими, а при метонімії такої схожості нема. Метафору можна перетворити в порівняння, з метонімією цього зробити не можна. Метонімія ґрунтується на зв'язку слів (word-to-word connection), тоді як метафора це заміна одного слова на інше. Метонімія найчастіше реалізується в групі підмета або додатка, метафора — в групі присудка (так, зелений капелюх тут не стояв: я стою за зеленим капелюхом; але він — капелюх). Можливість метафоричного і метонімічного перенесення в значній мірі залежить від лексичного значення слова, яке переосмислюється при його перенесенні. Так, для метонімічного перенесення характерні перенесення вільних або основних лексичних значень. При метонімічному перенесенні слово одержує нове додаткове значення, тобто відбувається розширення початкового значення (типу стіл — предмет меблів, солодкий стіл (солодкі блюда), стіл і будинок (харчування і житло), паспортний стіл (установа) і т.д. Аналогічне явище відбувається і при мовному метонімічному перенесенні в мові художньої

літератури — приватна деталь набуває додаткового асоціативного значення, яке часом насилу піддається однозначному тлумаченню.

Метафоричне перенесення значення характерне перш за все для фразеологічно пов'язаних або синтаксично обумовлених значень. При метафоризації з усього набору лексично – семантичних варіантів даного слова реалізується лише одне, тобто відбувається звуження значення слова. Так, наприклад, в реченні з рекламного тексту: *The woman who wears this rare perfume wears a liquid jewel*. Слово *jewel*, яке в даному випадку позначає денотат *perfume*, реалізує лише одне значення – «щось, що володіє великою цінністю».

На наш погляд метонімія та метафора – це зовсім різні явища. При метонімічному перенесенні денотати повинні бути обов'язково пов'язані, а у випадку з метафорою такий зв'язок необов'язковий. В основі метафори лежу лежить схожість предметів, що ніяк не стосується метонімії. Отже, метафору та метонімію слід розглядати як різні явища.

Довга Ю.М., Магрламова К.Г.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДА ПОРТФОЛІО В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-МЕДИКАМИ

Дніпропетровська медична академія

В наш час ведеться активний пошук нових методів та засобів підвищення ефективності, контролю та створення системи менеджменту якості навчання іноземним мовам студентів немовних спеціальностей. Одним із методів оцінювання успіхів студента є створення портфоліо студентів, які вивчають англійську мову за професійним спрямуванням. Ця форма роботи допомагає вирішувати важливі педагогічні завдання- підтримання мотивації до навчання, прагнення до високого рівня знання вивчаємої дисципліни, підвищення здатності студентів до самооцінювання результатів навчання.

Портфоліо студентів медичного вузу являє собою папку, в якій зберігається певний інформаційний матеріал і яка призначена для того, щоб в будь-який час викладач та студенти могли використовувати наявні інформаційні носії. Складовими такого портфоліо є: статті з даної спеціальності, отримані із зарубіжних газет, журналів, мережі Інтернет,

реферати студентів на англійській мові, тексти докладів студентів на студентських конференціях, завдання різного рівня складності для самостійної роботи студентів. Портфоліо поповнюється сценаріями ролевих та ділових ігор професійної спрямованості, які видаються викладачем перед проведенням ігор на практичних заняттях. Студенти мають можливість ознайомитися з тематикою гри, обрати собі роль, в залежності від рівня володіння мовою. Також, в такому портфоліо можуть зберігатися плани занять, які проводяться з використанням проектної методики- це розроблені викладачем проекти до конкретних тем, які передбачені робочою програмою з даної спеціальності з використанням аудіо та відео матеріалів.

В портфоліо також зберігаються відповіді студентів на граматичні тести для аналізу зроблених ними помилок. Ці данні допомагають педагогу складати індивідуальні завдання для студентів, які виконуються на практичних заняттях з метою закріплення граматичних правил.

Розроблена нами методика портфоліо являє собою одночасно форму, процес організації і технологію роботи з дисципліни та призначена для демонстрації, аналізу і оцінки знань, навичок, компетенцій, усвідомлення студентами результатів своєї діяльності. Метод портфоліо дозволяє показувати не тільки результати, а і прогрес кожного студента у порівнянні з його минулими результатами.

В чому полягає практичне значення студентського портфоліо? По-перше, студентське портфоліо забезпечує інтеграцію якісних та кількісних оцінок. По-друге, воно дозволяє педагогу здійснювати безперервну діагностику своєї праці, яка відображується в роботах студентів і, таким чином, мати стимул до безперервного самовдосконалення. Розвиток процесу самооцінювання студента проводиться шляхом впровадження індивідуального рейтингу та порівняння своїх попередніх показників з нинішніми. Студенти отримують можливість кількісного і якісного самооцінювання і як наслідок цього – саморефлексії.

Відмінною рисою роботи педагога з портфоліо – є орієнтація на розвиток рефлексивних навичок студентів як необхідної умови, яка забезпечує процес самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів та станів за рахунок додання елементів (в тому числі навчального і мовного) досвіду студентів. Данні навички формуються для забезпечення усвідомлених рішень студента стосовно розвитку його мовної компетенції та особистих якостей.

Дорошенко Н. В.

**СТИЛІСТИКА ПОРТРЕТНОГО ТА ПЕЙЗАЖНОГО ОПИСУ У
РОМАНІ С. МОЕМА «РОЗМАЛЬОВАНА ЗАВІСА»**

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Багато лінгвістів досліджують проблему створення портретного опису та його ролі в структурі літературного твору. Актуальність цього феномену пов'язана з антропоцентричною природою будь-якої мови та лінгвістики в цілому. Дослідження лінгвістичних засобів втілення зовнішності людини в англomовній літературі завжди залишиться актуальною проблемою, тому що літературні портрети представлені майже в кожному художньому творі англійської літератури.

Літературознавці виділили різні типи портрета та визначили його місце у літературному творі; мовознавці досліджували окремі засоби та стилі, що використовувалися при створенні художнього портрета; психологи вивчали його вплив на уяву читача. Невирішеним залишилося питання взаємодії різних стилістичних засобів, яка і створює індивідуальну для кожного письменника манеру опису зовнішності героїв їхніх творів. Найбільш цікавим є аналіз творів письменників ХХ ст., адже мова та образи цих творів є сучасними та близькими читачеві.

По суті, будь-який художній твір показує людину в той чи інший момент життєвого процесу. Цей процес охоплює всю художню структуру літературної творчості. Людина виступає у певних сюжетних ситуаціях, у пов'язаній з ними мовленнєвій атмосфері, в світі природи і речей, які оточують людину. І разом з цим характери не даються у творі у плані безпристрасного опису, герой виступає або як носій ідеалу письменника, або піддається осуду у світлі цього ж ідеалу. Саме тому в мові художньої літератури, де письменники прагнуть максимальної індивідуалізації своїх творів, використання відтінків у значенні слів та його переосмислення є конче необхідним. Цього ефекту можна досягти завдяки використанню найрізноманітніших стилістичних засобів. Отже, необхідно з'ясувати взаємодію засобів літературного зображення в тому органічному цілому, в якому вони виявляють свої істотні для художнього зображення якості.

Художній портретний опис багатфункціональний. В межах художнього твору він може виконувати найрізноманітніші функції: дескриптивну, естетичну, характерологічну та оціночну.

Характерною рисою перекладу портретних описів є те, що головною задачею перекладача є породження мовою, якою перекладається, твору, здатного здійснювати художньо-естетичний вплив на читача.

Письменники дуже часто у своїх творах звертаються і до описів пейзажу. Пейзаж допомагає авторові розповісти про місце і час зображуваних подій. Пейзаж - один із змістовних елементів літературного твору, які виконують багато функцій в залежності від стилю автора, літературного напрямку (течії), з якими він пов'язаний, методу письменника, а так само від роду і жанру твору.

Пейзаж може створювати емоційний фон, на якому розгортається дія. Він може виступати як одна з умов, які визначають життя і побут людини. І в цьому сенсі природа і людина виявляються нероздільними, сприймаються як єдине ціле.

За основу дослідження ми взяли роман С. Моема «Розмальована завіса». У творенні глибоко експресивної метафоричної канви сприйняття сюжетних подій автор часто послуговується пейзажними описами та пейзажними деталями. Пейзаж протягом твору набуває широкого функціонального діапазону.

Здебільшого у романі зустрічаються пейзажі, сповнені психологізму. Автор не послуговується описом природи лише для того, щоб зобразити зовнішнє тло розгортання подій. Поряд зі створенням відповідного топосу у хронотопічній системі роману, пейзаж відіграє функцію психологічного віддзеркалення стану персонажів, у більшості випадків – головної героїні.

Яскравого психологізму набуває у пейзажних описах і концепт дороги, що також суголосний душевному стану героїні. Після прозріння щодо поверхневого ставлення до неї її коханого чоловіка вона знаходиться в стані апатичного нерозуміння свого місця, призначення, її життя втрачає сенс, стає схожим на нескінченну дорогу, в кінці якої нічого не видно.

Вкрай важливим сюжетним елементом стає розгорнутий пейзажний опис, що відбиває душевний стан героїні, у якій борються почуття колишньої любові та початку нового життя, репрезентуючись через сні та реальність. Уві сні вона бачить коханого, що відвернувся у неї у складний момент, і в цьому сні автор

передає її стан і почуття через символізований пейзаж темного, похмурого міста.

Отже, описи у романі С. Моема «Розмальована завіса» свідчать, що здебільшого в оригінальному тексті вони відіграють роль паралелізму, набуваючи психологізованого звучання та відбиваючи різні душевні стани головної героїні. Аналізований переклад демонструє у більшості випадків збереження як семантичного, так і психологічно-образного наповнення описів з урахуванням художніх засобів, які автор використовував для створення відповідної експресії.

Дуднікова А.А.

**КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ
ОСОБОЛИВОСТЕЙ
АНГЛІЙСЬКОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНИХ ДИСКУРСІВ**

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Дискурс – це текст у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими чинниками; текст, узятий у подієвому аспекті; мовлення, яке розглядається як цілеспрямована соціальна дія. Як цілісна мовна подія дискурс виступає універсальною можливістю в рамках умов взаєморозуміння між людьми.

Політичний дискурс – це тип комунікативної діяльності, який являє собою сукупність будь-яких мовленнєвих утворень, що стосуються сфери економічного та суспільно-політичного життя країни. Ці утворення актуалізуються в ситуаціях ведення передвиборчої агітації та спрямовані на залучення прибічників серед виборців.

Реалізація політичного дискурсу відбувається на таких рівнях:

- *лексичному* (використання автором метафор, гіпербол, метонімії);
- *морфологічному* (оперування в дискурсі категоріями числа, способу);
- *синтаксичному* (наявність повторів, емпатичних конструкцій та ін.);
- *лексико-семантичному* (використання епітетів, порівнянь тощо).

Центральною лексикою як англійського, так і українського політичних дискурсів є слова, які виконують організуючу функцію: *демократія, суверенність, Україна, незалежність, відродження, держава, America, our Nation, The United States of America* тощо.

Досить дієвим засобом впливу в українському політичному дискурсі, як і в англійському є метафора, що робить звернення яскравішим та дієвішим:

"The energy, the faith, the devotion which we bring to this endeavor will light our country and all who serve it. And the glow from that fire can truly light the world."

В цьому вислові Кеннеді вживає метафору "fire can truly light the world" для того, щоб показати американцям, що їх зусилля створити єдність і свободу вплинуть не тільки на Америку, а й на весь світ в цілому.

"Чи зможемо ми не ховати очі перед нашими дітьми?"

Віктор Ющенко розмірковує над майбутнім України, використовуючи метафору «ховати очі» для того, щоби справити враження на слухову аудиторію.

Англомовні політичні діячі активно використовують займенник «we», щоб, створити єдине ціле з народом та досягти поставлених цілей. Проте українські політики досить часто відокремлюють себе від пересічних громадян.

Український політичний дискурс має зовсім невелику кількість неологізмів, в той час як в англомовному політичному дискурсі політичні лідери полюбують надавати словам нових значень.

Як англомовні, так і вітчизняні політичні лідери широко використовують у своїх промовах фразеологізми, роблячи свої виступи більш яскравими та емоційними.

Політичні виступи та програми українських політичних партій рясніють використанням іншомовних слів таких як моніторинг, , інновації тощо. В той час як англійці уникають використання іншомовних слів.

На відміну від англомовних політиків, українські політичні діячі досить часто використовують метонімію для посилення впливу на цільову аудиторію:

"Майдан не може вирішувати питання, що стосуються влади України".

Колишній президент України Леонід Кравчук під час круглого столу щодо пошуку шляхів виходу з політичної кризи, що склалася, використовує метонімію «майдан», маючи на увазі, що народ, який мітингує є недостатньо компетентним, щоб вирішувати питання в країні.

Отже, мова як англомовних так і українських політичних діячів є простою для розуміння та водночас складною у своєму змісті, адже має ряд лінгвостилістичних особливостей.

Завийборода М. С.
ЯВИЩЕ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В УМОВАХ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОГО
НАВЧАННЯ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Сучасні процеси розвитку і поширення міжнаціональних контактів зумовлюють зміни лінгвістичної реальності. Нова мовна реальність, що створюється завдяки інтенсивній міграції та потужним інформаційним потокам, визначається переважанням білінгвізму й мультилінгвізму як на рівні індивідуального володіння мовами, так і на рівні мовних ситуацій у межах певних держав. Наприклад, у країнах Північної Європи (Данія, Нідерланди, Норвегія, Швеція, Фінляндія) кількість тих, хто поряд із рідною мовою опанував англійську, сягає 90 відсотків населення. Крім цього, велика кількість держав ЄС має декілька офіційних мов, наприклад, Бельгія (офіційними мовами є нідерландська, французька, німецька), Люксембург (офіційні мови – люксембурзька, французька, німецька) та інші.

Вважається, що Україна належить до держав із монокультурним середовищем, що формувалося на її теренах протягом віків. Крім того, воно об'єднує людей різних національностей з усіма формами взаємодії та взаємовпливів. Не дивлячись на монокультурність, населення нашої держави є мультилінгвальним, більшість людей володіє принаймні російською й українською мовами.

У наш час одним із ключових завдань системи освіти є відновлення та розвиток інтелектуального потенціалу, розвиток освіченої особистості, яка спілкується хоча б однією іноземною мовою та вільно взаємодіє з представниками інших культур та національностей.

Використання іноземних мов як способу досягнення світу спеціальних знань, залучення до культури різних народів, діалогу різних культур, що сприяє усвідомленню людьми належності не лише до своєї країни, певної цивілізації є надзвичайно важливим фактором у навчальному процесі. Надзвичайно важливим є використання саме англійської мови, яка посідає одне з перших місць за кількістю носіїв, являється офіційною мовою міжнародного спілкування.

З початком вивчення англійської мови студенти автоматично починають взаємодіяти у мультилінгвальній ситуації, адже більшість українських

студентів ми можемо розглядати як білінгвів, які вільно спілкуються українською та російською мовою з народження. Засвоєння першої та другої іноземної мови проходить на основі рідної мови, оскільки мислення та мовлення реалізуються переважно первинною мовною системою. Присутність мультилінгвалізму у процесі навчання створює позитивну атмосферу на заняттях, зокрема, вчений виділяє високу ступінь мотивації у студентів та психологічний настрій студентів.

Одним з ключових факторів, які впливають на засвоєння мов, є інтерференція – явище взаємодії мовних систем та мовних механізмів в умовах білінгвізму, яке виникає у процесі індивідуального засвоєння нерідної мови. У процесі інтерференції відбувається процес спонтанного перенесення ознак однієї системи мови на іншу, головне джерело інтерференції – розбіжності в системах мов, які взаємодіють.

Вчені згоджуються у тому що, явище інтерференції присутнє у всіх мовних аспектах: фонологічному, синтаксичному. Деякі дослідники, серед них Т. Коробейнікова вважають, що найбільш помітним є фонетична інтерференція, а саме, інтонаційна інтерференція. Так, Т. Коробейнікова зазначає, що розгляд інтонації як мовної універсалиї дозволяє виділити загальні елементи інтонаційних систем іноземних мов, які вивчаються. Таким чином, мовлення майбутніх вчителів англійської має бути стандартизованим задля виключення присутності інтонаційних відхилень.

Отже, можемо зробити висновок, що врахування явища інтерференції та його особливостей може суттєво підвищити ефективність мультилінгвального навчання. Важливо враховувати досвід студентів, їх інтереси та можливості, функціональні розбіжності мовленнєвого матеріалу, інтенсифікацію навчального процесу, застосування сучасних інформаційних технологій у навчанні.

Занидра О.А.

**ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В
ОБУЧЕНИИ ГРАММАТИКЕ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА СТУДЕНТОВ
НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗОВ**

*Днепропетровский национальный университет железнодорожного
транспорта*

В последнее время возникает актуальная проблема поиска новых методов преподавания иностранного языка в высших учебных заведениях.

Овладение иностранным языком необходимо определять не как цель обучения, а как средство решения коммуникативных задач. Формирование грамматической компетенции, необходимой для осуществления профессиональной коммуникативной деятельности в будущем, можно отнести к наиболее актуальным задачам методики преподавания иностранного языка в неязыковых вузах. Уровень подготовки студентов должен быть достаточно высоким, чтобы дать им возможность лингвистически грамотно и профессионально взаимодействовать в дальнейшей карьере. Грамматическая компетенция необходима для ведения переговоров, участия в деловых встречах, презентациях, поддержания контакта во время разговора, ведения телефонных переговоров.

Опыт работы со студентами показывает, что студенты имеют определенные трудности в ситуативном использовании грамматических явлений, недостаточно хорошо владеют навыками корректного употребления форм грамматических явлений. Большинство студентов научились использовать только очень простые грамматические структуры и имеют трудности в использовании различных соединительных элементов языка, которые делают высказывания более естественным и логично построенным.

Коммуникативная методика предполагает обучение грамматике на функциональной и ситуативной основе. Это означает, что грамматические явления изучаются и усваиваются не как формы и структуры, а как средства выражения определенных мыслей и коммуникативных намерений. Знание грамматических правил необходимо для успешного владения иностранным языком. Но в последнее время актуальной проблемой стала целесообразность использования большого количества упражнений тренировочного характера. Такие упражнения играют определенную важную роль в автоматизации грамматических речевых навыков, но фактическое употребление языкового материала в речи выходит за пределы их дидактических возможностей. Подавляющее большинство студентов изучают иностранный язык в подобной ситуации; у них формируется соответствующая система работы на занятиях иностранного языка - чтение, перевод, заучивание наизусть слов, диалогов, перевод текстов. Работа над грамматической стороной речи ограничивается чтением правил и тренировкой в предложениях. Но впоследствии возникает

проблема: из-за отсутствия реальной коммуникации на занятиях даже студенты с достаточно высоким уровнем теоретических знаний испытывают трудности в выражении своих мыслей.

Практика показывает, что усвоение грамматического материала целесообразно проводить на следующих этапах: 1) предъявление речевого образца; 2) тренировки; и 3) употребление в речи. Для каждого из этапов характерны соответствующие их целям упражнения. На первом этапе усвоения необходимо осмыслить грамматическое явление, выяснить его содержание, форму и употребление. Ознакомление с новым учебным материалом для продуктивного усвоения осуществляется чаще всего в учебно-речевых ситуациях. Необходимо создавать условия для демонстрации формы и конструкции, имеющей определенную функционально-коммуникативную роль в общении. На втором этапе происходит тренировка грамматического материала и формирование грамматических речевых навыков. Формирование речевых грамматических навыков предполагает развитие навыков относительно точного воспроизведения изученного явления в типичных для его функционирования речевых ситуациях. Обучение грамматической стороне устной речи, что связано с формированием соответствующих автоматизмов, эффективно осуществляется через целый ряд тренировочных упражнений. Тренировочные упражнения сами по себе не развивают умение участвовать в коммуникации. Поэтому необходимо развивать навыки спонтанной коммуникации в соответствии с потребностями ситуации, а для этого нужна система коммуникативно-ориентированных упражнений. На третьем этапе осуществляется окончательное оформление грамматических речевых умений и навыков. Упражнения на этом этапе должны иметь, прежде всего, коммуникативную ценность (коммуникативные задачи, естественные речевые ситуации, коммуникативные игры). Максимально приближены к реальному общению такие учебно-речевые ситуации, в которых содержание речи не надо придумывать. Это такие задачи, которые обращены к самому студенту и предусматривают использование его жизненного опыта.

В условиях коммуникативного подхода в обучении иностранному языку методы и приемы обучения грамматической стороне речи должны базироваться на принципах ситуативности, функциональности, речевой и мыслительной активности, новизны, индивидуальности. Коммуникативно-ориентированное обучение грамматике позволяет повысить мотивацию, расширяет

экспрессивные возможности вещания и добавляет естественности высказыванием студентов.

Zinchenko K. S.
REGIONAL LANGUAGE AS AN ESSENTIAL PART
OF MINORITY'S CULTURE

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

From the ancient times the language used to be the essential part of people's lives. People communicated with the help of it, fought for it and died in the name of it.

Language is considered to be the human ability to acquire and use complex systems of communication. However, there are different definitions of this notion as far as we can look at it from different angles. From one side, the language is seen as the mental faculty which allows human to learn, produce and understand utterances. From the other side, the language is seen as a formal system of signs. Also we may regard the language as a tool for communication. And we cannot reject that the language is a unique phenomenon of mutual understanding.

According to a web-based publication named "Ethnologue: Languages of the World" there are 7538 languages in the world. They included only those languages which are spoken by more than 10 million people.

Each country has its own official language; some can have two and more. At the same time there can be diasporas or minorities which are the carriers of other cultures and languages.

First of all, we have to figure out what a diaspora and a national minority is. So, a diaspora is the spreading of people from a national group or culture to other areas. It can also refer to the movement of the population from its original homeland.

According to Joe R. Feagin and his work "Racial and Ethnic Relations", a national minority has 5 characteristics: 1. suffering discrimination and subordination, 2. physical and/or cultural traits that set them apart, and which are disapproved by the dominant group, 3. a shared sense of collective identity and common burdens, 4. socially shared rules about who belongs and who does not determine minority status, 5. tendency to marry within the group.

In both cases we come across the regional language – a language spoken in an area of a sovereign state, whether it is a small area, a federal state or province, or some wider area.

Internationally, for the purposes of the [European Charter for Regional or Minority Languages](#), "regional or minority languages" means languages that are:

1. traditionally used within a given territory of a State by nationals of that State who form a group numerically smaller than the rest of the State's population; and

2. different from the official language(s) of that State. The formation of a nation is tied up with the formation of its language. All the processes of public life, of cognitive and creative activity are accompanied by the language which gives us the opportunity to exchange knowledge, understand each other, exchange opinions and emotions as well as gives us an opportunity to get access to the experience of our ancestors. The above listed components are the essential parts of the culture. That is why it is so important to cherish the language of your nation no matter where you live.

In order to protect the rights of minorities in 1992 the European Charter for Regional or Minority Languages was signed. After that each country which wanted to protect the rights of its minorities made a ratification of this Charter. For example, [Ukraine](#) made a ratification on the 19th of September, 2005 and officially gave a status of a regional language to: [Belarusian](#), [Bulgarian](#), [Crimean Tatar](#), [Gagauz](#), [Greek](#), [German](#), [Hungarian](#), [Jewish/Yiddish](#), [Moldavian](#), [Polish](#), [Romanian](#), [Russian](#) and [Slovak](#). The [United Kingdom](#) made a ratification on the 27th of March, 2001 and officially gave a status of a regional language to: [Cornish](#), [Irish](#), [Manx](#) (ratified on behalf of [Government of the Isle of Man](#)), [Scots](#) in [Scotland](#) and [Northern Ireland](#) ([Ulster Scots](#)), [Scottish Gaelic](#) and [Welsh](#).

Ірчишина М.В.

ВІДПОВІДНІСТЬ І КОРЕЛЯЦІЯ ПОНЯТЬ «PRESENT PARTICIPLE» ТА «PARTICIPLE I»

Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара

Як відомо, партиципні звороти (далі ПЗ) в англійській мові – це конструкції, що складаються із participle та залежних від них слів. Загальновідомими альтернативами participle I та participle II, є поняття present

participle та past participle, які також увійшли до активного вжитку [1, с. 43; 2, с. 283; 3, с. 68; 4, с. 20; 5, с. 382; 6, с.122-127]. Проте подібне ототожнення є досить умовним, що можна довести на прикладі популярного співвідношення «participle I - present participle».

Аналізуючи речення з ПЗ, можна побачити певні особливості, які унеможливають кореляцію понять «participle I» та «present participle». Наприклад, participle I досить часто використовується для вираження одночасних дій у минулому (*A few minutes later she was standing in front of the looking-glass, making herself tidy /S.W. Maugham/*), а не лише у теперішньому.

Можна також вживати participle I для заміни підрядних часу, щоб показати, що дія, яка описується у підрядному реченні відбувається безпосередньо перед подіями у головному реченні (*Announcing the assassination, the Prime Minister, Mr Salimal-Hoss, levelled no specific accusation [7]*). При цьому форма партиципа не залежить від граматичного часу дієслова-присудка.

Говорячи про причинно-наслідкові зв'язки, часто використовуються ПЗ із метою заміни підрядних речень (*Not noticing Luch half-asleep in a corner, he stood over the bed /F. M. Hendry/*). Таким чином, події у головному реченні відбуваються через події, описані у ПЗ, проте немає зв'язку між формою партиципа та дієслова.

Participle I може вживатися для заміни підрядних часу, щоб показати, що одна подія відбувалася той час, коли інша була уже у процесі (*Looking at Martha, he could see that she was distressed /M. Sunley/*), проте лише форма дієслова матиме значення для правильної інтерпретації ПЗ.

Таким чином, можна зробити висновок, що важливим є граматичний час дієслова присудка, а ПЗ лише надає додаткову інформацію. Отже, аналогії між participle I, present participle і теперішнім часом не є відповідними, особливо у тому випадку, коли йдеться про речення, ускладнене партиципним зворотом .

Література

1. Bornkessel-Schlesewsky I. Processing Syntax and Morphology: A Neurocognitive Perspective / I. Bornkessel-Schlesewsky, M. Schlewsky – Oxford : Oxford University press, – 355 p. – P. 43
2. Langacker R. W. Foundations of Cognitive grammar. Volume 1. Theoretical prerequisites / R. W. Langacker – California, Stanford : Stanford University press, 1987. – 516 p. – P. 283

3. Leech G. English Grammar for Today. A new introduction. / G. Leech, M. Deuchar, R. Hoogenraad – London : Macmillan, 1982. – 224 p. – P. 48-60
4. Radford A. English Syntax: An Introduction / A. Radford – Cambridge : Cambridge University Press, 2004. – 258 p. – P.20
5. Swan M. Practical English Usage. Third Edition / M. Swan – Oxford : Oxford University Press, 2005. – 658 p. – P. 382.
6. Sweet H., A New English Grammar Logical and Historical, Vol.2 / H. Sweet – Forgotten Books, London, 2014. – 186 p. – P.122-127.
7. The British National Corpus (BNC) [Электронный источник] - [Режим доступа]: <http://www.natcorp.ox.ac.uk>.

Ковальчук А. В.

**КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ МЕТАФОРИЧНИХ
ОДИНИЦЬ В АНГЛОМОВНОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ
ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСАХ**

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Метафора (з грецької *metaphora* – переміщення, перенесення) – поетичний вислів, що розкриває ознаки одного предмета чи явища шляхом перенесення на нього ознак іншого предмета чи явища. Основна властивість метафори полягає в тому, що вона двопланова та застосовується до двох або декількох об'єктів одночасно, в результаті чого властивості того, про кого/що йде мова, проглядаються через властивості того, чиїм ім'ям це позначено.

Політичний дискурс – це опосередкований певною соціокультурною традицією спосіб комунікації, заснований на обміні, навіюванні та пропаганді певних ідей, позицій та поглядів учасників політичного життя, задля досягнення політичних цілей, які переважно пов'язані з питанням влади.

Мета політичного дискурсу – не описати, а переконати: упевнити адресатів у необхідності «політично правильних» дій і оцінок – пробудити певні наміри, викликати вигідні авторові дискурсу переконання і спонукати їх до відповідних дій.

Метафора відповідає за те, щоб політична мова, яка несе нам певну інформацію, була не тільки зрозумілою, але і незабутньою, так як однією з найважливіших функцій політичного дискурсу є функція впливу.

У політичній мові існують такі види метафор: метафори розміру, особистої зверхності, відстані, субординації та метафори вибору.

Метафора вибору, або, іншими словами, метафора демократії, широко використовується як в англomовному, так і в українському політичних дискурсах. З її допомогою політики показують виборцям наявність альтернативи.

Наприклад, Гіларі Клінтон спонукає народ до «свого шляху розвитку» за допомогою лексичної сполуки «to find their own path», в той час як в українському євро-інтеграційному дискурсі спікер звертає увагу на метафору «шлях до Європи», за допомогою якої він агітує аудиторію до вступу в ЄС, а отже, і до кращого життя.

Щодо метафори зверхності, то її приклади часто трапляються в тоталітарних промовах більшості українських політиків і слугують для відділення правлячої верхівки від звичайних груп населення. В цьому ми можемо переконатися з яскравого прикладу, де экс-президента України Віктора Ющенка називають «королем становища».

Проте, у англomовному дискурсі, переважно в демократичних промовах, ця межа зазвичай зникає й усі класи та групи зближуються. Це доводить нам виступ Кондолізи Райс та її намагання переконати, що всі дії спрямовані на добробут громадян: «That means a nation's own efforts to lift your own people out of poverty...».

Метафори розміру охоплюють поняття «що більше – то краще». У промовах політичних діячів завдяки цьому виду метафори досягається ефект кращої перцепції інформації реципієнтом, особливо пов'язаної із розмірами та обсягом.

Так, наприклад, у промовах англomовних політиків трапляється лексична конструкція «the scope and scale of a problem», яка підсилює значення проблеми у свідомості аудиторії та безпосередньо виконує функцію афектації.

Щодо українського дискурсу, порівняння того чи іншого політика з «Титаніком» є дуже поширеним, особливо, коли мова йдеться про невдачі діяча. Наприклад, звільнення Митюкова українські ЗМІ стали називати «загибель урядового Титаніка».

Отже, метафора є дуже поширеним явищем в англomовному, так і в українському політичному дискурсах, яке робить текст простішим для

сприйняття, цікавішим та являється одним з найсильніших засобів впливу на політичну свідомість суспільства.

Кожушко С.П.

**КОЛАБОРАТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ФОРМА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ
ПРОЦЕСУ ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНОМУ
ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

Сучасні тенденції розвитку світової економіки, розширення міжнародних, культурних та економічних зв'язків України з іншими країнами, її орієнтація на інтеграцію з цивілізованою світовою спільнотою, об'єктивні потреби ділових відносин із зарубіжними партнерами, спричиняють зміни в усіх сферах суспільного життя, в системі освіти, зокрема в системі мовної освіти. У зв'язку з вищезазначеним виникає необхідність модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців через глибоке володіння основами професійної мовної взаємодії; встановлення взаємозв'язку загальнокультурної, професійної, іншомовної освіти та майбутньої професійної діяльності; пошук нових конструктивних ідей для вирішення проблеми оптимізації та інтенсифікації змісту, форм та методів навчання. Однією з таких форм є ідея колаборативного навчання.

Колаборативне навчання має британське коріння, ґрунтується на роботі англійських викладачів, які досліджували шляхи допомоги студентам набути досвіду професійно спрямованої взаємодії шляхом підвищення їх активності в навчанні (Gilles, R.M., & Adrian, F) [1].

Основна ідеологія такого навчання була детально розроблена трьома групами американських педагогів з університету Джона Хопкінса (Р. Славін), університету Міннесота (Роджерс Джонсон і Девід Джонсон, 1987) і групою Дж. Аронсона (Каліфорнія, 1978).

Важливими для нас стали погляди Р. Джонсона і Д. Джонсона, які представили п'ять елементів (позитивна взаємозалежність, індивідуальна відповідальність, взаємодія «обличчям до обличчя», соціальні навички, навички обробки інформації), які з нашої точки зору необхідні не тільки для ефективного навчання мов у групі, а також для формування соціальних,

особистісних і когнітивних навичок (навичок вирішення проблем, міркування, прийняття рішень, планування, організації) [2].

Наші власні спостереження при навчанні мов студентів немовних спеціальностей переконливо свідчать, що ефективність колаборативного навчання визначається і певними психологічними механізмами, серед яких: групова ідентифікація, групова підтримка, посилення інтелектуальної активності, зміна звичного соціального статусу і внутрішньої позиції того, хто навчається в умовах складної групової динаміки.

Вважаємо за необхідне зазначити, що реалізуючи колаборативні стратегії навчання в групах старших курсів студентів немовних спеціальностей, викладач має займати позицію керівника групової роботи або модератора. Під терміном «модерація» ми розуміємо техніку організації колаборації, завдяки якій групова робота стає більш цілеспрямованою і структурованою. В основі модерування має бути покладено використання прийомів, які допомагають організувати групову роботу й спрямовують студентів на прийняття рішень за рахунок реалізації потенційних можливостей групи в цілому і кожного її учасника окремо.

Процесуальна сторона модерації при навчанні мов передбачає реалізацію ряду умов: чисельний склад групи для спільного навчання – від 4 до 12 осіб; нейтральна позиція модератора; приміщення, що дозволяє учасникам процесу вільно пересуватися, і містить наочний матеріал (презентація, дошка, фліпчат та ін.); обов'язкове отримання зворотного зв'язку від групи.

Окрім високого рівня мовної компетенції, модератор має володіти соціальною компетенцією: легко встановлювати соціальні контакти, враховувати розподіл соціальних ролей у групі, розуміти групову динаміку, керувати процесом міжособистісної взаємодії. Модератор підтримує групу, організовуючи розумну цілеспрямовану поведінку в ній.

Розглядаючи інструменти модерації при колаборативному навчанні мов, особливо виділяємо методику *Mind Mapping* (створення інтелект-карт або ментальних карт), що дозволяє інтенсифікувати процес навчання, структурувати розумовий процес і стимулювати покрокове свідоме та підсвідоме запам'ятовування іншомовних мовних одиниць та їх активне використання при вирішенні професійних задач.

Література

1. Gilles, R.M., & Adrian, F. Collaborative Learning: The social and intellectual Outcomes of Learning in Groups. London: Farmer Press, 2003.
2. Johnson, D., Johnson, R. Learning together and alone, cooperative, competitive, and individualistic learning. Needham Heights, MA: Prentice-Hall, 1994.

Konopelkina O.O.

DISCIPLINE “VARIETIES OF THE MAJOR FOREIGN LANGUAGE (ENGLISH)” IN THE LIGHT OF MULTILINGUAL EDUCATION FOR MASTERS

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

The phenomenon of multilingualism and multilingual education for learners of all ages attracts more and more attention from scholars and researches. The term multilingual can refer to an individual speaker who uses two or more languages, a community of speakers in which two or more languages are used, or speakers of different languages. Multilingual speakers outnumber monolingual speakers in the world's population.

A multilingual person, in the broadest definition, is one who can communicate in more than one language, be it actively (through speaking and writing) or passively (through listening and reading). More specifically, the terms bilingual and trilingual are used to describe comparable situations in which two or three languages are involved.

Multilingual aspect has been introduced into the Masters' curriculum of the speciality „Language and Literature (English)”.

The goal of this discipline is to provide knowledge about varieties of the English language and the skills for the application of the acquired knowledge in a particular target audience.

The objectives of the course are as follows:

- to acquire the terminology, to study the specific features of different variants of the English language from the point of view of sociolinguistics;
- to apply the acquired knowledge in language teaching activities;
- to use the acquired knowledge for meeting the needs of a particular target group of learners by choosing, adapting and designing material for these groups.

The course provides insight into different theoretical aspects of the English language such as the concept of English as a pluricentric language, English as a native, second and foreign language, the relationship between standard and non-standard varieties, regional variation (international and international) and others. After completing the course, the students will have acquired the following **academic competences**:

- The theoretical background for the study of the varieties of the English language, variety classes, varieties within a variety;
- Profound knowledge about the varieties of the English language, their characteristic features on the levels of pronunciation, vocabulary and grammar;
- Knowledge about present-day situation concerning varieties of the English language and emerging new Englishes.

professional competences:

- Skills for the distinction of differences between varieties of the English language according to geography, education and social status, occupation, subject-matter, medium, attitude;
- Skills for the selection (and application) of necessary variety of the English language for various target groups.

Костюкович Е. В.

**ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА
СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ**

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

На сучасному етапі розвитку освіти змінюється мета і завдання в підготовці фахівців напрямку підготовки «Філологія» – акцент переноситься з засвоєння знань на формування компетенцій, відбувається переорієнтація навчання на особистісно-орієнтований підхід. У системі вищої професійної освіти основною метою навчання іноземних мов позначена комунікативна компетенція.

Існує три основних напрямки розвитку інтерактивних освітніх технологій: використання дискусії, організація проблемного навчання, впровадження гри у навчальний процес. Психолого-педагогічні особливості дидактичних ігор, інтерес до них студентів зумовлюють необхідність включити їх у навчальний процес у ВНЗ у поєднанні з іншими методами навчання. Рольові та ділові ігри

розкривають великі можливості для комунікативної практики (перевтілення в різні образи дозволяє студентам виразити найрізноманітніші комунікативні наміри).

Процес навчання завжди супроводжується широким використанням традиційних (пасивних, активних) та інтерактивних методів проведення занять. Інтерактивний метод – це метод, який орієнтований на широку взаємодію студентів не тільки з викладачем, а й один з одним і на домінування активності учнів в процесі навчання. При використанні інтерактивних методів студент стає повноправним учасником процесу сприйняття, його досвід служить основним джерелом навчального пізнання.

Сутність інтерактивного навчання полягає в певній організації навчального процесу (всі комуніканти становляться залученими в процес пізнання, вони мають можливість розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають). Основними складовими інтерактивних занять є інтерактивні вправи та завдання, які виконуються студентами. Важлива відмінність інтерактивних вправ і завдань від звичайних у тому, що виконуючи їх, студенти не тільки закріплюють вже вивчений матеріал, а й вивчають новий.

Навчальні ігри мають великий методичний потенціал: вони забезпечують мотивацію навчальної діяльності, створюють емоційну та позитивну атмосферу навчання, сприятливі умови для колективної взаємодії під час гри. В системі інтерактивного навчання вони виконують наступні функції: навчаючу (набуття знань, формування іншомовних навичок та вмінь в межах однієї або кількох тем); мотиваційно-спонукальну (мотивація, стимуляція пізнавальної діяльності студентів); орієнтуючу (орієнтування в певній ситуації через обирання засобів спілкування); компенсаторну (компенсація нестачі практики).

Підготовка та проведення рольових ігор передбачає певну послідовність етапів, яка має логічно завершатися підведенням підсумків. Організація рольових ігор може проходити з опорою на телепередачі, художні фільми, телесеріали, радіопередачі. Доцільним є використання технології функціонального моделювання у проведенні рольових ігор.

У ході моделювання ділової гри викладач має враховувати наступні методичні вимоги: відповідність завданням навчання, врахування інтелектуальної та емоційної готовності студентів до проведення гри, підготовка навчально-методичної документації, тощо. Процес підготовки ділової гри потребує активної участі та зацікавленості студентів, ретельної

підготовки їх і викладача та вимагає достатньо високого рівня володіння англійською мовою. Процес розробки ділової гри складається з таких трьох етапів: підготовчий етап, власне ігровий етап, дебрифінг. Найбільш тривалим та відповідальним з усіх етапів гри є підготовчий етап, на якому відбувається визначення теми, предмету, змісту та навчальної мети гри; підготовка сценарію гри; визначення правил гри, розробка критеріїв оцінювання; підготовка методичної документації; розподіл ролей, організація та контроль самостійної роботи студентів. Третій етап дозволяє проаналізувати дії учасників гри, обговорити помилки гравців, виправити їх, визначити рівень сформованості іншомовної комунікативної компетенції студентів.

Кріба І.Й.

ІДІОМАТИЧНІ ВИРАЗИ ТА ЇХ РОЛЬ У АНГЛОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ ДИСКУРСІ

Львівський національний університет імені Івана Франка

Термін «ідіома» походить від давньогрецького слова «*ídiōma*», що означає «особливість, своєрідність». Виділяються два основні погляди на ідіоматичні одиниці – так звані «широкий підхід» та «вузький підхід». Згідно з останнім, ідіомами вважаються лише такі «стійкі словосполуки, семантика яких не виводиться зі значень її складників, а інтегрована ними формально; виникає внаслідок втрати мотиваційних відношень» [1, с.173].

Проте, слід зазначити, що в британському та американському мовознавстві більшу популярність має «широкий підхід». До складу ідіом західні лінгвісти відносять не лише фразеологізми усіх типів, а й паремії – приказки, прислів'я, крилаті вислови, цитати тощо. Так, Річард Спіерс у передмові до «Словника американських ідіом» так пояснює вибірку одиниць для даного видання: «Every language has phrases or sentences that cannot be translated literally. Many clichés, proverbs, slang phrases, phrasal verbs, and common sayings offer this kind of problem. A phrase or sentence of this type is usually said to be idiomatic» [2, p.7].

Ми використовуватимемо термін «ідіома» («ідіоматична одиниця»), маючи на увазі фразеологічну одиницю, для якої характерна стійкість, відтворюваність, немотивованість значення, тобто зміст якої не дорівнює сумі значень складників.

Англомовний бізнес заповнений ідіомами. Ділові люди не розпочинають проект, а “get a project off the ground.” Вони не дзвонять, щоб обговорити справи, вони “touch the base.” Якщо проект не йде, вони “pull the plug out.” Нерідко доводиться працювати не просто в умовах нечесної конкуренції, а на “uneven playing field”. Таких прикладів є безліч, починаючи від телефонних розмов і закінчуючи діловими переговорами та статтями у серйозних бізнес-виданнях.

Ідіомам властиві різноманітні функції. Експресивність є категоріальною ознакою всіх ідіом, отже, експресивна функція є необхідною умовою їх існування. У її рамках важливо виокремити емотивно-оцінювальну функцію, що відображає позитивне, негативне чи нейтральне ставлення суб'єкту до об'єкту повідомлення.

В умовах тривалої світової кризи, в мас-медіа, зокрема, найчастіше зустрічаються ідіоми з негативною оцінкою:

*Private entrepreneurs shouldn't let credit bureaus **pool the wool over their eyes**....*

*It could happen that competitors will **steal them from under their rival's nose**.*

Позитивно чи нейтрально забарвлені ідіоми знаходимо рідше і, зазвичай, в презентаціях чи переговорному дискурсі:

*We always give our clients **the red carpet treatment**.*

*Do you have any ideas for **drumming up business**?*

*Moderation of Ukraine's high inflation will be **the only silver lining in the dark economic clouds**.*

Варто також зазначити зростаючу тенденцію проникнення ідіоматичних виразів у економічну та бізнес-термінологію:

hand-to-mouth buying – покупка для поточного використання на виробництві;

dead parrot – «безнадійна компанія» (компанія, яка лише зовні зберігає свою привабливість, проте фактично вже припинила своє існування).

Слово має могутній вплив. Спосіб, у який слова використовуються у процесі ділових переговорів, обумовлює успіх чи провал переговорного процесу. Використання ідіом надає інформацію про стиль та позицію, які обирає та чи інша сторона переговорів.

1. «Військові» ідіоми. Використання ідіом, що мають відношення до воєнних дій надсилає досвідченому перемовнику інформацію про рішучі чи агресивні наміри протилежної сторони і дозволяє обрати вірну стратегію.

bite the bullet to make a difficult or painful decision; to take a difficult step;

jump the gun to start doing something too soon or ahead of.

2. Ідіоми, що походять зі світу спорту. Вони можуть мати як негативний, так і позитивний підтекст. Вживання таких ідіом наводить на думку про бажання протилежної сторони йти до перемоги як логічним та виваженим шляхом як у шахах, так і про її завзяття чи азарт, як у випадку перегонів, зокрема кінних:

step up to the plate to take action; to do one's best; to volunteer;

work down to the wire to work until the last minute, until just before the deadline

2а. Ідіоми зі сфери азартних ігор, а саме: покеру. Такі ідіоми можуть означати, що співрозмовник вдається до «блефу» чи просто приховує свої істинні наміри.

pass the buck to shift the blame; to blame somebody else.

3. Ідіоми з області медицини зазвичай наштовхують на думки про невпевненість у своїх силах, слабкість чи тяжку ситуацію.

open old wounds revive or revisit a past quarrel;

over my dead body I will not allow it to happen.

Сучасний англомовний діловий дискурс характеризується доступністю до чисельної аудиторії, лаконічністю та креативністю, а також чисельним вживанням ідіом різних типів. Таким чином, ідіоматизація є досить ефективним засобом впливу на свідомість адресата в рамках англомовної бізнес-комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Словарь литературоведческих терминов. Под ред. Т. П. Казимовой. – Москва: «Просвещение» - 1974.

2. Richard A. Spears. American Idioms Dictionary. – National Textbook Company, Lincolnwood, Illinois, USA – 1991.

Круковець Я.С.
МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНА КОМПЕТЕНЦІЯ АНГЛОМОВНИХ
ПОЛІТИКІВ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Феномен мультилінгвізму та його реалізація в політичному дискурсі є актуальними сьогодні, оскільки явище мультилінгвізму почало досить швидко розвиватися, як явище міжкультурної взаємодії.

Ознаками сучасного суспільства є його багатомовність. Представники різних мовних спільнот перебувають на одній території й контактують між собою. Задля уможливлення безперешкодного спілкування постала потреба в розширенні мовного репертуару як пересічного громадянина, так і політичного діяча.

Політичний дискурс є сукупністю всіх мовленнєвих актів, що використовуються в політичних дискусіях, а також правил публічної політики, які сформувалися згідно з існуючими традиціями та отримали перевірку досвідом.

Оскільки, політичний дискурс – це дискурс політиків, то він формується в контексті функціонування політичних інститутів і є політичним, якщо супроводжує політичний акт у відповідній інституційній атмосфері.

Так як, промова політика орієнтується на аудиторію не одної країни, то політик має говорити на декількох мовах в своїх виступах.

Мультилінгвізм – багатомовність, застосування декількох мов в межах певної соціальної спільноти; застосування індивідом (групою осіб) декількох мов, кожна з яких обирається відповідно до конкретної комунікативної ситуації.

Мультилінгвізм може бути чистим та змішаним. Чистий не передбачає ситуації, коли мови застосовуються поряд одна з іншою, тобто у спілкуванні в одній ситуації – одна мова, в іншій комунікативній ситуації використовується інша мова і лише вона. Змішана двомовність – це використання двох мов поряд, коли людина несвідомо в процесі спілкування спокійно переходить з однієї мови на іншу.

Мультилінгвальна компетенція – володіння кількома мовами, які вживають їхні носії незалежно від ситуації мовлення.

Англомовні політики вдало демонструють мультилінгвальну компетенцію в своїх виступах.

Відомо, що під час навчання в університеті, американський політик, президент Білл Клінтон вивчав німецьку. Пізніше, під час перебування у Німеччині, у своїй промові біля Брандербурських Воріт 12 червня 1994, де зібралися понад 50 тисяч німців, він використав свої знання у наступному політичному зверненні:

Amerika steht an Ihrer Seite jetzt und für immer.

America is on your side, now and forever.

Блискуче володіння мовами демонструє Джон Керрі під час візиту до Франції 27 лютого 2013 року. Американський політик розпочинає свою промову на французькій мові, демонструючи високий рівень володіння мовою. Потім Джон Керрі вільно переходить на англійську мову та продовжує свій виступ англійською. В кінці промови політик знову переходить на французьку. В даному прикладі ми спостерігаємо змішану двомовність, тобто використання двох мов поряд одна з одною.

«Merci beaucoup Monsieur Ministre. Je vous remercie beaucoup pour votre accueil aujourd'hui... La France, comme vous le savez, vraiment c'est le plus ancien des alliés de Etats-Unis et je vous remercie pour ça aussi »

«And now I will speak in English, because otherwise I would not be allowed to return back home»

Мультилінгвізм сприяє взаєморозумінню між людьми різних національностей. Завдяки мультилінгвізму, країни, які досі мали досить обмежені взаємні контакти, сьогодні пронизуються тисячами політичних зв'язків.

Лещенко А. В.

К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ПОНЯТИЯ «НАРРАТИВНЫЙ ИНТЕРЕС»

Черкасский национальный университет им. Б. Хмельницкого

Изучение процессов понимания и обработки текстов (comprehension and text processing) началось в 1970-х г.г. с серии экспериментов в области психологии (П. Торндайк), психолингвистики и лингвистики текста (Т. ван Дейк, Д. Румельхарт, Р. Шанк и Р. Абельсон, Т. ван Дейк и В. Кинч), теории искусственного интеллекта (Р. Виленски) [3, с. 1]. Внимание ученых было

сконцентрировано на различных аспектах текстовой целостности и связности, поэтому в качестве материала исследования использовались максимально простые (чаще всего, искусственно сконструированные) тексты, иллюстрирующие теоретические положения предлагаемых концепций. Постепенное расширение сферы исследований за счет включения в нее литературно-художественных текстов обусловило активизацию усилий академического сообщества, направленных на определение и описание основных стимулов читательской деятельности, ключевым из которых является интерес. В 1980-90-х гг. понятие интереса стало центральным понятием психологии и психолингвистики, а подходы к его изучению определялись соответствующим вектором исследований: психологическим, лингвистическим, когнитивным, рецептивным и пр. При этом феномен интереса интерпретировался авторами по-разному: 1) как обязательное условие, запускающее механизм читательской деятельности (Р. Шанк, В. Кинч, С. Хайди и У. Бэрд, Е. Тан); 2) как результат обработки информации (В. Кинч, К. Дийкстра и др.); 3) как условие поддержания читательского внимания (Р.-А. де Богранд, С. Хайди, У. Бэрд) [там же, с. 2].

Попытка объединить в рамках единой концепции все три указанных подхода была предпринята британской исследовательницей Юмико Иватой, определившей интерес как психологический когнитивный процесс, который обеспечивает формирование инференций и реализацию других видов ментальной деятельности, осуществляемых при чтении и понимании литературного текста, и который поддерживается читательской деятельностью и/или самим текстом [там же, с. 12]. Подчеркивая существование обязательной связи между интересом и аффективной составляющей нарратива, автор рассматривает интерес в качестве одного из факторов, способствующих пониманию художественного текста и обеспечивающих удовольствие от чтения [там же].

Читательский интерес принято понимать как избирательно-положительное отношение личности к чтению произведений, имеющих для него значимость и эмоциональную привлекательность и отвечающих его духовным потребностям и психологическим особенностям [см. 1, с. 92]. В зависимости от внешних и внутренних факторов, влияющих на формирование читательского интереса, различают индивидуальный (individual) и ситуационный (situational) интерес. Индивидуальный интерес основывается на личностных характеристиках

индивида, его знаниях, определенной системе ценностей и предпочтений. Ситуационный интерес возникает под влиянием внешних стимулов (яркая обложка, отзывы других читателей и т.д.) и легко исчезает с изменением ситуации. При этом оба феномена являются комплиментарными по отношению друг к другу, формируя области пересечения и взаимоналожения [2, с. 193-194].

По мнению Сьюзан Хайди, ситуационный интерес следует рассматривать как двухфазовый процесс, где первая фаза связана с запуском (triggering) механизма концентрации внимания, а последующая – с его удержанием (maintaining) [там же, с. 194]. Исходя из того, что ситуационный интерес может быть вызван не только определенными характеристиками текста, но и рядом других, внешних факторов, исследовательница определяет фазу удержания интереса термином «текстовый интерес» (text-based interest), понимая под ним подтип ситуационного интереса [там же, с. 193].

В качестве объекта текстового интереса могут выступать формальные (композиционно-стилистические) характеристики текста (лирическое стихотворение), содержательные (тематические) характеристики (научная проза), а также их комбинация (художественные произведения). В последнем случае понятие «текстовый интерес» трансформируется в понятие «нарративный интерес», основным компонентом которого является нарративная напряженность.

Литература

1. Чуланова Г. В. Статус читателя как субъекта коммуникации [Электронный ресурс] / Г. В. Чуланова // Вісник СумДУ. – 2006. – № 11 (95). – т. 2. – С. 87-94. – Режим доступа к журналу: [http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2006/11\(95\)2/16_Chulanova.pdf](http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2006/11(95)2/16_Chulanova.pdf)
2. Hidi S. Interest, Reading, and Learning: Theoretical and Practical Considerations [Electronic resource] / S. Hidi // Educational Psychology Review. – 2001. – vol. 13. – № 3. – P. 191-209. – Mode of access: <https://www.msu.edu/~dwong/CEP991/CEP991Resources/Hidi-Int%26Rdng.pdf>
3. Iwata Y. Creating Suspense and Surprise in Short Literary Fiction: a Stylistic and Narratological Approach [Electronic resource] / Iwata Y. A thesis submitted to School of Humanities of the University of Birmingham for the degree of Doctor of Philosophy. – Birmingham, 2008. – 287 p. – Mode of access: <http://etheses.bham.ac.uk/284/1/Iwata09PhD.pdf>

Лисенко Н. О.

**ПРАГМАТИЧНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ ПОСЛІДОВНОСТІ
«ТИП-ВИД-ЖАНР ДИСКУРСУ»**

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Подібно функціональному стилю, кожен тип дискурсу володіє своїм набором жанрів, які характеризують мовлення людини в типових ситуаціях спілкування (М. М. Бахтін). Якщо тип дискурсу – клас текстів, які традиційно використовуються для досягнення певних комунікативних цілей у типових умовах спілкування, що характеризуються певною композиційною структурою; то жанр – клас текстів, які традиційно використовуються для досягнення певних комунікативних цілей у конкретних умовах спілкування.

На думку німецького лінгвіста Д. Хомбергера, сукупність усіх текстів ділиться на види текстів у залежності від способу відображення дійсності, потім, із урахуванням виконуваної функції, виокремлюються різні типи текстів, які, у свою чергу, розрізняються за своїми ситуативно-композиційними критеріями. Тип дискурсу є інваріант по відношенню до конкретних форм свого існування – жанрів. Жанр, у свою чергу, виступає інваріантом текстів, які володіють певною комунікативною метою та використовуються в конкретних умовах спілкування. Жанр дискурсу являє собою конкретизацію його типу та виду. Тому послідовність «тип-вид-жанр дискурсу» безумовно має прагматичне підґрунтя.

Головним постулатом у визначенні «типу дискурсу» є те, що він складається за волею учасників комунікації (Ф. Зімлер), яка, в свою чергу, зумовлює комунікативну спрямованість їхнього спілкування, на основі якої відбувається формування різних типів дискурсу. Тобто, тут має місце психолінгвістичний підхід до дискурсу, за допомогою якого формуються типи комунікативної компетенції. Типи дискурсу виступають досить узагальненими утвореннями, які формуються за принципом виокремлення характерної низки ознак, та, які під впливом певних факторів розподіляються на види дискурсу. Наприклад, ознакою інституціонального типу дискурсу є відповідність нормам соціуму, на основі чого виокремлюються політичний, педагогічний, спортивний, масово-інформаційний та ін. види зазначеного дискурсу (В. І. Карасик). Тобто, прагматична зумовленість співвідношення типів дискурсу з

його видами пояснюється тим, що типи дискурсу складаються на основі тих чи інших видів спілкування.

У зарубіжній лінгвістиці мовленнєвий жанр розглядається як особливий різновид тексту, що характеризується типом зв'язку між користувачем тексту та певними текстовими характеристиками. В цьому сенсі під жанром розуміють тип соціальної діяльності, який розповсюджується на широкий діапазон дискурсів. Жанр дискурсу, в свою чергу, формується за жанрово-стилістичними критеріями та за критерієм способів спілкування. Жанрово-стилістичні категорії дискурсу характеризують тексти згідно їх відповідності функціональним різновидам мови, що дозволяє виокремити жанровий канон. Головну роль при виявленні цих категорій відіграє тип комунікативної ситуації, який дозволяє адресату співвіднести той чи інший текст із певною сферою спілкування, враховуючи норми та правила спілкування, типи комунікативної поведінки тощо. Критерій способів спілкування відповідає за виокремлення жанрів комунікації.

В цілому прагматична зумовленість послідовності «тип-вид-жанр дискурсу» можна простежити на прикладі фатичного типу дискурсу, різновидом якого виступає так званий «small talk» та який відзначається високою інформативною насиченістю, відповідно до такої його характеристики виокремлюються жанри фатичного спілкування (e.g. розмова по телефону, світське спілкування, плітка, сварка тощо).

Lytovchenko N. A.

MULTIPLE LANGUAGES IN EDUCATION

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Multilingualism and multiculturalism are functional realities in today's European societies. These realities challenge traditional visions of language education, where each language is taught one after another as first and successive foreign languages. However, advances to promote multilingualism in and through this one-language teaching paradigm face resistance due to contradictions at different levels. One important contradiction concerns the individual language-teaching professional who supposedly works in favor of multilingualism, yet, has usually been trained as a specialist in one language.

The use of multiple languages in education may be attributed to numerous factors such as the linguistic heterogeneity of a country or region, specific social or religious attitudes, or the desire to promote national identity. In addition, innovative language education programs are often implemented to promote proficiency in international language(s) of wider communication together with proficiency in national and regional languages. In many parts of the world in countries multilingualism predominates and in which children are exposed to numerous languages as they move from their homes out into surrounding communities and eventually through the formal education system.

Council of Europe/CEFR supports the plurilingual (How about “multilingual”?) approach. This approach emphasizes the fact that as an individual person’s experience of language in its cultural contexts expands, he or she does not keep these languages and cultures in strictly separated mental compartments, but rather builds up a communicative competence to which all knowledge and experience of language contribute and in which languages interrelate and interact.

There are a number of reasons to use multiple languages in education.

Success in school depends upon the child’s mastery of cognitive/academic language, which is very different from the social language used at home. The development of cognitive/academic language requires time (4 to 7 years of formal instruction).

Individuals most easily develop literacy skills, cognitive skills and master content material when they are taught in a familiar language.

Cognitive/academic language skills once developed and content subject material once acquired transfer readily from one language to another. The best predictor of cognitive/academic language development in a second language is the level of development of cognitive/academic language proficiency in the first language.

Children learn a second language in different ways depending upon their culture and their individual personality.

If the goal is to help the student ultimately develop the highest possible degree of content mastery and second language proficiency, time spent instructing the child in a familiar language is a wise investment.

Nevertheless, educators and methodologists identify the following common threads in successful programs that aim to provide students with multiple language proficiency and with access to academic content material:

Development of the mother tongue is encouraged to promote cognitive development and as a basis for learning the second language.

Parental and community support and involvement are essential. Teachers are able to understand, speak, and use with a high level of proficiency the language of instruction, whether it is their first or second language. Teachers are well trained, have cultural competence and subject-matter knowledge, and continually upgrade their training.

Recurrent costs for innovative programs are approximately the same as they are for traditional programs, although there may be additional one-time start-up costs. Cost-benefit calculations can typically be estimated in terms of the cost savings to the education system, improvements in years of schooling, and enhanced earning potential for students with multiple language proficiency.

Ліпич В.М.

СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МЕТАФОРИ В ПОЕЗІЇ М. ВОРОНОГО

Бердянський державний педагогічний університет

Вивчення метафори у функціональній ролі показника ідіостилу письменника належить до дискусійних питань сучасної лінгвістики. Метафоричну лексику досліджували Т.Єщенко, Н.Варич, Л.Пустовіт, Н.Пащенко, Н.Лисенко, Л.Кравець, Т.Матвєєва, І.Нечитайло, І.Олійник, Л.Ставицька, Г.Сюта, Л.Андрієнко тощо. Яскрава метафорична мова самобутнього українського письменника Миколи Вороного, що відбиває не тільки філософські, літературно-мистецькі, а й мовні шукання поета, ще не знайшла належного висвітлення в мовознавчих студіях. Мова митця, яка вирізняється поєднанням прадавніх витоків національного світосприйняття із західноєвропейськими модерністськими пошуками, не тільки складає органічну частину словника української мови, а й відтворює специфіку нової поетичної свідомості.

Стилістичні функції метафор ведуть до створення поетичної символіки, індивідуальних образів, конкретно-чуттєвих картин зображення, формування образу автора і ліричного героя, до підсилення достовірності викладу. Основною стилістичною властивістю запозичень є здатність набувати нових

стилістичних значень (емоційних і експресивних), що створюється контекстом, ставати його стилістичною домінантою. У теорії метафори прийнято розрізняти конвенціональні, загальновживані, загальномовні, або „стерті”, метафори і креативні, творчі, індивідуально-авторські, або „живі”, метафори. До креативних, або „живих”, метафор можна віднести: «Тужить зелена діброва. Плаче травиця шовкова. Хилиться квітка чудова. Квітка мала. Сунуться, сунуться хмари – Думи сумні. Де ж ви поділися, чари. Мрії щасливі, ясні?» [1, 234].

За кількістю індивідуально-авторські метафори, звичайно, переважають у творчості Миколи Вороного, на відміну від конвенціональних, або „стертих”: «Серце стерлося, як паркет, Серце в любовях зносилося...» [1, 134]; «Він солодкого жала Защеміло бідне серце, Засвербіло від тепла...» [1, 156].

Поетична мова має тенденцію до неочікуваних найменувань явищ природи. Індивідуально-авторські метафори такого роду можуть передаватися і за допомогою ускладнених образів. Так, наприклад, у дослідженій поезії ми помітили, що письменник часто звертається до природних явищ: «Перемога! Зникли тіні. Нас у сонячний простір Легким подихом зефір Підхопив на хвилі сині ...» [1, 345].

Крім явищ природи, у дослідженій нами поетичній спадщині Миколи Вороного постають також ще й такі абстрактні поняття, що входять до складу метафоричних сполучень, як світ, час, танець, гроза, душа, життя, тиша, доля, терпіння, мовчання. Деякі з них є навіть символами у творчості поета: «І серденько стиснулось в грудях моїх...» [1, 456]; «Мое серце на попіл зотліло Мою душу самотню по джерела гадюка-нудьга...» [1, 127]; «Стискає серце, як змія... Ох, як змія! Самотнє серце сльози ллє...» [1, 232]; «Від небесного хорала Вся душа моя заграла, Вся душа моя!» [1, 348].

Аналіз метафоричних словосполучень настановує на висновок про універсальний характер механізму їх створення. Не лише для поетичного мовлення, але й для мови в усіх її функціональних різновидах, для її удосконалення, розвитку характерний процес семантичного оновлення слова через його метафоричне вживання.

Отже, спираючись на найбагатший лексико-семантичний арсенал літературної мови, на її нормативні принципи, українська поезія Миколи Вороного є справжньою творчою лабораторією для створення найбільш різноманітних метафоричних образів.

Література

1. Вороний М. Поезії. Переклади. Критика. – К.: Наукова думка, 1996. – 704 с.
2. Матвеева Т. Метафора в контексті художнього твору // Класична педагогіка і філософія. – Одеса, 1993. – С. 127-129.

Локтенко Т.С.

ЯВИЩЕ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОСТІ В РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Останнім часом у широкої громадськості дуже сильно зріс інтерес до вивчення реклами і способів, за допомогою яких вона впливає на людей. Реклама відображає дуже важливу частину суспільного життя - область споживання товарів (що становить особливий інтерес, враховуючи той факт, що сучасне суспільство цілком і повністю є товариством споживачів), тому від реклами в чомусь залежить економічна вигода замовника. Часом навіть складається враження, що рекламодавець більше уваги приділяє «просуванню» свого товару на ринку, ніж його (товару) якістю.

У багатьох проведених дослідженнях видна тенденція до протиставлення дискурсу і тексту по ряду критеріїв: функціональність - структурність, процес - продукт, динамічність - статичність і актуальність - віртуальність. Відповідно, розрізняються структурний текст-як-продукт і функціональний дискурс-як-процес [text-as-product, discourse-as-process]. Іноді мова і текст розглядають як два нерівнозначні боки, два аспекти дискурсу. Дискурс розуміється широко - як все, що розуміється і пишеться, іншими словами, як мовна діяльність, що є в той же час і мовним матеріалом, причому в будь-якому його прояві - звуковому або графічному. Текст (у вузькому сенсі) розуміється як мовний матеріал, зафіксований на тому чи іншому носії за допомогою листа. Виходить, що терміни мова і текст будуть видовими по відношенню до родового терміну дискурс.

Таким чином, ми бачимо, що дискурс носить узагальнюючий характер і знімає будь-яку обмеженість ознак монологічний/діалогічний, усний/письмовий. Широке вживання дискурсу як родової категорії по відношенню до понять мова, текст, діалог сьогодні все частіше зустрічається в

лінгвістичній літературі. А в психологічній і соціологічній сферах об'єднання цих понять давно стало нормою.

Дискурс - це простір для реалізації концептів; важливим для нас є виявлення способу концептуалізації та реалізації уявлення про концепти в дискурсі. Концепти як ментальні конструктори групуються в систему і отримують мовне вираження завдяки сформованим на їх основі структурам, які, у свою чергу, утворюють дискурсійну систему, що складається з презентаційної структури та її мовного втілення. Презентаційна структура, як властивість концепту виявляється у змісті поняття «концепт» як складної імовірнісної структури, утвореною ймовірними оцінками буденної свідомості - оцінками приблизними, але подібними у членів однорідного соціуму. У глобальній структурі концепту вичленовуються когнітивна і прагматична (емоційно-оцінна) частини. Концепт, актуалізуючи і об'єктуючи себе у своїй розумовій (мислення), предметній (практика) і знаковій (семиозис), являє собою вихідну ідеальну базу породження актуальних смислів і картин тих ідеальних світів, які шикуються мисленням і виражаються мовою промови. Подібне розуміння концепту дає можливість представити ті підстави, на яких вибудовується концепт ЗМІ як ініціатора та учасника інформаційного процесу.

Як видається, в інформаційний процес ЗМІ втягують концепти, мінімізуючи їх когнітивну складову (зміст концепту, закріплене в загальнолюдському уявленні - свідомості) і перебільшуючи їх прагматичну (емоційно-оцінну) сутність в інтересах чільних верств населення (влади і її інститутів.). Головним завданням реалізації впливу функції масово-інформаційного дискурсу є подолання спочатку закладеної в ментальності людини здатності до логічного аналізу («здоровому глузду»). Маніпулювання свідомістю насамперед означає спробу заміни одного фантома іншим, впровадження якого вигідно з тих чи інших причин соціальним інститутам. Для досягнення завдання підтримки в соціумі стану когнітивної компетенції задіюються найширші логічні і семіотичні можливості, закладені в мові.

Lukyanenko L.N.

**USING AUTHENTIC AND LEARNER-AUTHENTIC MATERIALS IN
TEACHING LITERATURE IN THE LANGUAGE CLASSROOM**

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Home-reading classes are considered to be an essential and integral part of educational process in faculties of foreign languages as they promote better acquisition of the target language, expand students' knowledge of the cultural background of the country whose language they learn.

They are mainly conducted on the basis of authentic texts of literary works by English and American writers. The advantages of literature teaching in any course are obvious. Works of fiction can be very enjoyable to read, they provide examples of different styles of writing, they are a good basis for vocabulary expansion, they develop learners' reading skills, and can supply an excellent jump-off point for follow-up to reading activities, in particular debates, discussions, role play, dramatization, reviews associated with the text. Literature is a part of the target culture, it encourages students' critical and creative thinking, raises their awareness of different human situations. Last but not least, it involves emotions as well as intellect, which adds to learners' motivation and may contribute to their personal development.

The text, in particular its forms and structures, represents an important aspect of reading and reading instruction. The choice of reading material in the language classroom is one of the main problems EFL teachers may face sooner or later, especially when they deal with mixed-ability classes where some students in their first year of study at university have not yet achieved intermediate competence which involves greater fluency and general comprehension of some general authentic English.

There has been frequent discussion about which reading texts are suitable for EFL students. The greatest controversy has centred on whether the texts should be authentic or not. The EFL teachers who support the idea of using authentic materials, designed for native speakers of English, find them useful for learners for a number of reasons. Firstly, such texts demonstrate functioning of the language in the form it is used by native speakers in its natural social context. Secondly, authentic materials are ideal for practising such techniques of expeditious reading as skimming and scanning. In addition, they contain a wide variety of text types and language styles

which are not easily found in conventional teaching materials. Finally, they encourage reading for pleasure and are likely to contain topics of interest.

But the use of only authentic materials in teaching process seems to be unreal. Linguistically difficult texts are unlikely to be suitable for developing most skills, especially if they result in the use of translation or any kind of substantial intervention from the teacher. It may be necessary to simplify texts so that students can do most of the work of making sense of them. Simplification for this purpose involves removing barriers to understanding (for example difficult words, complex structures, etc.), but if you are not careful, you may also remove the basic qualities of the text as discourse. First-year students can be offered simplified or learner-authentic texts in home-reading classes as long as they do not distort the natural use of language. The most significant advantage of these texts is that they correspond not only to standards and aims of natural communication, but also to methodological demands, to students' intellectual and language level. Together with authentic texts which can also be exploited in home-reading classes by means of tasks not demanding detailed understanding, simplified texts may be motivating, they exhibit the characteristics of the discourse by having something to say and being coherent and clearly organized.

To sum up, the choice of reading material in the language classroom, in particular in teaching literature, is one of the keys to success in teaching reading. It depends on each particular group of students, their needs, interests, cultural background and language level. However, one primary factor to consider is whether a particular work is able to stimulate learners' personal involvement by arousing their interest and provoking strong positive reactions from them.

Mykhailova O.V.

PRIORITIES IN ENGLISH TEACHING FOR LAW STUDENTS

Yaroslav Mudryi National Law University

Modern education demands the formation of the students' communicative competence with the aim for further application of the linguistic knowledge in the course of their prospective professional activity. Communication constitutes the basis of lawyers' work. The knowledge of a foreign language, especially English, enables the human interaction in different spheres of modern life. The significant role of a speaker's communicative competence is obvious, especially for lawyers.

The primary aim for the English language teachers is the formation of communicative competence in their students. It encompasses the knowledge of a foreign language and the knowledge of how to use it in various circumstances for successful communication. For future lawyers, for instance, it is very important to know social conventions, communicative strategies and non-verbal means of communication.

Communicative roles verbalized in the course of communication occupy the primary place among the social conventions. Examples of communicative roles verbalized in legal discourse are the following: witness, victim, plaintiff, defendant, detective, prosecutor, judge, barrister, etc. The participants realizing an appropriate communicative role perform some communicative function, for instance: witness, victim and plaintiff inform, prosecutor and barrister persuade, detectives elicit information, defendants manipulate behaviour and opinions, judge performs rituals, etc..

The work of lawyers encompasses various types of activities. Among them we can distinguish the analysis of different types of legal documents, the knowledge of legislation in force, drafting legal documentation, though communication comes first. To make it successful in the legal sphere, lawyers should apply the knowledge of communicative strategies. Communicative strategies embody quality, quantity, relevance and manner of communication. It means that you should present your ideas clearly and unambiguously, the information you say must be relevant to the point of communication, all what you say must be supported by evidence.

To achieve the goal the highly qualified lawyer applies communicative strategies which can help to communicate effectively. Practising lawyers apply either an achievement strategy (guessing, paraphrasing yet achieving the goal) or a reduction strategy (co-operation, avoidance and sometimes giving up one's goal partially or completely). For example, the lawyer uses persuasion of an interlocutor giving various arguments for and against some evidence. The lawyer always has a particular goal in mind, takes into consideration the interlocutor's comprehension, and behaves according to the situation. The application of these communicative strategies helps the lawyer to achieve the goal through communication.

The lawyer should always remember that the non-verbal means which vary from culture to culture can help to avoid some difficulties. For example, touching somebody's body during conversation can be taken as offensive, a close physical distance may be qualified as trespassing, some smells can be found intolerable.

The knowledge of the English legalese including foreign and technical terms, old-fashioned words, pairs of words, vague words and the grammatical peculiarities of textual organisation enables lawyers to communicate effectively. Teachers should take into account that lawyers spend most of their time working with legal documents such as claims, memoranda, various contracts and examination of judgments. That is why teaching linguistic aspects such as reading and writing must be based on professionally oriented textual materials such as legal references, codes, statutes, authentic examples of court hearings, international treaties, etc.

To sum up, teaching English to law students should focus on the achievement of such tasks as improving the student's ability to read and understand various legal texts, perfecting their speaking skills in English in the course of legal discourse, and teaching them to use the legalese.

Монджоу Т.Я.

МУЛЬТИЛІНГВАЛІЗМ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ПРИ НАВЧАННІ ІНШОМОВНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Проблема мультилінгвалізму у навчанні іншомовної комунікації пов'язана з переорієнтацією сучасної освіти на застосування комунікативного підходу, який передбачає навчання учнів/студентів комунікації на основі виконання комунікативних вправ, тобто навчання комунікації в практиці. Розглядаючи питання та особливості навчання іншомовної комунікації виникає необхідність дослідження такого явища як мультилінгвалізм, оскільки навчання іншомовному спілкуванню передбачає взаємодію двох мов та культур – рідної і іноземної. Мультилінгвалізм виникає як наслідок інтерференції в умовах глобалізації. Взаємодія двох мовних систем у навчанні включає домінування однієї мови над іншою. Явище «мультилінгвалізму» досліджували Н. Г. Михайловська [3], В. Ю. Розейцвейг [5], А. К. Нурсейтова [4], Н. Ф. Кондакова [2] та ін. Науковці розглядають «мультилінгвалізм» як вплив чужої мови на рідну та як здатність переключатися з однієї мови на іншу в процесі комунікації. Про розбіжності в семантичній та синтаксичній структурі мов як результат інтерференції та лінгвістичних проблем мультилінгвалізму говорять Ю. Д. Дешерієв і І. Ф. Протченко, зауважуючи, що взаємний вплив контактуючих мов відбувається на таких основних рівнях як фонетичному,

морфологічному, синтаксичному, лексичному і стилістичному [1, с. 28]. Формування іншомовної компетенції полягає в набутті учнями/студентами вмінь, знань та навичок з іноземної мови з точки зору розуміння сутності та соціальної значимості іноземної мови, вмінні застосувати іноземну мову з метою виконання навчально-пізнавальної діяльності.

Оскільки мовні системи різних мов не є однаковими, мають свої правила синтаксису, лексичну систему тощо, пристосування артикуляційного апарату – одна з перешкод, пов'язаних з мультилінгвалізмом, у навчанні іноземної мови.

Складність навчання іноземної мови зумовлена мультилінгвальними особливостями взаємодії різних культур, етнічних та соціальних знань, які закріпилися в мові в процесі її історичного розвитку та синтезу різних мовних систем. У зв'язку з цим асиміляція мовних традицій іншомовної культури становить значні труднощі для учня/студента, зокрема, наприклад, розуміння або вживання в комунікації історично-маркованої лексики або сучасних новоутворень (неологізмів).

Мультилінгвалізм в навчанні іноземної мови тісно пов'язаний з психологічними бар'єрами. Труднощі подолання мовних бар'єрів зумовлені передусім реалізацією комунікативного підходу у навчальному процесі з іноземної мови, який означає, що формування, розвиток та закріплення іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь відбувається шляхом і завдяки здійсненню учнями/студентами іншомовної мовленнєвої діяльності [6].

З позицій комунікативного підходу процес навчання іноземної мови відбувається адекватно реальному процесу мовленнєвого спілкування, тобто процес навчання є моделлю процесу мовленнєвої комунікації. Проте процес навчання не може повністю співпадати з процесом комунікації, який має місце в реальному житті, оскільки навчання іноземної мови в навчальних закладах відбувається в умовах різномовного оточення. Тому йдеться тільки про максимальне наближення процесів навчання і реального спілкування за такими найважливішими параметрами як комунікативно-вмотивована мовленнєва поведінка вчителя та учнів і предметність процесу спілкування, що забезпечується ретельним відбором комунікативно-мовленнєвих намірів, тем, ситуацій, які віддзеркалюють інтереси та потреби учнів.

Переключення з однієї мови на іншу потребує концентрації уваги, швидкості реакції у спонтанній ситуації комунікації, навиків практичного

спілкування іноземною мовою наряду зі знанням лексики, граматики, стилістики іноземної мови. Зокрема проблему мультилінгвалізму пов'язана з тим, що в навчальній комунікації учень/студент займає домінуюче становище, на відміну від рецептивних та рецептивно-репродуктивних вправ, коли учень/студент є лише пасивним слухачем; учень/студент створює свій власний контекст комунікації на основі сукупного лінгвістичного та практичного досвіду, що передбачає реагування співбесідника, який погано володіє іноземною лексикою; в процесі комунікації відсутні моделі створення комунікативної ситуації, тобто відмічається існування фактору емоційної та спонтанності реакції; необхідність володіння не тільки вербальними, а й невербальними засобами.

Таким чином, навчання іноземного спілкування в умовах мультилінгвалізму відбувається при взаємодії різних культур та психологічних умов комунікативного акту. Цілі комунікації, інтереси партнерів по комунікації, власний досвід учнів/студентів становлять проблему для організації ефективного спілкування при вивченні іноземної мови.

Література

1. Дешериев Ю.Д. Основные аспекты исследования двуязычия и многоязычия / Ю.Д. Дешериев // Проблемы двуязычия и многоязычия. – М.: Наука, 1972. – С. 26-42.
2. Кондакова Н.Ф. Языковой контакт в ряду других смежных явлений / [Электронный ресурс] Н.Ф. Кондакова. – Режим доступа: <http://frgf.utmn.ru/last/No15/text01.htm>
3. Михайловская Н.Г. О проблемах художественного литературного двуязычия / Н.Г. Михайловская // Вопросы языкознания. – 1979. – №2. – С. 61-72.
4. Нурсеитова А.К. Явление двуязычия как одна из проблем языковой коммуникации [Электронный ресурс] / А.К. Нурсеитова. – Режим доступа: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2012/Philologia/1_108721.doc.htm
5. Розенцвейг В.Ю. Языковые контакты: Лингвистическая проблематика / В.Ю. Розенцвейг. – Л.: Наука, 1972. – 80 с.
6. Ямшинська Н.В. Роль комунікативного підходу у процесі навчання іноземної мови. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2012/Philologia/1_122395.doc.htm

Мусієнко М.О.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ ТЕРМІНОСИСТЕМ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

У завдання компаративного аналізу входить порівняння специфічних властивостей засобів творення терміносистем англійської та української мов, тобто зіставлення по горизонталі усередині однієї мови (англійської) та зіставлення по вертикалі терміносистем в різних національних мовах (англійській та українській) з метою виявлення загальних закономірностей наукової номінації і визначення узагальнених характеристик терміносистем як об'єктів термінознавства.

Варто зауважити, що дослідження, пов'язані із крос-культурною комунікацією, перебувають сьогодні в центрі уваги лінгвістичної науки. Важливим є також той факт, що зіставлення термінів за низкою параметрів в одній мові зробить можливим виявити тотожні й розрізняючі ознаки явищ, що зіставляються та глибше проникнути в кожную з терміносистем, встановити причинно-наслідкові відношення лінгвістичних явищ, міжсистемні кореляції і, таким чином, отримати повне уявлення про термінологію мови взагалі.

Адже саме метод компаративного, вивчення якого ґрунтується на всебічному порівнянні та співвіднесенні мовних одиниць, засобів їх поєднання і функціонування в англійській та українській мові, незаперечно переконує нас у тому, що українська мова за своєю різноманітністю та лексичним багатством засобів вираження стоїть врівень з іншими розвиненими мовами світу. Дослідження показують, що українська та англійські мови мають як спільні (ізоморфні) так і відмінні (аломорфні) риси та явища.

Відомий лінгвіст Корунець І. В. в своїй праці «Порівняльна типологія англійської та української мов» зазначає, що «ізоморфізм спостерігається найперше у наявності системи мовних одиниць та їх найголовніших властивостей на фонетичному/фонологічному, лексикологічному, морфологічному і синтаксичному рівнях мовної стратифікації. Аломорфні явища української мови порівняно з англійською мовою, що є об'єктом типологічного вивчення, становлять подовжені приголосні звуки, структура невласивого англійській мові типу складу, окремий шар лексики, тощо.» [2, 35]. Крім того, Верба Л. Г. переконаний, що типологічний аналіз мовних

одиниць і явищ здійснюється у межах кожного мікрорівня за допомогою порівняльного, почасти компонентного і трансформаційного методів. Це забезпечує встановлення ізоморфних та аломорфних особливостей, спільних і відмінних рис у структурі англійської та української мов [1, 76].

Отже, оскільки розширення міжнародних контактів, що відбулося протягом останніх десятиліть, передбачає необхідність усвідомлення правил ефективної комунікації в іншомовному середовищі, особливого значення й актуальності набувають порівняльно-стилістичні розвідки, скеровані на виявлення стилістичної норми функціональних різновидів мовлення, зокрема такої важливої їх ланки, як наукова комунікація.

Література

1. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов: посібник / Л. Г. Верба. - 4-те вид., переробл. та доповн. - Вінниця: Нова кн., 2008. - 246 с.
2. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2003 - 464 с.

Нагорна Ю. А.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОРИГІНАЛУ ТА ПЕРЕКЛАДУ ОПОВІДАННЯ Е. СЕТОНА-ТОМПСОНА «LOBO THE KING OF CURRUMPAW»

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Важливим методом дослідження в лінгвістиці є порівняльний аналіз перекладу: аналіз форми та змісту тексту перекладу в зіставленні з формою і змістом оригіналу, який дає можливість з'ясувати, як долаються типові труднощі перекладу, пов'язані зі специфікою кожної з мов, а також які елементи оригіналу залишаються непереданими в перекладі.

Була зроблена спроба надати порівняльний аналіз оригіналу та перекладу оповідання видатного канадського письменника-аніمالіста Е.Сетона-Томпсона. Особливої уваги заслуговують переклади М. К. Чуковського.

Головною метою перекладу є досягнення адекватності, основним завданням перекладача при досягненні адекватності – вміло здійснити перекладацькі трансформації, для того щоб текст перекладу точніше передавав

всю інформацію, укладену в тексті оригіналу при дотриманні відповідних норм мови перекладу.

Зіставлення тексту перекладу оповідання «Lobo the King of Currumpaw» з оригіналом показує, що для передачі змісту М.К. Чуковський широко використовує даний прийом. Основним видом трансформації, який він застосовує, є граматичні трансформації, які полягають в перетворенні структури речення відповідно до норм мови перекладу. Перекладач активно використовує членування речення – спосіб перекладу, при якому синтаксична структура речення в оригіналі перетворюється на дві або більше предикативні структури мови перекладу.

Чуковський М.К. вдало уникнув перевантаженості речення інформацією, а також підкреслив важливість кожного елемента повідомлення.

Зворотній спосіб розчленування речення, який спостерігається в тексті перекладу – об'єднання речень – створення з декількох простих речень одного складного.

Зв'язок між цими реченнями настільки тісний, що їх формальне об'єднання продиктовано побудовою російської фрази.

Перекладач передає зміст оригіналу також за допомогою такого способу перекладу як граматичні заміни – перетворення граматичної частини в оригіналі в одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням.

Зіставляючи текст оригіналу з текстом перекладу, можна відмітити, що граматичні трансформації заміни доповнюються прийомом перестановки компонентів речення.

В окремих випадках спостерігається заміна англійської пасивної конструкції на російську активну, при якій англійському підмету в російському реченні відповідає додаток, а підметом стає слово, яке відповідає англійському додатку з *by* або підмет взагалі відсутній. Такі перестановки зумовлені відмінністю порядку слів та його функціональних особливостей в російській та англійській мовах, а також відмінностями у сприйнятті актуального членування речення.

Смислова, або семантична структура слова унікальна для кожної конкретної мови, а тому може не збігатися в лексичних системах іноземної мови і мови перекладу. Саме тому в перекладі М. К. Чуковський прибігає до використання лексичних трансформацій.

В процесі перекладу часто доводиться стикатися з тим, що лексика мови перекладу більш конкретна, ніж аналогічні лексичні одиниці в англійській мові. Тому широкого поширення набув прийом конкретизації, суть якого полягає в заміні слова, яке на мові оригіналу має досить широке значення, словом з конкретнішим значенням.

Для передачі відтінків оригіналу Чуковський М. К. використовує таку лексико-граматичну трансформацію як антонімічний переклад — заміну виразу його антонімом з одночасною заміною стверджувальної конструкції на негативну і навпаки.

Завдяки цьому прийому перекладач більш точно передав змістові та стилістичні значення слів.

В ході роботи над порівняльним аналізом оригіналу оповідання «Lobo the King of Currumpaw» та його перекладу М.К.Чуковським, ми дійшли висновку про те, що:

- у своєму перекладі перекладач нічого не нав'язує оригіналу, зберігаючи його змістову сторону, систему образів і художній стиль автора;
- існують деякі розбіжності між оригіналом та перекладом, але вони не впливають на загальне враження.
- такий переклад можна назвати адекватним, адже, відтворюючи зміст і форму оригіналу засобами російської мови, він викликає певну реакцію читача на оповідання.

Новікова М. Л.

ОСНОВНІ ТЕМИ РОМАНУ МАРГАРЕТ ЕТВУД «ОСЯГНЕННЯ»

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Доволі молода канадська література сьогодні все більше привертає до себе увагу, що спричиняє інтерес читачів та літературних дослідників до творчості канадських письменників.

Маргарет Етвуд є однією з найвідоміших письменників Канади, романи якої стали темою для аналізу багатьох дослідників: Ш. Грейс, М. Дворак, Ф. Дейві, Дж. Мосс серед яких вивченню творчості письменниці присвячено праці вітчизняних дослідників А. Злобіної, Н. Овчаренко, І. Прохорової, та Ю. Жаданова.

Роман «Осягнення» (1972) розкриває сутність буржуазного світу канадської спільноти. Аналізуючи цей твір, можна виділити наступні теми, що є характерними для творчості М.Етвуд в цілому:

виживання та жертва. В цьому романі М.Етвуд продовжує розвивати характерну для її світогляду і творчості тему жертви і вбивці. На думку автора роману, протагоніст «Осягнення» більше, ніж просто жертва. Відмовляючись бути такою, героїня не стає втіленням зла. Якщо з точки зору виживання зручніше бути вбивцею, то з позицій моралі переважніше бути жертвою. [2, 173] Однак сама М. Етвуд стверджує, що краще займати позицію золотої середини та знаходитися в гармонії – не бути ані вбивцею ані жертвою. Хоча героїня роману не впоралася з цим завданням. Вона повертається у світ, де панує жорстокість та зло.

Вплив американської культури. Письменниця намагається звернути увагу на вплив південного сусіда Канади США. Америка та усе, що з нею пов'язане, часто згадується протягом роману з негативного боку. Таким же чином як «місто» протипоставляється «природі», Америка - Канаді. Іншими словами, Канада - миролюбива країна, яка любить природу і духовно розвивається; переповнена споживачами Америка колонізує все навколо, загрожуючи спокійному канадському способу життя. Американці, на думку його героїні, - вбивці, вони не мають «ні совісті, ні жалості». В їхньому уявленні, єдиними живими істотами, гідними життя, є люди скроєні за їх зразком [3, 93].

Проте на думку Н.Ф Овчаренко «американізацію» в символічній структурі роману слід сприймати ширше, для неї це західна технократична цивілізація в цілому. М. Етвуд робить цікавий хід і приїжджі «американці» обертаються спів-вітчизниками героїв роману.

Єднання людини з природою. Образ природи в літературі Канади має свої національні риси і метафоричне, символічне значення [1, 173]. Природа розуміється двояко: місце, де можна загинути, адже неосвоєні ліси Канади таїли в собі небезпечні пастки, та як «лікарня» душам людським. Головна героїня прагне стати часткою природи, очиститися від руйнуючої дії міста. Лише на лоні природи вона в змозі усвідомити сенс свого існування, своє життєве призначення, знайти свою втрачену в цивілізованому місті індивідуальність [1, 174].

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що основними тематикою роману є поєднання з природою, усвідомлення свого існування та боротьба з «споживацькою американізацією».

Література

1. Воронцова М. Ю. Историко-культурные сдвиги в понятии «выживание» от века XIX к веку XX (канадская литература) / Від бароко до постмодернізму/ М. Ю. Воронцова. – Д.: ДНУ, 2003. №6 – 172-176 с.
2. Овчаренко Н.Ф. Англоязычная проза Канады / Н.Ф. Овчаренко. - Киев: Наук. думка, 1983. - 287 с.
3. Овчаренко Н.Ф. Канадская литература XX века: три грани эволюции / АН УССР, Ин-т лит. им. Т. Г. Шевченко. - Киев: Наук. думка, 1991. – 162 с.

Олексієнко А.В.

НОМІНАТИВНА ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ З ДЕТЕРМІНАТИВНИМ ПІДРЯДНИМ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

1. Номінативна організація складного речення з детермінативним підрядним (ДП) передбачає його розгляд у формально-граматичному і логіко-семантичному аспектах. Перше пов'язано з планом вираження, друге – з планом змісту.

2. У формально-граматичному аспекті ДП постає як висхідна, відцентрована точка процесів синтаксичної деривації, що дозволяє йому виступати суб'єктом і об'єктом процесів синтаксичної деривації.

2.1. Як суб'єкт синтаксичної деривації ДП є самодостатньою і незалежною предикативною одиницею мінімальної структури, що передбачає формат складного речення - синтаксичний біном і синтаксичний трином. Перший є двочленною, типовою конструкцією, яке не включається в одиниці більш складного рівня. Трином є тричленною предикативною одиницею-мезотаксисом з одним додатковим сегментом ускладнення – паратактичним чи гіпотактичним.

2.3. Трином-мезотаксис є однією з провідних матриць вираження ДП. Існують три базові форми їх втілення – сурядноцентрична, підрядноцентрична

та інфінітивна. Тут діють активні дериваційні процеси, пов'язані зі взаємодією двох сусідніх клауз, що утворюють вузол дифузії, в якому відбувається їх злиття в одну структуру. Попри той факт, що ДП у функції суб'єкта дериваційних процесів кількісно перевищують всі інші їх типи, тринорм є кінцевою точкою дериваційної активності ДП: за його межами починається перехід у статус пасивного об'єкта дериваційних процесів.

2.4. Як об'єкт синтаксичної деривації ДП постає такою предикативною одиницею, що включена до складу полінома, яка стає її матрицею. Матеріальним носієм ДП-об'єкта можуть виступати чотири- (гіпертаксис), п'яти- (супертаксис) і шестичастинні (мегатаксис) поліноми. Загальний патерн входження ДП у поліном відбиває щонайменше три закономірності: вузли дифузії збільшуються в них по формулі "кількість клауз мінус два", ДП входить до складу одного з них. При цьому простежується закономірність: чим більше предикативних одиниць задіяно в моделі, тим більше в ній паратактичних клауз.

2.4. За межами архітаксису поліноми з детермінативним підрядним трапляються доволі рідко. Попри очікування, задані алгоритмом гілкування попередніх моделей, кількість вузлів дифузії тут коливається від двох до шести-семи. Збої в механізмі реченнєвого синкретизму, напевно, пов'язані з глибиною оперативної пам'яті, яка починає важко сприймати деривативи після п'яти нарощених одиниць. Цим же пояснюється й те, що по мірі кількісного ускладнення поліному зменшується кількість моделей, за якими він може будуватися: що складніше політаксис, то менше моделей, то менш різноманітними є їхні конструктивні частини і то рідше він трапляється в мовленнєвій практиці.

2.5. Детермінативне речення за межами синтаксичного бінома починає відноситися не лише до тієї клаузи, яка в цьому ланцюзі є для нього головною, а до всієї конструкції загалом, яка стає його базою: або відразу до обох частин базового паратаксису, або відразу до обох частин базового гіпотаксису, або до всієї інфінітивної конструкції, тобто до всієї тієї частини політаксису, яка передує ДП.

3. Семантико-синтаксична структура ДП зумовлюється декількома когнітивно значущими факторами: комплементарність і аплікативність смислів, наявність / відсутність оцінки, фактуальність / каузальність поєднаних смислів тощо. За їх допомогою відбувається "постачання" супровідного

матеріалу для постульованої думки в головному реченні, що може здійснюватися трьома способами – коментувальним, комітативним і каузальним.

3.1. Коментувально-детермінативні речення спеціалізуються на ствердженні певного факту позамовної дійсності, в результаті чого їхнім логіко-семантичним інваріантним є ідея незумовленого співіснування двох ситуацій. У реальному мовленні вони можуть варіювати свій смисл у вигляді зауваження (принагідного, аплікативного), інформування (адресатного, пояснювального), декларування (фактуального, реактивного) та юдикації. Попри те, що межі між цими підтипами не завжди чіткі й прозорі, такі смисли здатні як плануватися заздалегідь, так і підключатися до головної клаузи в реверсивний спосіб – ніби навздогін.

3.2. Комітативно-детермінативні речення використовуються для забезпечення пропозиційного змісту головного речення супутньою чи додатковою інформацією, що сприяє гармонійному співіснуванню обох ситуацій на правах певного змістового паритету. При цьому для забезпечення повноти картини вони вступають у відношення "частина – ціле", що й стає домінантним смислом цього типу гіпотаксису. Комбінаторні можливості такого поєднання клауз є доволі широкими: оскільки узус не висуває обмежень, вони можуть набувати найрізноманітніших значеннєвих конфігурацій – зауважувальних, інструктивних, модусних, вербальних і паравербальних тощо, на які часто накладаються й вторинні, невластиві детермінації смисли (концесивні, інструментальні, темпоральні).

3.3. Каузально-детермінативні відношення відбивають ідею взаємозалежного співіснування двох ситуацій. Каузальність у ДР є синтагматичного порядку, оскільки виражається не спеціальними граматичними засобами, а "нав'язується" детермінативному реченню в ході мовленнєвого обміну. Логіко-семантичними різновидами таких конструкцій є речення з експліцитними, імпліцитними та аргументувальними відношеннями.

5. Продукування та використання детермінативного речення зумовлюється когнітивною ентропією – припущенням мовця про недовикористання у вже здійсненому ним повідомленні (тобто в головному реченні) певного інформаційного ресурсу. Це примушує його відшкодовувати нестачу інформації в регресивний спосіб, тобто шляхом досилання певного кластеру

інформації у вигляді детермінативного підрядного навіздогін, що має сприяти прагмасемантичній гармонізації всього висловлення.

Онанченко А.В.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОЕЗІЇ РУПЕРТА БРУКА «СОЛДАТ»

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Поезія – явище багатогранне, а тому потребує комплексного аналізу. Одним з найпопулярніших сьогодні є лінгвостилістичний аналіз, який поєднує в собі аналіз декількох рівнів однієї системи – лексичного, фонетичного, синтаксичного, словотворчого. Завдяки цьому поєднанню при взаємодії різних елементів різних рівнів системи відбувається розкриття не лише поверхневого, але й глибинного змісту оригіналу. Цікавим з точки зору лінгвостилістичного аналізу є поезія «поетів траншеї» початку ХХст.

Одним з найяскравіших представників «поетів траншеї» та групи поетів георгіанців був Руперт Брук. Лірика Р. Брука демонструє глибоке сприйняття дійсності ліричним героєм, який не повчає і не проголошує, а лише зображує неприкрашену реалістичність життя. Військова поезія Р. Брука, загиблого на початку війни, представлена п'ятьма сонетами, серед яких найвідомішим є «Солдат» («The Soldier»). В сонеті прославляється Англія часів Першої світової війни, мова ведеться від першої особи. Сам автор начебто звертається до читача, викликаючи різні почуття: смутку, жалю, патріотизму, надії, гордості за свою батьківщину. Солдат йде на війну, розуміючи, що може померти, а тому з особливим теплом згадує те, заради чого він бореться – стару добру Англію, умиту річками, осяяну сонцем, усипану квітами : “A body of England's, breathing English air, / Washed by the rivers, blest by suns of home”. Символізм відіграє велику роль у поезії: «A body of England» в цьому випадку це частина Англії – тіло солдата, який гине за свою батьківщину.

Граматична конструкція «If I should die..» на початку сонета вживається у складнопідрядній частині умовного речення, щоб підкреслити маловірогідність повідомлення та надію молодого солдата повернутися додому. Повтори England (4 рази), English (2 рази) неодноразово нагадують про неньку-батьківщину – Англія виступає тут як мати, яка спочатку народила цю людину, а потім формувала молодого англійця в дусі та традиціях Англії. Цей зв'язок матері й сина підкреслює глибоку близькість і важливість Англії для автора. Поет

вважає, що якщо він помре, то люди будуть пам'ятати тільки те, що він був сином своєї країни. Описуючи Англію словами “Rich earth”, “richer dust”, автор мав на меті посилити виразність змісту твору та підкреслити не багатство своєї країни, а її духовну важливість для нього. Слово «heart» в 9 рядку має близькі за змістом значення «серце», а в переносному сенсі – «душа; мужність; сутність». У даному випадку значення «душа» є ближчим до істини, адже все те, що герою сонета дала батьківщина, рідна Англія, не залишило в душі солдата зла. Він любив все, що йому довелося пізнати у своєму недовгому житті.

В сонеті поет вживає антитезу у вказівних займенниках this – that, які підкреслюють віддаленість батьківщини від чужого краю. У поезії також прослідковується використання алітерації букв th, d, s, які створюють дещо напружений, пригнічуючий настрій. В сонеті відчувається певна градація емоцій – від сумного початку до оптимістичної кінцівки “If I should die, think only this of me”, “ And laughter, learnt of friends; and gentleness, / In hearts at peace, under an English heaven”. На лексичному рівні ця градація емоцій відчувається за допомогою слів «die, foreign field, evil» в першій частині сонету, що змінюється на «dreams, laughter, friends, gentleness, peace, heaven» в кінці. За допомогою пунктуації та великої кількості ком Руперт Брук привертає увагу читача до всіх тих речей, за які ліричний герой любить свою країну.

Сонет «Солдат» є героїчною, романтично-сентиментальною сповіддю молодого солдата, який вперше йде на війну. Р. Брук вважав, що у світі немає нічого кращого за англійську природу, англійських традицій свободи та патріотизму. Руперт Брук був неоднозначною постаттю в англійській літературі – для когось він був сентиментальним патріотом, для когось романтиком, завдяки чому його поезія завжди залишатиметься предметом аналізу для філологів і літературознавців.

Осада З.О., Матвєєнко О.І.

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Дніпродзержинський металургійний коледж

Від сучасного навчального закладу вимагається запровадження нових методик навчання, що забезпечують розвиток комунікативних, творчих і

професійних компетенцій та стимулюють потребу студентів у самоосвіті. Статус іноземної мови як засобу міжкультурного спілкування світової спільноти має тенденцію до постійного зростання, що зумовлює удосконалення цілей, змісту, методів, прийомів і засобів навчання іноземної мови. Якісна мовна підготовка студентів неможлива без використання сучасних освітніх технологій.

Сучасними технологіями викладання іноземної мови в ВНЗ є професійно-орієнтоване навчання, використання методу проектів у навчанні, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними та контролюючими комп'ютерними програмами з іноземних мов (система мультимедіа) та навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта), використання інтернет-ресурсів.

Основними методами навчання іноземних мов є комунікативний та конструктивістський. У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Тексти повинні показувати конфлікти, які спонукають студента до висловлення власної думки. Керування навчанням здійснюється не через граматику, а скеровується комунікативними інтенціями (намірами). Студент опиняється в центрі навчання. Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови.

В основі конструктивістського методу перебуває власне активне навчання студентів. Завдання викладача не навчити, а сприяти навчальному процесу. Урок є орієнтованим на дію, студентів спонукають самостійно конструювати свої знання (наприклад, в рамках проектної діяльності).

До інноваційних навчальних методів можна віднести: навчання з комп'ютерною підтримкою (CALL), метод сценарію (storyline method), метод симуляцій, метод каруселі, метод навчання по станціям, метод групових пазлів, метод рольової гри, метод «кейз-стаді» (робота над проблемними ситуаціями).

Широке використання нетрадиційних (альтернативних) методик в процесі навчання спонукає студентів до самостійної роботи, до творчого мислення. Найбільш поширені форми нетрадиційних уроків: інтегровані уроки, урок-круглий стіл, урок-подорож, прес-конференція, КВК, брейн-ринг, урок-вікторина, урок-диспут тощо. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента (learner-centered lessons),

цілеспрямованість та змістовність занять, їх направленість на досягнення соціальної взаємодії, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук.

На основі вище сказаного, потрібно зробити висновок, що сучасна концепція викладання іноземних мов спонукає до впровадження нових методик та технологій у навчальний процес, тому для викладача сьогодні важливо постійно вдосконалювати власні знання про сучасні методи навчання іноземних мов та застосовувати їх у викладацькій діяльності.

Література

1. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник/кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
2. Крючков Г. Болонський процес як гармонізація Європейської системи вищої освіти. // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2004.

Осадча Д. А.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ НАПРЯМКУ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІЯ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Самостійна робота студентів при вивченні іноземної мови відіграє одну із головних ролей. Згідно з Положенням “Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”, самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов’язкових навчальних завдань. У процесі навчання засвоюється 15 відсотків інформації, що сприймається на слух, 65 відсотків – слух і зір. Якщо навчальний матеріал опрацьовується самостійно, то виконуються завдання від постановки до аналізу отриманих результатів, то засвоюється не менше 90 відсотків інформації. Метою самостійної роботи є формування самостійності студента, що здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів занять.

Відповідно до Європейського мовного портфеля, співвідношення часу, який відводиться на аудиторну і самостійну роботу, становить 1/3.5. Таке співвідношення базується на великому дидактичному потенціалі самостійного

виду навчальної діяльності студентів. Крім того, самостійна робота при вивченні англійської мови сприяє: поглибленню і розширенню знань; формуванню інтересу до пізнавальної діяльності; оволодінню прийомами процесу пізнання; розвитку пізнавальних здібностей студента. Власне тому самостійна робота при вивченні англійської мови є головним резервом підвищення ефективності підготовки високо кваліфікованих спеціалістів.

Саме ці положення й визначили актуальність нашого дослідження. Мета дослідження полягає в тому, щоб охарактеризувати самостійну роботу студентів філологічних факультетів як одну із найважливіших форм роботи у вищій школі, проаналізувати основні шляхи її впровадження, види самостійних робіт, методику організації самостійної роботи під час підготовки до занять, практичних форм роботи.

Важливість самостійної роботи відзначає Національна доктрина розвитку освіти і науки в Україні, в якій наголошується на важливій ролі самоосвіти та стимулюванні студентів до самопізнання у процесі навчання із врахуванням вікових та індивідуальних особливостей студентів.

Отже, самостійна робота студентів (далі – СРС) – планована навчальна, навчально-дослідна, науково-дослідна робота студентів, виконувана в позааудиторний час за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Це специфічний вид діяльності навчання, головною метою якого є формування самостійності учня суб'єкта, а формування його вмінь, знань та навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять.

Самостійна робота у вузі багатофункціональна. Працюючи самостійно, студенти міцно і глибоко засвоюють предметний навчальний матеріал, розвивають навички дослідницької та професійної діяльності, вміння роботи з навчальною та науковою літературою, здатність приймати відповідальні та конструктивні рішення в різних кризових ситуаціях. Самостійна робота у вузі повинна носити системний безперервний і ускладнюючий характер.

Суттєвими характеристиками форм і завдань СРС мають бути: орієнтування роботи студентів на формування у них при її виконанні самостійності, самоконтролю та творчої активності; відсутність постійного безпосереднього керівництва всіма діями студента з боку викладача, відсутність його прямих вказівок, рекомендацій з метою виключення механічного виконання дій, запропонованих викладачем.

Іноземна мова як один із засобів спілкування та пізнання навколишнього світу займає особливе місце в сучасній освіті в силу своїх соціальних, професійних, пізнавальних та розвиваючих функцій. У процесі вивчення іноземної мови можна за допомогою різних інструментів формувати творчу самостійність студентів – основу професійної компетентності.

Самостійна робота займає чи не найважливіше місце у розвитку мультилінгвальної компетенції студентів. Опановуючи відразу декілька іноземних мов, більша частина матеріалу виводиться на самостійне вивчення. При цьому студент має проявити стійкість, дисциплінованість, терпіння, творчість, а головне бажання.

На жаль, студенти не завжди можуть самостійно опанувати потрібний навчальний матеріал, оскільки існує брак навчальної та навчально-методичної літератури, аудіовізуальних засобів, відсутність доступу до сучасних комп'ютерних мереж тощо. Серед психолого-педагогічних причин можна виокремити відсутність у студентів бажання систематично працювати, несформованість умінь і навичок самостійної роботи, перевантаженість аудиторними заняттями і брак вільного часу для індивідуальної роботи тощо. Завдання викладача у цьому випадку є не тільки перевірити та оцінити вивчене, а й скерувати студента у виборі правильного напрямку, допомогти якнайефективніше організувати самостійну роботу над навчальною дисципліною та максимально її активізувати.

Отже, самостійна робота студентів у вищих навчальних закладах при вивченні іноземної мови становить невід'ємну складову навчального процесу.

Осташевская М. Г.

СЛОВАРНЫЙ МЕТОД ИССЛЕДОВАНИЯ ПОЭТИЧЕСКОЙ КАРТИНЫ МИРА

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

Мысль о существовании особого языкового мировоззрения, сформулированная Гумбольдтом, в начале XXI в. получила развитие в современном представлении о картине мира, или, точнее, картинах мира, ибо сегодня, по-видимому, можно считать доказанным тезис о множественности картин мира, коррелирующих со множеством типов языковой личности [7].

Как отмечает Е.С. Кубрякова, иногда говорят о двух картинах мира – языковой и концептуальной. Элементы первой – языковые единицы, второй –

«концепты, образы, представления, известные схемы действия и поведения, не всегда напрямую связанные с вербальным кодом» [4, с. 27].

Кузьмина Н.А. характеризует концептуальный уровень языковой картины мира, реконструируемый на основе множества фактов языка. Концептуальный и языковой уровни коррелируют с общей дихотомией язык/ речь.[5, с.226].

Анализируя художественное произведение, филологи выделяют еще и поэтическую картину мира. Н.А Кузьмина под «поэтической картиной мира» понимает поэтическую альтернативу мира действительного, физического, это образ мира смоделированный сквозь призму сознания художника как результат его духовной активности. Материальным выражением поэтического мира служат тексты автора – единое текстовое пространство. Таким образом, произведения одного автора, взятые в совокупности и отражающие действительность в соответствии с особенностями ее восприятия художником, можно считать материалом для реконструкции поэтической картины мира [5, с. 227].

Существуют разные подходы изучения поэтической картины мира писателя, одним из них является, словарный метод, который был введен в научный оборот.

Б.И. Ярхо предлагает два основных метода исследования наблюдение и эксперимент. Основным методом литературоведения остается наблюдение. Успех его зависит от решения двух вопросов: «что наблюдать» и «как наблюдать». На вопрос «что наблюдать» следует ответ: наблюдать то, что является спецификой данного предмета. На вопрос «как наблюдать» - следует исходить из непосредственного впечатления, проверять его объективным учетом всех признаков, способных произвести такое впечатление, и выражать результаты наблюдения в виде количественных показателей. Только в таком виде результаты могут считаться доказательными [2, с. 505-506].

М.И. Борецкий утверждает, что понятия, вещи и предметы, их качества и характеристики, действия, состояния, отношения и связи, т.е. все то, из чего состоит художественный мир, выражаются в четких и ясных категориях – имена существительные, прилагательные и глаголы, то исследователь художественного мира поэта вправе обратиться к семантическому анализу, ибо « только через исследование самой “языковой материи“ произведения лежит путь к объективному, действительно научному пониманию его сущности, его смысла» [1, с. 77].

Ю.М. Лотмана отмечает, что составив словарь того или иного стихотворения, мы получаем - пусть грубые и приблизительные - контуры того, что составляет мир, с точки зрения этого поэта. Поэтический мир имеет, таким образом, не только свой список слов, но и свою систему синонимов и антонимов. Одно и то же слово может быть в поэзии не равно самому себе или даже оказываться собственным антонимом [6, с. 196].

М. Л. Гаспаров художественным миром текста называет «систему всех образов и мотивов, присутствующих в тексте» – «частотный тезаурус языка писателя... – вот что такое «художественный мир в переводе на язык филологической науки ». Тогда методика описания картины мира строится на сопоставлении «формального» и «функционального » тезауруса, выявляющем «картину нестандартных семантических связей, присущих не языку вообще, а только данному автору» [3, с.134].

Литература

1. Борецкий М.И. Художественный мир и частотный словарь поэтического произведения (на материале античной литературной басни): Изв. АН ССР. Сер. лит. и яз., 1978, №4.
2. Гаспаров М.Л. Работы Б.И. Ярхо по теории литературы: Труды по знаковым системам. Тарту, 1969. Вып. 4, С. 505-506
3. Гаспаров М.Л. Художественный мир М. Кузьмина: тезаурус формальный и тезаурус функциональный / Избранные статьи 1995, сборник статей новое лит. обозрение .Вып. 2. 1995. С 480.
4. Кубрякова Е.С. Начальные этапы становления когнитивизма: лингвистика – психология – когнитивная наука / Е.С. Кубрякова // Вопросы языкознания. 1994. №4. С. 26 – 34.
5. Кузьмина Н.А. Интертекст и его роль в процессах эволюции поэтического языка: монография / Н.А. Кузьмина М.: Комкнига, 2007. 272 с.
6. Лотман Ю.М. Анализ поэтического текста Л. Просвещение, 1972. С 195
7. Черемисина Н.В. Языковые картины мира: типология, формирование и взаимодействие / Н.В. Черемисина // Лексика, грамматика, текст в свете антропологической лингвистики: Тез. междунар. конф. Екатеринбург, 1995. – С. 150.

Панченко О. І.

КІНОТЕКСТ У ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ПЕРЕКЛАДУ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Твір кіномистецтва, як відзначають багато дослідників, являє собою особливу знакову систему і може розглядатися як певний тип тексту. Кінотекст може тлумачитися як складний мовленнєвий твір, що являє собою комплекс текстів, пов'язаних з фільмом. У цей комплекс можна включити такі компоненти.

1. Текст, який виноситься на огляд до перегляду фільму: назва фільму, яка може функціонувати як своєрідний самостійний твір, представлений, наприклад, на афіші ('Harry Potter and the Chamber of Secrets', 'The Lord of the Rings'); місце виробництва фільму (DreamWorks, USA; Columbia Pictures, USA/Canada); жанр ('comedy', 'melodrama'); Відомості про творців фільму (director, script writer etc. For example: director: James Cameron; stars: Sam Worthington, Zoe Saldana, Sigourney Weaver, Stephen Lang); анотація до фільму, що служить коротким оглядом змісту фільму і його особливостей в рекламних цілях або для інформування глядачів про характер кінопродукту (In a parallel universe, young Lyra Belacqua journeys to the far North to save her best friend and other kidnapped children from terrible experiments by a mysterious organization.). 2. Безпосередньо сам фільм: мова героїв (субтитри); мова коментатора (закадровий текст); титри; сукупність мовних і культурологічних характеристик, присутніх у кінофільмі, певні фонові знання, пов'язані з ним.

Зосередженість кінотексту на показі подієвих ситуацій, з притаманними специфічними формами їх фактичного осмислення та оцінки, роблять кінотекст неоцінним об'єктом аналізу прийомів і способів мовного зображення картини світу. А його складність в перекладацькому аспекті — об'єктом контрастивного аналізу, який є методичним прийомом контрастивної лінгвістики і відіграє велику роль у вирішенні питань мовних особливостей та, як наслідок, перекладацьких невідповідностей, які досить часто спостерігаються при перекладі кінотекстів.

Розглянемо далі лише кілька категорій типових перекладацьких помилок при перекладі мови героїв фільму. Часто від перекладача часто потрібні незвичайні фонові знання та інтуїція. Втім, не потрібно володіти екстрасенсорними здібностями, щоб відчути, що назва комедійного серіалу про

життя поліцейських “Тонка блакитна лінія” (‘The Thin Blue Line’) звучить дуже загадково. Напевно, більшість глядачів так і залишилися в подиві, про яку лінію йдеться. Насправді ж ця назва відсилає нас до виразу ‘the thin red line’, який в літературі часто використовується для позначення передової лінії солдатів–героїв, ведучих з супротивником нерівний бій. Слово “червона” пов’язане тут з кольором мундирів британських піхотинців, що билися з нашими співвітчизниками в ході Кримської війни XIX в. Що ж до словосполучення ‘thin blue line’, то преса часто позначає ним поліцейських або, наприклад, миротворців ООН в блакитних касках. Отже назва серіалу натякає на сині мундири горе–поліцейських і звучить іронічно. А от в наступному прикладі перекласти першу частину фрази було необхідно, оскільки той факт, що батько героя знаходиться саме в тому місці, є дуже важливою деталлю за сценарієм, загубити яку було неприпустимо:

— Don't you think you should have called or knocked first or something?

— Тобі не здається, що ти міг подзвонити чи постукати спочатку.

Вилучення тут фрази ‘or something’ значно не змінює зміст речення, тому що це можна зрозуміти з попередніх слів героя. Як бачимо, в даному прикладі взагалі вилучено значущий елемент, що, на нашу, думку є неприйнятним рішенням перекладача, оскільки втратився підтекст, який глядач має право знати.

Контрастивний аналіз дає можливість детально підійти до вивчення міжмовних розбіжностей, виявити та класифікувати найчастіше виникаючі помилки за відповідними категоріями, а також в подальшому уникнути їх появи.

Панченко Н.М., Тетеріна Л.М.

СТРУКТУРНА І СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНА

ХАРАКТЕРИСТИКА СОНЕТІВ КЕРОЛ ЕНН ДАФФІ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Темою нашого дослідження є структурна і семантико-стилістична характеристика сонетів Керол Енн Даффі.

За літературознавчим словником під сонетом розуміється ліричний вірш, який складається з чотирнадцяти рядків п’ятистопного або шестистопного ямба, тобто з двох чотиривіршів, катренів, з перехресним римуванням та двох

тривіршів, терцетів, тернарного римування за основною схемою abab abab bbd ggd, хоча можливі й інші конфігурації рими [1, с. 634].

«Сонет, який є не мертвою, застиглою формою, а результатом багатовікової еволюції» за своє довге майже, сімсотрічне життя, набуває трьох сталих форм: *італійської* (з римуванням abab abab cdc dcd / cde cde), *французької* (abba abba ccd eed) та *англійської* (abab cdcd efe gg) [2, с. 28].

Саме англійська форма сонета відходить від канонічної структури й помпезності петрарківської або ронсарівської мови, набуваючи дещо пониженого змісту й асоціюючись з ім'ям Вільяма Шекспіра, який був відвертий з читачем, розповідаючи йому практично все, тому звідси розширення змісту, збагачення рим. У шекспірівському стилі писали й його послідовники Дж. Донн, Е. Спенсер, В. Вордсворд, Ш. Бодлер, Р.М. Рільке та інші.

У сучасному світі, не дивлячись на те, що сонет є канонічною формою йде зрушення у його структурі, тому виникають перестановки як в середині (наприклад виникає поняття «хвостатий сонет» - сонет, де присутній ще один рядок, або «безголовий» - з усіченим першим чотиривіршем), так і відбуваються зрощення сонетів у вінки сонетів, де кожний перший рядок нового вірша є повторенням останнього рядка попереднього, а п'ятнадцятий вірш є повторенням перших рядків його попередників.

Звертаючись до теми нашого дослідження варто відмітити сонет «*Ann Hathaway*», який є знаковим у творчості К. Е. Даффі по-перше тому, що він є чи єдиним сонетом збірки «*The World's Wife*», а по-друге він, руйнуючи типову риму шекспірівського сонета (abab cdf ghij gg), є його віддзеркаленням, бо пишеться від імені дружини В. Шекспіра й тому містить багато алюзій на його творчу спадщину й біографію (зокрема залишене у спадок «друге найкраще ліжко» або типовий пейзаж п'єс Шекспіра). Ми бачимо, що Даффі ще сильніше урізноманітнює риму й ділить сонет на два семивірші, проте залишаючи традиційним розвиток думки: теза (*My lover's words/ were shooting stars which fell to earth like kisses*) – антитеза (*In the other bed, the best, our guests dozed on/ Dribbling their prose*) – розв'язка (*I hold him in the casket of my widow's head/ as he held me upon that next best bed*), який показує логічний виклад й послідовність, що простежується з кожною новою строфою. Крім того сонет наповнений термінами, які відображають діяльність Шекспіра: *lover's words, a softer rhyme, echo, assonance, romance and drama*, тощо [3].

Дуже близьким тематично до «*Ann Hathaway*» є сонет «*Shakespeare*», який фактично є одою ейвонському генію, записаною у формі сонету. Тут поетеса звеличує його у віках, присвячуючи вірш закриттю Всесвітнього шекспірівського фестивалю 2012 року. Керол Енн Даффі продовжує описувати творчі особливості поетичної мови Шекспіра (*iambic, written souls, full-rhyme, poetry*), при цьому через них його прославляючи (*all English yours, word-blessed, two rivers quote your name, genius of this place*) [4].

Отже, на прикладі сонетів Керол Енн Даффі можна спостерігати деякі сучасні тенденції еволюції сонету як форми та жанру: він відходить від традиційної структури й семантики, збагачуючись новими ідеями, трансформуючи віршований розмір й риму, яка при цьому головним чином вживається в останньому двовірші (*head/ bed, place/ faced*). Тематично сонет у Даффі звеличує не лише кохання, але й передає сучасні реалії суспільства (сонети: «*Achilles*», «*Silver Lining*»), змальовує побутові ситуації («*3.00 at Newbury*», «*Wanting the Dog*»), або є розповіддю сучасної емансипованої жінки («*Demeter*»), що дає нам підстави вважати сонет гарно адаптованою віршованою формою, яка еволюціонує структурно і семантично й відображає дух і настрої тієї чи іншої епохи.

Література

1. Літературознавчий словник-довідник за редакцією Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. — К.: ВЦ «Академія», 2007. — С. 634-635.
2. Лисенко О.М. Сонет: форма чи жанр // Філологічні науки: Літературознавство. — Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя, 2010 р. — С. 28
3. Carol Ann Duffy *The World's Wife* / Macmillan, 1999.
4. <http://www.rsc.org.uk/whats-on/exhibitions/shakespeare-by-carol-ann-duffy.aspx>

Перетокіна В. Ф.

КОНЦЕПТ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА ОСНОВА ОПИСУ МОВИ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Концепт є категоріальною основою мови. Лінгвокультурологія створює власний поняттєво-термінологічний апарат, що поєднує в собі лінгвістичні й

культурологічні джерела. Вирішення цієї проблеми базується на наступних концепціях: матеріальна й духовна культура втілюються в мові; національний характер культури виражається в мові; в мові кожного народу є своя специфічна внутрішня форма, яка є вираженням «народного духу», культури; мова є сполучною ланкою між людиною і навколишнім світом.

У мові знаходять своє відбиття і формуються цінності, ідеали та установки людей, як вони думають про світ і про своє життя в ньому. Найважливіша функція мови полягає в тому, що вона зберігає культуру та передає її з покоління до покоління. Саме тому мова відіграє вирішальну роль у формуванні особистості, національного характеру, етнічної спільності народу, нації. Як відомо, у різних мовах існують спеціальні терміни для позначення об'єктів матеріальної культури. Наявність таких термінів пов'язана з існуванням звичаїв, особливостями системи цінностей, характерної для даної культури.

Основою поняттєво-термінологічного апарата для лінгвокультурології є поняття концепту, який можна розглядати з двох сторін: як лінгвістичне і філософське питання. Концепт як поняття філософії є результатом взаємодії ряду факторів, таких, як національна традиція, фольклор, релігія, ідеологія, життєвий досвід, мистецтво, відчуття й система цінностей. Концепти утворюють культурний шар, що є посередником між людиною і світом.

Як лінгвістичне поняття, концепт дає можливість розглянути ідеальні ментальні сутності, тобто ті одиниці, за допомогою яких ми мислимо про світ, ментальні утворення, що становлять категоріальну основу мови і створюють узагальнений образ слова, об'єктивуючи модель свідомості. Концепт, являючись розумовим утворенням, у процесі думки заміщає безліч предметів того самого роду. Концепт може заміщати як реальні предмети, так і деякі сторони предмета або реальні дії. Концепт – це оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи й мови всієї картини світу, відбитої в людській психіці.

Слова концепт і поняття однакові тільки за своєю внутрішньою формою у перекладі з латинської мови *conceptus* означає “поняття” віз дієслова *concipere* “зачинати”, що буквально означає “поняття, зачаття”; поняття від древнє російського дієслова *пояти* “схопити, взяти у власність” буквально означає теж саме. У наукових працях іноді ці слова виступають як синоніми.

Принципова відмінність концепту полягає в тому, що він, будучи основою дослідження мови й культури, сам не знаходиться ні в мовній, ні в культурній сферах, ні в них обох одночасно. Концепт є ментальна одиниця, елемент свідомості. В усіх концептах складаються ідеї, що виникали в різний час і в різні епохи. На відміну від понять, концепти мисляться й сприймаються. Концепти є предметом емоцій, симпатій і антипатій, а іноді й конфліктів.

Концепт можна розглядати як модель або конструкцію, що заміщає об'єкт дослідження та створений з метою його вивчення. Опис сукупності концептів сприяє моделюванню системи цінностей. Образна складова концепту пов'язана зі способом пізнання дійсності.

Концепти існують і в індивідуальній свідомості особистості, і в колективній свідомості групи. Концепти є одиницями свідомості й інформаційної структури, що відбиває людський досвід.

Варто сказати, що індивідуальні концепти різноманітніші, ніж колективні, тому що колективна свідомість і досвід є не що інше, як умовна похідна від свідомості й досвіду окремих індивідів, що входять у колектив.

Таким чином, концепт – це одиниця, покликана зв'язати воєдино наукові пошуки в області культури, свідомості й мови. Концепти відіграють важливу роль у колективній мовній свідомості, тому їх дослідження стає надзвичайно актуальною проблемою.

Polovnaya A.S.

MULTILINGUALISM AS A SOCIO-CULTURAL PHENOMENON ON THE INTERNET

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

According to the newest data, multilingualism is defined as the usage of more than two languages within a particular social group, or operating several languages, each of which is chosen in accordance with specific communicative situation. It is deemed to be a socio-cultural phenomenon and explained by the fact that approximately 75% of population of the Earth speaks two or more languages.

The topicality of multilingualism as a socio-cultural phenomenon is that operating several languages is the essential condition of a successful human and social life in the period of globalization.

Multilingualism as a socio-cultural phenomenon is widespread nowadays. One can see examples of its existence not only in real life, where people learn foreign languages in order to achieve more in life, and children are even forced to study one or sometimes two foreign languages at school. Prevalence of multilingualism is also obvious on the Internet. Thus, one can notice that it is a usual practice when the majority of network resources of administrative significance are represented in several versions – in the native language of a country and in several widespread or frequently spoken languages of an area.

However, being a rather widespread phenomenon, multilingualism provokes a lot of controversy as well as absolutely different opinions. It is thought that multilingualism undermines the possibility of monolingual culture, thus evoking anxiety about its preservation, but at the same time, it widens cultural versatility by inclusion of foreign society experience.

Therefore, we can say that multilingualism is a complex socio-cultural phenomenon, which, in spite of being highly discussed from different points of view, remains the necessary condition of reaching the adequate level of socio-cultural competence, which helps to save the cultural identity and increase the potential of social mobility in terms of the existing cultural environment.

Пономарева Л.Ф.

**ЛЕКСИКО-ГРАММАТИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ
МОДАЛЬНОСТИ В НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКЕ КАК ОДИН ИЗ АСПЕКТОВ
ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ АСПИРАНТОВ**

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

Отбор языкового материала для обучения имеет очень важное значение для всех видов учебных заведений и на всех этапах обучения.

Отбор языкового материала при изучении иностранного языка в аспирантуре, как известно, преследует две основные цели: научиться читать научно-техническую литературу и овладеть навыками говорения и аудирования в пределах осуществления коммуникации по темам специальности.

При обучении в аспирантуре языковой материал делится на новый материал и на уже известный, знания которого необходимо углубить и расширить. Изучение средств выражения модальности в немецком языке в школьных и вузовских программах, в основном, ограничивается изучением

модальных глаголов, которые относятся к ключевым темам повторительного курса при обучении в аспирантуре, и включается в тему «Пассив», основательно прорабатываемой как во время повторительного, так и основного курса, учитывая значимость этого материала при чтении и переводе научно-технической литературы. Другие средства выражения модальности, а именно, модальные слова и словосочетания, а также модальные глаголы с инфинитивом I и II для выражения различной степени вероятности и конструкция с глаголом werden + Infinitiv не получают достаточного внимания при обучении чтению и пониманию научно-технической литературы и пониманию устной речи.

В германистике существуют многочисленные работы, посвященные семантическим, морфологическим и синтаксическим особенностям средств модальности. Несмотря на некоторые различия в оценке сущности и границ модальности все исследователи считают, что модальность характеризует предложение в целом. Это позволяет рассматривать модальность как семантическую категорию, которая является признаком всего содержания сообщения, то есть модальные слова выполняют в составе предложения непосредственную лексическую функцию и необходимы для правильного и полного понимания высказывания, устного или письменного.

В этой связи представляется целесообразным при изучении темы выражения модальности использовать, в частности, семантическую классификацию, включающую два класса модальных слов и словосочетаний [1, с. 214]. 1. Модальные слова и словосочетания, выражающие уверенность в том, что сообщается: zweifellos, zweifelsohne, ohne Zweifel, unbedingt, bestimmt, verständlicherweise, selbstredend, freilich, wahr, wahr, in Wirklichkeit, tatsächlich, in der Tat, sicherlich, gewiss u.a. 2. Модальные слова и словосочетания, выражающие предположение, сомнение в том, что сообщается: offenbar, anscheinend, offensichtlich, wahrscheinlich, hoffentlich, möglicherweise, vermutlich, eventuell, etwa, kaum, angeblich, u.a.

Данные модальные слова и словосочетания особенно часто встречаются в тех частях научных статей, в которых проводится дискуссия (Diskussion), обсуждение изложенного материала, результатов и прогнозов исследования. Знание этих слов позволяет правильно понять суть изложенного материала и проблемы, связанные с изложенным содержанием, бесспорность или вероятность существования фактов или явлений.

Для лучшего усвоения данного материала в речи, можно предложить упражнения типа: выразите предположение, уверенность, неуверенность, сомнение в том, что сообщается в данном высказывании или небольшом тексте; замените модальные глаголы модальными словами или словосочетаниями с данной семантикой, не меняя смысл высказывания, и другие.

Литература

1. Кравченко М.К. О некоторых лексико-грамматических средствах выражения модальности в немецком языке // Лингвистика и методика преподавания иностранных языков. – М.: Наука, 1976. – С. 211 – 215.

Посудиевская О. Р.

ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ЛЕКСИКЕ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ОЦЕНКАХ СОВРЕМЕННЫХ ЗАРУБЕЖНЫХ МЕТОДИСТОВ

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

Проблема совмещения лексического и грамматического материала при обучении иностранному языку остается актуальной в современной методике преподавания иностранных языков. И если зарубежные методисты уделяют ей особое внимание, то в работах постсоветских ученых она менее актуализирована.

Отметим, что еще в 1975 году Хэллидей рассматривал язык как продукт социального процесса, а обучение языку как «преимущественно изучение значений», которыми обмениваются участники коммуникации. Подобное утверждение подкрепляют выводы из работ М. Льюиса (1993-1997), до сих пор являющиеся авторитетными для большинства зарубежных исследователей, акцентирующих важность изучения, в первую очередь, лексики, а не грамматики, при «развитии способности учащихся использовать...язык для реального общения».

Следует отметить, что М. Льюис, указывая на важность изучения новых слов как «основы коммуникации», отрицает эффективность полностью лексического подхода к обучению иностранному языку. Ведь, по мнению ученого, язык состоит «не из устоявшихся грамматических и лексических

единиц, а...из многословных готовых информационных образцов» (chunks) - свободных и полусвободных словосочетаний и идиом, которые носители языка «извлекают» из памяти, тем самым ускоряя процесс коммуникации.

Идея М. Льюиса об овладении информационными образцами как цели преподавания иностранного языка получила развитие в работе Л. Селивана («Grammar vs lexis or grammar through lexis», 2011). Исследователь представляет формулу преподавания лексического материала как основы языка: Lexis = vocabulary + grammar, причем особенно акцентирует различие понятий «словарный запас» (vocabulary) – совокупность индивидуальных слов и «лексический материал» (lexis), к которому он относит, кроме связанных словосочетаний и идиом, некоторые языковые структуры, традиционно изучавшиеся в рамках грамматических тем – «If I were you...», «I haven't seen you for ages».

Таким образом, в качестве главной задачи преподавателя иностранного языка зарубежные ученые выделяют «увеличение компетенции студентов в формировании словосочетаний» («...we should aim at increasing their collocational competence», С. Морас, 2001), признавая при этом существенную роли грамматики и необходимость гармоничного присутствия обоих аспектов в процессе изучения языка.

Для обучения студентов «богатому, контекстуализированному» языку (rich, contextualised) ученые предлагают особую методику «создания моста между грамматикой и лексикой», некое объединение имплицитного и эксплицитного подходов для развития у учащихся стратегий самообучения и независимости в изучении языка (С. Морас, С. Ли). Ее суть – ознакомление студентов с лексическим материалом как совокупностью готовых информационных образцов до изучения соответствующих грамматических правил, а затем – выявление возможных способов грамматической модификации образцов «для повышения их коммуникативной эффективности» (Л. Селиван). Поэтому, как утверждают исследователи, изучение грамматики не должно занимать большую часть урока, напротив, при ознакомлении студентов с информационными образцами не следует вдаваться в их детальный структурный анализ, особенно на ранних этапах обучения.

Отсюда – утверждение зарубежных методистов о важности выявления, в первую очередь, всех вариантов значений изучаемых информационных образцов. Как отмечает К. Перк (2012), обращаясь ко всем преподавателям

английского языка, «...делайте все возможное, чтобы показать значение тех слов, с которыми вы собираетесь работать». Исследовательница акцентирует особое внимание на использовании аудио-визуальных средств для достижения этой цели – «рассказать историю, показать картинки, использовать песню...реалии...отрывки из фильмов». Тем не менее, С. Ли указывает и на необходимость определенных самостоятельных действий студентов в овладении новыми лексическими образцами – определение образцов в тексте, группирование образцов по разным принципам (синонимии/антонимии/ассоциаций) или составления «карты памяти», сравнение схожих образцов родного языка и изучаемого.

В любом случае большинство исследователей приходят к схожему выводу о том, что процесс преподавания иностранного языка не должен превращаться в ознакомление студентов с отдельными, не связанными между собой языковыми явлениями. Напротив, студент должен научиться использовать данные явления в их взаимосвязи в «аутентичном» (authentic), «естественном» (naturally occurring) языковом пространстве.

Романенко К.Ю.

МУЛЬТИЛІНГВІЗМ І СУЧАСНІ МОВНІ НОРМИ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Сучасний стан розвитку науки про мову свідчить, про те, що термін «багатомовність» (мультилінгвізм, полілінгвізм) має два значення:

1) вживання кількох мов у межах певної соціальної спільноти (насамперед держави);

2) вживання особою групою людей декількох мов, кожна з яких вибирається відповідно до конкретної комунікативної ситуації. Обидва явища взаємопов'язані, але жорстко детерміновані: переважна одномовність суспільства не виключає багатомовності окремих його членів, і, навпаки, багатомовність держави може узгоджуватися з переважаючим одномовним населенням в межах мовних громад [4, 303]. Виходячи з цього, білінгвізм можна розглядати як різновид багатомовності, при якому спостерігається вживання двох або більшої кількості мов у межах певної соціальної групи; вживання індивідумом декількох мов, кожна з яких вибирається відповідно до конкретної комунікативної ситуації.

Слід визнати, що можливо паралельне вживання понять «двомовність» і «білінгвізм», більше того, двомовність – це переклад з англійської bilingualism, тобто білінгвізм.

З різними поглядами на природу двомовності пов'язані і різні його класифікації. Так, Л.В. Щерба під білінгвізмом або двомовністю розумів здатність тих чи інших груп населення розмовляти двома мовами. А.А.Залевская і І.Л. Медведєва розрізняють поняття природного (побутового) та штучного (навчального) двомовності (білінгвізму). При цьому мається на увазі, що друга мова «схоплюється» з допомогою оточення і завдяки рясній мовній практиці без усвідомлення мовних явищ як таких, а іноземна мова «навчається» за допомогою вольових зусиль і з використанням спеціальних методів і прийомів [5, 15].

Є.Ю. Протасова підкреслює, що вік людини, в якому друга мова підключається до першої, виявляється принципово важливим для характеру засвоєння мови. До трьох років говорять про подвійне оволодінні мовою, після трьох – про первинне і вторинне засвоєння мови, після шістнадцяти – лише про засвоєння другої мови. Результат навчання другої мови змінюється в залежності від того, яку «кількість» тієї чи іншої мови «отримують» діти на заняттях і якою мовою вони спілкуються з однолітками [6, 21].

Погоджуючись із спрощеною картиною світу, побудованої на концепціях одномірності соціальних утворень, дослідники ризикують отримати (і отримують) зміщені дані, інтерпретації і теоретичні висновки про мовних і соціальних феноменах. Так, білінгвізм приписується людям або має однакову компетентність у двох мовах, які щодня використовують нерідну мову в повсякденних комунікаціях. Разом з тим, розуміння мовних норм, їх релевантне застосування залежить від конкретних ситуацій, співрозмовників, нарешті, мотивів і цілей спілкування. Мультилінгвізм в широкому розумінні набагато більш поширене поняття, ніж монолінгвізм.

Література

2. Багдасарова Н.А. Эмоциональный опыт в контексте разных культур / Н.А. Багдасарова // Человек. 2005. – № 5. – С. 105–111.
3. Полани М. Личностное знание: на пути к посткритической философии: Пер. с англ. / М. Полани // Под общ. ред. В.А. Лекторского, В.И. Аршинова. М.: Прогресс. –1985.

4. Фрумкина Р.М. Психология и лингвистика как контексты социального познания. Пути России: проблемы социального познания / Р.М. Фрумкина // Под общ. ред. Д.М. Рогозина. М.: Московская высшая школа социальных и экономических наук. 2006. – С. 128–144.
5. Ervin-Tripp S. Language and TAT content in bilinguals / Ervin-Tripp S. – Stanford, CA: Stanford University Press, 1964. – 45- 61 p.
6. Ervin S. Identification and bilingualism. Language acquisition and communicative choice / Ervin S. – Stanford, CA: Stanford University Press, 1954. – 1–14 p.
7. Ervin-Tripp S. An issei learns English. Language acquisition and communicative choice / Ervin-Tripp S. – Stanford, CA: Stanford University Press, 1967. – 62–77 p.

Русакова А.В.

**ПОНЯТТЯ «ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТИПАЖ» VS.
«ГЕНДЕРНИЙ СТЕРЕОТИП» У СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНОЇ
КАРТИНИ СВІТУ**

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Певний етап у лінгвістиці ознаменувався черговою зміною моди на ракурси мовних явищ, появою і реалізацією в лінгвістичних дослідженнях іншого "стилю мислення". Під антропоцентричним кутом зору відбувся поворот до розгляду мовних явищ - мова почала досліджуватись в нерозривному зв'язку з культурою, мисленням, світоглядом як окремого індивідуума, так і мовного колективу, до якого він належить. Звідси, стає важливим питання про гендерні стереотипи, розуміння та дослідження яких, в свою чергу, являє особливий інтерес, оскільки дає чітке уявлення про певну лінгвокультурну спільноту в цілому.

Під "стереотипом" в психології розуміють спрощене, схематизоване, часто спотворене або навіть помилкове, характерне для сфери повсякденної свідомості уявлення про будь-який соціальний об'єкт - людину, групу людей, соціальну спільноту тощо. Вперше термін "соціальний стереотип" був використаний американським журналістом Уолтером Ліппманом у 1949 р., який цим терміном, у своїй книзі "Public Opinion", спробував описати метод, за допомогою якого суспільство може категоризувати людей. Як правило, суспільство роздає кліше або ставить

"штампи" лише на основі деяких характеристик. Навіть якщо люди переконуються у тому, що стереотип не відповідає дійсності, вони схильні не відмовитися від нього, а стверджувати, що виключення лише підтверджує правило.

А щодо безпосередньо гендерних стереотипів, як частини загального, то, як стверджує науковець О.О. Здравомислова, вони є історично обумовленим типізованим в колективній свідомості певного лінгвокультурного соціуму уявленням про фізіологічні, емотивні, психологічні та соціокультурні атрибути, що є властивими індивіду, якого соціум категоризує як чоловіка або жінку, але іноді під стереотипами розуміють стійкі, регулярно повторювані форми поведінки. Слідом за багатьма соціологічними та гендерологічними дослідженнями вітчизняних та американських науковців, всі гендерні стереотипи поділяються на три групи:

- перша група стереотипів пов'язана з нормативними уявленнями про соматичні, психічні, поведінкові властивості, характерні для чоловіків і жінок. Це стереотипні уявлення про те, що чоловіки компетентні, домінантні, незалежні, агресивні, самовпевнені, схильні мислити логічно, добре керують своїми емоціями, а жінки пасивні, залежні, дуже емоціональні, не впевнені в собі, дбайливі та ніжні.

- друга група гендерних стереотипів – це стереотипи, які стосуються змісту чоловічої і жіночої праці. Так, жіночої сферою діяльності вважається обслуговуюча та виконавська, коли чоловіча сфера діяльності – це інструментальна, творча та організаторська.

- третю групу гендерних стереотипів складають ті, що пов'язані з розподілом сімейних та професійних ролей. Чоловічі ролі - це професійні, а жіночі - це сімейні ролі. Подібні стереотипи багато в чому визначають життєві стратегії і практики, які вибирають жінки і чоловіки протягом свого життя.

Аналізуючи багато лінгвокультурологічних досліджень робимо висновок, що існує зв'язок між стратегіями та поведінками, які переважно використовують жінки, і сукупністю культурних значень, включаючи формальність, ввічливість, поступливість, тобто гендерно-специфічної загальної культурної моделі поведінки, що вважається прийнятною для обох статей. Вони відображують особливості бачення світу, які притаманні носіям певної мови та культури, виступаючи джерелом інформації, як про національну культуру, так і про простір національної гендерної лінгвокультур.

Serdechny Yu.V.

PATCHWORK LESSON PLAN: WHAT'S THIS?

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

The syllabus of the TESOL Diploma Course and International TESOL Certificate Course, administered, among others, by the International Language Academy of Canada (Toronto, Canada) requires the active and prospective teachers of English as a second or foreign language to have a mastery of three types of lesson plans used in teaching the four language skills to students at different class levels.

Each of those three types includes the same lesson stages arranged in a specific order according to the type of the lesson. These stages are:

- Engagement (E)
- Study Focus (SF)
- Study Practice (SP)
- Activation (A)

Engagement is meant to arouse students' interest in the subject matter and get them motivated and involved in the classroom activities. The purpose of Study Focus is to analyze and study the rules of a *specific* language point (grammar rules, grammar forms, structure, use(s) and meaning). Study Practice serves to give students an opportunity to have a guided language practice in the specific language point studied. Activation presents authentic language practice replicating reality. Students are supposed to use the language studied for the real-world free communication.

The three types of lesson plan include so-called **Straight Arrows** (PPP – presentation-practice-production) **Lesson**, **Boomerang Lesson** (also called **Hourglass Lesson**) and **Patchwork Lesson**.

Straight Arrows	Boomerang	Patchwork
- <i>E-S-A sequence</i> - <i>appropriate for lower levels</i> - <i>language is acquired one piece at a time</i> - <i>accuracy leads to fluency</i>	- <i>E-A-S-A sequence</i> - <i>appropriate for levels beyond beginners</i> - <i>language is acquired in lumps and chunks</i> - <i>fluency leads to accuracy</i> - <i>responds to</i>	- <i>E – anything-anything...</i> - <i>appropriate for intermediate to advanced</i> - <i>language is acquired in lumps and chunks</i> - <i>fluency leads to accuracy</i>

- <i>presuppose students don't know something</i>	<i>students' needs or difficulties</i>	- <i>attempts to replicate the natural learning</i>
- <i>knowledge becomes skill through controlled practice</i>	- <i>knowledge becomes skill through exposure and interaction</i>	- <i>knowledge becomes skill through exposure and interaction</i>

An example of a Patchwork lesson is the following complex skills class sequence dealing with advertizing:

- **E:** Ss look at the picture of sunbathers and comment on the pictured people and activities

- **A:** Ss act out a dialogue between a doctor and a sunburn victim after a day at the beach

- **A:** Ss look at a text describing different people and the effects the sun has on their skin. They say how they feel about the text.

- **SF:** The teacher focuses attention on the relative clause construction in the text. The use of the “who” clause is discussed.

- **SF:** The teacher does vocabulary work: “pale, fair-skinned, freckles, tan” etc. checking meaning and pronunciation in appropriate contexts.

- **A:** Ss describe themselves or people they know in the same kind of ways as in the text.

- **SF:** The teacher discusses advertisements with the students: purpose? Techniques to achieve effect? Effective ads? Teacher provides some ads to look at/listen to.

- **A:** Ss write a radio commercial for a sunscreen. The teacher lets them read it out/record it using sound effects and music.

Смирнова М.Л.

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ С НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА

Днепропетровский национальный университет железнодорожного транспорта им. ак. В.Лазаряна

Зарубежная и отечественная промышленность и наука с каждым годом стремительно развиваются вперед. Актуальность профессионального технического перевода по прежнему сохраняет свою актуальность. Отечественные компании и предприятия нуждаются в высококачественном

переводе не только научной и технической литературы, но и стандартной технической документации. В таком переводе все его составляющие являются узко специфичными, начиная от грамматических особенностей и заканчивая лексическими элементами.

Перевод научно-технической литературы с немецкого языка таит в себе большое число трудностей. Во-первых, в немецком языке имеются присущие только ему грамматические явления, которые вызывают затруднения при переводе текстов с немецкого языка. Во-вторых, язык немецкой технической литературы существенно отличается от разговорного и литературного языка. Он осложняется наличием развернутых сложных предложений с инфинитивными оборотами, распространенными определениями и вводными конструкциями. Кроме того, быстрый темп развития многих областей науки и техники вызывает образование большого количества новых специальных понятий и соответствующих им терминов. Вполне естественно, что ни один из словарей не может включить в себя все имеющиеся по данной отрасли термины, насчитывающие десятки тысяч слов для каждой области науки и техники.

При переводе технической документации с немецкого языка серьезное внимание должно быть уделено правильному раскрытию значения терминов. Термин – это слово или группа слов, которые служат для обозначения определенного понятия в какой-либо области науки или техники, например: der Freischnitt «заготовительная резка» (машиностр.); die Kupplung «сцепление» (трансп.); der Hubschrauber «вертолёт» (ав.). Сложность перевода термина заключается в его многозначности, поэтому найти правильный перевод термина, соответствующий данному конкретному тексту, может лишь тот переводчик, который превосходно разбирается в тематике переводимого текста. Один и тот же термин можно применить в различных областях науки и техники, а следовательно его перевод будет зависеть от той области, в которой он применяется. Так, термин Freilauf в машиностроении означает «свободный ход», «холостой ход», а в гидротехнике этот же термин переводится как «холостой водосброс» или «холостой спуск». В качестве терминов иногда используются слова, имеющие общеупотребительное значение, например: das Bett 1. кровать, 2. станина; die Luft 1. воздух, 2. зазор; die Mutter 1. мать, 2. гайка; die Sohle 1. подметка, 2. горизонт; пласт (гор.). Некоторые термины легко поддаются переводу из-за их звукового и графического сходства с русским

языком: das Radio «радио»; der Radioapparat «радиоаппарат»; die Radiochemie «радиохимия». Но при переводе таких слов нужно быть внимательным, так как кажущееся звуковое сходство может привести к ошибке в переводе термина, например: die Radioastronomie «радиоастрономия», но das Radioelement не «радиоэлемент», а «радиоактивный элемент». Такие примеры называют "ложными друзьями переводчика".

В немецкой технической литературе также встречаются устойчивые словосочетания, которые создают при переводе определенные трудности. Устойчивое словосочетание – это сочетание двух или нескольких слов, каждое из которых имеет самостоятельное значение, но в определенном сочетании представляют собой одно неделимое понятие, например: im Wege stehen «мешать»; zur Sprache bringen «завести речь (разговор) о чём-л.». Качество перевода технической документов имеет большое значение. Неправильный перевод может послужить причиной неполадок в работе, что повлечет за собой серьезные производственные потери. При этом не следует путать понятие «точный» и «буквальный» перевод. Буквальный перевод сводится к механической подстановке слова взамен немецкого, а также слепому сохранению конструкции немецкого предложения, что приводит к бессмыслице и дезориентации.

Наверное, неслучайно технический перевод с немецкого языка на русский считается наиболее трудным видом письменного перевода. Следует сказать, что специфичной является сама подобная отрасль переводческой деятельности, для которой требуется особый подход и высокий профессионализм специалистов, выполняющих такую работу. С большой долей вероятности можно утверждать, что обычный переводчик наверняка не справится с подобной задачей. [Перевод технических текстов](#) с иностранного языка на русский способен лишь осилить только специалист, владеющий глубокими инженерными познаниями и свободно разбирающийся в узкоспециализированной терминологии.

Stankevych O. I.

TYPES OF FINANCIAL REPORTS

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

We can state the fact that economic discourse broadens its sphere of functioning nowadays. And it explains the growing interest in some types of economic information in general and financial report in particular.

We traditionally define financial report as an obligatory form of accounting and reporting which is made by the economic players in accordance with the requirements of the law. The aim of any financial report is to give the information about financial state of a company (balance sheet), results of activity (income and loss statements), changes of financial state (cash drive report), etc. Such kind of information might be interesting for the large circle of users who are involved in decision-making process.

Financial report is deemed to be a written form of economic discourse and can be divided into standard and non-standard types. Standard financial report is usually given in the form of a table, unless it is a part of presentation. In non-standard report the information is developed horizontally, and it represents a text as is. We find out that standard and non-standard types can be included in one report. The texts of financial reports belong to the group of the texts of clichéd type which are made on the basis of strict models.

We can also distinguish financial report as a special text. Here we mean that the text of financial report is composed and made up by a specialist for a specialist of the same sphere. Besides, the characteristic features which can help differentiate a special type of text from the others are means of expression, linguistic and extralinguistic, for example, drawings, schemes, figures, symbols. Of course, first of all we mean written form of text presentation. Vocabulary is another peculiarity of special texts. Such type of texts abounds in terms, professional slang, etc. In fact, the main criterion which is peculiar to a special text is information of special kind.

We presume that financial report has a limited size because of technical reasons, but nevertheless tends to deliver some big part of information content and that is why is deemed to be a primary compressed text which may be developed in oral presentation. Compressed text is a message objectified in writing. It can be initially, primarily compressed intending to be developed in a longer text or may represent the compressed form of some full text. The process of creation of compressed texts envisages quantitative reduction of a verbal message with the help of graphic shortenings, symbolic representation, elimination of unnecessary words, ellipsis of auxiliary lexico-semantic units, underlying semantic transformations.

To our mind, the texts of financial reports according to their tasks should be related to the types of texts which codify perception strictly and admit unambiguous understanding, but may contain directing ‘semantic lines’, interweaving of which supports interpretation on the one hand and generates the variants of understanding

on the other. We also regard financial report as a creolized text. The movement from the text to the image and backwards reveals the role of different components of communication. It gives an opportunity to assess how linguistic and extralinguistic phenomena are interrelated, to define the mechanism of their integration. It helps to compare the effects of graphic information and verbal texts. Financial report as a creolized text possesses interdependency between the image and the texture because without a text component even a specialist will have difficulty in understanding and perception of certain image information (figures for example). The verbal component may play principal and auxiliary role in a financial report.

Thus we may summarize that financial report corresponds to a special primary compressed creolized text, which is structured as a clichéd type of text with both vertical and horizontal information development. It represents the economic type of discourse and may be delivered both orally and in writing.

Суима И.П.

ТИПЫ НЕФУНКЦИОНАЛЬНЫХ РЕСПОНСИВНЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЙ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

Респонсивные предложения (от англ. Response – ответ, реакция, отклик) представляющие собой реакцию на то или иное высказывание делятся на функциональные – так или иначе отвечающие на вопрос и содержащие запрашиваемую информацию, и нефункциональные – представляющие собой реакцию на высказывание, которая не ведет к достижению коммуникативной цели собеседника и часто непосредственно не соотносится с самим сообщением [1, 2].

Вторым основным типом респонсивных предложений является нефункциональный респонсив – ответ на вопрос, высказывание, в котором целевая установка собеседника игнорируется. Кроме саботирующего [1, с. 93] (What's your address? - Sorry, but that's strictly confidential; What's the matter with you? – Don't you start speaking with me now) и манипулирующего [1, с.93] (What are you doing here? – Is it already 3:00?; Did you watch the news this morning? – Have they said something important?) респонсива, как отдельные типы нефункциональных респонсивных предложений выделим также эмоциональную реакцию на вопрос или сообщение (We will have an excursion

tomorrow! – Great!; Your report must be ready by 5 o'clock! – Not that again!), отказ от своих слов или их корректировку (You said we'd go for ice cream. – I lied!; You promised to go to the cinema with us! – I changed my mind!) и клишированные элементы диалога (Thank you! – Don't mention it!; Have a nice day! – Have a nice day too!).

Респонсивы, представляющие собой эмоциональную реакцию на то или иное высказывание, можно расчленить на коммуникативные единицы выражающие оценку (There's no way we'll make this plane. It leaves in 45 minutes. – Think positive!; I passed my literature exam! – Fantastic!), ответ снимающий проблему (He thinks I'm guilty. – That's not what's important; You will be late for university! – It is not your problem!), реакцию на слова собеседника в перебранке (Liar! – Thief!; You are stupid! – It is well-known that bankruptcy in intelligence is your problem!), респонсивы, выражающие сомнение в объективности похвалы или упрека (Your English sounds fine. – Americans usually say that. They just want to be treated as polite people; Your translation is awful! – But it is only your opinion!).

Среди нефункциональных саботирующих предложений, наряду с респонсивами, выражающими прямой [1, с. 93] (What movie do you recommend? – Eh...I don't know. I don't care; Now tell me about the car. – I can't!) и завуалированный отказ [6, 93] (And where have you been? – Nowhere; Now I asked you first. What's in your pocket? – It doesn't matter), рассмотрим еще два подтипа такого рода конструкций – мотивированный отказ (Who asked you to do it? – I promised not to say; How long am I gonna be in here? – I have no time to speak with you!) и ответ, содержащий квазипричину (And how do we all know this? – Because it is obvious; Why should we do it? – Because!). Прямой, завуалированный и мотивированный отказ, представляют собой желание отвечающего прекратить диалог, но в первом случае, это реакция типа I will not tell you, don't ask me about it, I don't care и т.д., во втором – nowhere, nothing, it doesn't matter и т.д., в третьем – попытка объяснить причину отказа: Can you help me? – I'm on the phone; Pick me up please! – I'm late.

Еще один подтип нефункциональных респонсивных предложений – манипулирующий респонсив, т.е. реакция, позволяющая манипулировать вопросом, высказыванием или возвращать собеседника к вопросу. Такие конструкции подразделяются на респонсивы, требующие дополнительной информации [1, с. 93] (I saw you from the window. What did you do there

yesterday? – What are you doing here?; Excuse me, where is my seat? – Can I have a look at your ticket, sir?), респонсивы, не требующие дополнения[1, с.93] (My box! I forgot my box. – Your what?; You bus arrives to the 3-rd platform. – What platform, sorry?), коммуникативные единицы, в которых актуализируется часть адресованной фразы (Have you broken this vase? – Vase?; Wash up the dishes! – Me?) и респонсивные предложения, в которых переспрашивается все в адресованном сообщении (Get upstairs now. – Why?; You're what the French call les incompetents. – What?).

Нефункциональные респонсивные предложения разнообразны как в лексическом, так и функциональном плане, поэтому их дальнейшее членение связано с осуществлением выбора значительного количества дифференцирующих признаков, основанных на лексическом наполнении, структуре и коммуникативной установке соответствующих конструкций. Мы считаем возможным ограничиться предложенной типологической системой, так как, по-видимому, практически все такого рода конструкции могут быть соотнесены с указанными выше подтипами нефункционального респонсива.

Литература

1. Меньшиков И.И. Типология респонсивных предложений в современном русском языке / И.И. Меньшиков // Избранные труды по лингвистике. – Днепропетровск: Новая идеология, 2012. – С. 85-100.
2. Половинко Е.А. Типы отношений между репликами вопросно-ответных конструкций / Е.А. Половинко // Вісник Дніпропетровського університету. – 2007. – Вип. 10. – № 4\1. – С. 238-244.
3. Oxford dictionary. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.oxforddictionaries.com/>

Тeplova M.V.

USING TED TALKS TO IMPROVE LISTENING, SPEAKING AND WRITING SKILLS AT AN ADVANCED LEVEL

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Development of listening and speaking skills at higher levels of language learning, in particular, advanced and proficiency, poses certain difficulty regarding the choice of the proper authentic materials. In this report we would dwell upon the

well-known internet resource www.ted.com in terms of augmenting and enhancing our learners' speaking, listening and writing skills.

Firstly, TED talks are famous for being captivating, inspiring and highly insightful; they present luminaries ranging from Bill Gates and Larry Page to Sting and Tim Berners-Lee. The talks cover a wide range of topics, such as *democracy, development, education, alternative energy, happiness, success*, to name just a few. In this way, the talks give the teachers and students alike the invaluable resource of new ideas that are worth spreading (the motto of the website), new vocabulary items, and a display of presentation techniques.

Such versatility allows teachers to use this resource for multiple purposes.

To begin with, TED might be included as a regular home assignment for listening. The layout of the site lends itself admirably to the convenient mode of both autonomous and controlled listening practice, due to the choice of subtitles in many languages, coupled with the interactive transcript.

Next, for senior students it would be advisable to make a stronger focus on presentation techniques the speakers use. Some talks are devoted to this aspect, for instance, in his talk "How can you speak like a TED presenter?" the author Carmine Gallo mentions 3 unbreakable laws of communication that can help you "talk like TED". Besides, in order to augment students' speaking skills and provide the motivation for practicing them, TED talks might be the basis for students' reports in the classroom, encouraging debate and sharing ideas.

Further, TED talks can be used as the basis for a number of writing activities, both at home and in the classroom. In fact, students might be encouraged to keep a log where they will make notes of the TED talks they have watched during a certain period, with the key ideas and vocabulary items. Then, the teacher might want to organize an exhibition of these logs for group sharing and promoting the idea of writing embedded in students' everyday activities.

Last but not least, the teacher may use the following questionnaire or scheme to help students provide their written or oral feedback to the talks they have watched:

1. Why did you choose this topic? Why is this topic important to you?
2. Outline the main ideas of the TED Talk. Make sure to get the key arguments and supporting details.
3. How will the information in this talk help you to become a better teacher\student?

4. How will you use this information? In what way can the information from this talk contribute to your personal and/or professional growth?

5. If you were to choose one piece of information from the TED Talk that you felt was meaningful for you, what would it be? Why is this piece of information meaningful?

This template will help learners not only to organize and focus on the main ideas from the talk, but also to connect them with their own experience, or personalize, which is crucial in learning a language.

To sum up, TED talks encourage students to further develop their listening, speaking and writing skills, at the same time inspiring them to explore new topics and areas of knowledge.

Teterina L.M.

PAUL MULDOON'S INNOVATIONS OF RHYMING TECHNIQUE

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Few would deny that Paul Muldoon is among the most innovative poets writing in English today. Among Muldoon's subjects are the tension of human relationships, personal memories of childhood and adolescence, Irish folklore and history, its present-day problems, the role and value of poetry and the poet in the postmodern society.

Muldoon never hesitates to use traditional poetic forms but he also never hesitates to transform them into something new. This refers to the form of the sonnet too which the author uses in almost every of his numerous collections of poems. What unites Muldoon's sonnet with the classical one is that it has fourteen lines and split between “octave” and “sestet” but the lines are of unequal length and the rhyme fits none of the traditional patterns.

The analysis of 30 sonnets which constitute Paul Muldoon's long poem “The Bangle” and comparison with previous sonnet sequences gave us possibility to make some conclusions about poet's innovations in the sphere of rhyme.

It is difficult to discuss Muldoon's rhyming technique in terms of traditional poetics because he uses rhyme so loosely as to defy its usual effect, which associates rhyme with symmetries and closures. Besides, the poet involves many other linguistic techniques to complicate his rhyme and add to it the new quality: many pairs of words that stand in rhyming position belong to different parts of speech; common

nouns may rhyme with proper ones; English words rhyme with French and Irish; some rhymes are based on the play upon spelling and pronunciation of English and French words; there are cases of split rhyme which is closely connected with enjambment.

But it is the meaning of rhyming words that is essentially important: rhyme is often crucial in making connections, holding the public and private, the inner and outer worlds in precarious balance.

Muldoon is particularly fond of the way in which words and ideas suggest other words and ideas in an associative pattern that extends through a poem, and often through a sequence of poems. In the sonnets analyzed the poet uses the same extended sequence of 90 different rhyme-sounds that he had previously used in the poems “Yarrow” and “Incantata”. The same refers to the repeated circling of rhymes: the first sonnet rhymes with the last one, the second – with the last but one and so on. We do not know any other poet who ever used such techniques.

Tymoshenko Zh.I.

**TYPES AND KINDS OF GENUINE INTERNATIONALISMS AS TO
THEIR STRUCTURE AND LEXICAL MEANING IN ENGLISH AND
UKRAINIAN**

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара

By internationalism we mean such language units which are borrowed from different languages in the same or similar lingual form and identical meaning (ex., atom, volt, proton, computer, internet). International may be not only words and phrases, but also morphemes – prefixes, suffixes, inflexions, root morphemes (ex. fund – фонд, gas – газ, park – парк, pound – фунт, smog – смог etc.)

The number of these borrowed lexical and syntactical units are found in many languages of a culturally, historically and even geographically common area as in Europe and so in other parts of the world. They are usually used to different domains of human knowledge or activity.

Terms designating different fields of science used not only in special but also in scientific works which include numerous technical terms (names of machines and their parts such as motor, starter, accelerator, battery, etc.) **also belong to the group.**

These words are referred to as genuine internationalism. They never considerably change their lingual (orthographic or sounding) form nor their

internationally established meaning. The main characteristic feature of them is their lexical identity and orthographic similarity in the source language and in the target language remain unchanged.

Along with many genuine international words with identical or similar lingual construction and meaning, there exists a group of international lexis called translation loan units. They have a generally common structural form but rarely a similarity in their spelling or sounding. These are mostly different terms designating scientific and technological notions, ex. lead oxide – окис свинцю, specific gravity – питома вага, non – conducting – непровідність.

The identity of the international meaning of some lexemes becomes much more difficult when they have polycemantic language signs. This is more common for English but less for Ukrainian. In English a lot of lexemes often have more than one notion. But only quite a few of them have a common lingual form and meaning in English and Ukrainian. For example: conductor – кондуктор, провідник, провід, громовідвід, диригент, керівник; industry – індустрія, промисловість, галузь промисловості, старанність, працьовитість; revolution – революція, переворот, оберт (навколо осі), сівозміна, кругообіг; practical – практичний, доцільний, фактичний.

It must be added that some genuine international words may be structurally more complicated in English than in Ukrainian. Ex. Academician – академік, mathematician – математик, philosopher – філософ. It should be pointed out that there are compounds consisting of a genuine international and a common root morpheme as coal-gas, washing-machine, ect. are defined in English and similarly in Ukrainian as газосховище, радіохвилі, as partly international or mixed-type lexical units.

Taking into account different types of international lexemes there are some ways of conveying their lexical meanings from English into Ukrainian. One of these ways is literal translating undoubtedly the authenticity of literal translation.

The second way of translating international words is to transcribe the sounding structure. This kind of translating provides rendering the lexical meaning of a lot of words which do not fully coincide in their orthographic, sounding and structural form.

To render faithfully the denotative meaning and the lingual form of some genuine internationalisms there exists the way of practical transcribing or translators transcription. These are first of all words of Greek and Latin origin. They may often

differ considerably in their morphological structure, mostly taking additional affixes in Ukraine: condenser – конденсатор, criticize – критикувати, stabilize – стабілізувати, seriously – серйозно.

Many genuine international lexemes can be translated into the target language only in a descriptive way. There are two ways of the translation.

There is one more way of translating. This way is called synonymous substitution. It becomes possible due to the existence in the target language the same lexico-grammatical forms. The existence of such equivalent internationalisms is explained by their contacts in different periods with different languages. Compare: base (Greek) – база, фундамент, diagram (Greek) – діаграма, графік, схема, elixir (Greek) – еліксир, fashion (Fr.) – фасон, мода; phase (Lat) – фаза.

All these and some other factors should not be neglected when we deal with loan internationalisms. In fact they preserve in each national language. Depending on their nature, as well as on their denotative meaning and their sphere of functioning, international loan units can be rendered into Ukrainian in one of the above mentioned ways, that is by direct translation, with the help of componental translation and with the help of descriptive translate.

Література

1. Граур А. Научно-техническая революция и задачи интернационализации научно-технической терминологии. / Интернациональные элементы в лексике и терминологии/ Харьков. 1980, с.20-35
2. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. / Нова книга, 2002, с.185
3. Корунец І. Theory and practice of translation. /Нова книга, 2003, с.320-325

Тимралиева Ю.Г.

ОБРАЗЫ ЛУНЫ И СОЛНЦА В ЛИРИКЕ НЕМЕЦКОГО ЭКСПРЕССИОНИЗМА

Санкт-Петербургский государственный экономический университет

Экспрессионизм – течение, оказавшее существенное влияние на развитие современной западноевропейской литературы – зародился в Германии в начале

XX века как реакция на потрясения и противоречия своего времени. Своим творчеством экспрессионисты отрицают как нормы существующей морали, так и принципы старого искусства, выступают против вековых традиций и незыблемых литературных канонов, ломают привычные языковые структуры, привносят в литературу новые темы, мотивы, образы, либо подвергают эстетической переоценке уже существующие. Среди прочих переосмысливаются и приобретают особый символический смысл образы луны и солнца, к которым нас косвенно отсылает уже само название первого сборника экспрессионистской лирики – „Menschheitsdämmerung“ (Сумерки человечества).

Традиционный для немецкой литературы образ луны в эпоху экспрессионизма становится особенно популярным. Однако луна воспринимается экспрессионистами иначе, чем ранее романтиками. В отличие от романтической поэзии, наделяющей луну божественными чертами, экспрессионистская лирика ее демонизирует. Для большинства авторов, прежде всего для Г. Гейма, луна – источник отрицательной энергии, злой демон, тиран, «наделенный магической силой враг человека» [2, с. 51]:

Den blutrot dort der Horizont gebiert,/ Der aus der Hölle grossen Schlünden steigt,/ Sein Purpurhaupt mit Wolken schwarz verziert,/ Wie um der Götter Stirn Akanthus schweigt... (Heym, „Der Mond“)

Ее появление словно свидетельствует о том, что «не только мир, но весь космос участвует в заговоре против человека» [там же]. Луна в экспрессионизме враждебна и опасна, от нее веет холодом и смертью:

Der Mond, ein Dotterball, schien kriminell. (Hardekopf, „Spleen“)

Früh, wenn der Abendmensch ist eingepflügt/ und bröckelt mit der kalten Stadt im Monde... (Benn, „Das Plakat“)

Mond, als träte ein Totes/ Aus blauer Höhle,/ Und es fallen der Blüten/ Viele über den Felsenpfad. (Trakl, „Abendland IV“)

Неоднозначные ассоциации рождает в экспрессионизме образ солнца. В раннеэкспрессионистской лирике солнечный свет еще выступает как аллегория божественного, выражая тоску по старой и одновременно мечту по новой жизни, светлой и радостной:

Palmyras Tempelstaub bläst auf der Wind,/ Der durch die Hallen säuselt in der Zeit/ Des leeren Mittags, wo die Sonne weit/ Im Blauen rast. (Heym, „Der Tag“)

В более поздних стихах эта иллюзия исчезает, образ солнца получает иное осмысление, связанное с реализацией одного из ключевых мотивов экспрессионизма – мотива конца света. «Эта утопия проецируется теперь не в исторические или экзотические дали, но по ту сторону воображаемого царства мертвых» [1, с. 276]. Боги уже мертвы; теперь очередь за человеком. Не случайно солнце изображается экспрессионистами в момент заката, призванного символизировать закат человеческой истории, закат жизни:

Sonne purpurn untergeht.../ Schmerz, darin die Welt vergeht... (Trakl, „Beim jungen Wein“)

Литература

Mautz, K. Mythologie und Gesellschaft im Expressionismus. Die Dichtung Georg Heyms. – Frankfurt-am-Main, Bonn, 1961. – 387 S.

Schneider, K.L. Der bildhafte Ausdruck in den Dichtungen G.Heyms, G.Trakls und E.Stadlers. – Heidelberg, 1961. – 184 S.

Filatova K. O.

IMPLEMENTATION OF M-LEARNING IN THE ENGLISH CLASSROOM

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

In our changing world computer technologies have completely changed the way we learn and teach. Gadgets like computers, mobile phones or tablets as well as the pack of necessary software and tools on them are rapidly becoming an indispensable part of the lifestyle of an average language learner. Over last 10 years there have been a wide ranging polemics on a new method of teaching – m-learning or “mobile learning”. It is widely considered to be any activity that allows a learner to be more productive when working with proper information via compact digital portable devices (e.g. handheld computers, [MP3 players](#), mobile phones and tablets) that he carries on a regular basis, have reliable connectivity, and fit in a pocket or purse. In other words, with the use of mobile devices, learners are able to improve their skills anywhere at any time convenient to them.

The advantages of implementing m-learning in the process of teaching English are quite obvious. Firstly, the devices used in the classroom are more lightweight than books and laptops and eventually can substitute paper books. All visual and text information (books, dictionaries, manuals, pictures, audio, video, etc) can be saved on

one device, thus, enabling the students to use it more effectively. In addition, up-to-date software allows the user to apply various editing tools on any type of a document and save precious learning time. In addition, M-learning brings motivation and self-orientation in achieving their learning goals, while having fun and entertainment. Finally, m-learning in the classroom can be used to increase group collaboration through communication applications, interactive displays, and video features. The mobile device with 3G/4G or Wi-Fi capabilities provides a continuous process of learning inside and outside the classroom.

However, a teacher, who wants to introduce modern devices into the learning process, is **faced even** more serious challenges. Technical ones include troubles with battery life, Internet connection, screen size, limited memory, speed and productivity. Social and educational challenges firstly cover a considerable risk of distraction and perception of a mobile device only as an entertainment tool. As m-learning gives no restriction on learning timetable, the problem of tracking of learning results and students' assessment outside the classroom obviously arise. Therefore, the development of the proper theory of learning for the mobile age is of the utmost importance.

All possible types of information either on the teacher's, school's or student's device (applications, dictionaries, e-books, video and audio podcasts, games) if chosen wisely, can provide not only fun, engagement and language practice but also create new ways of doing tasks. Thus, all mentioned above provide an excellent addition to a teacher's toolbox as well as an effective incentive in the process of the English language acquisition.

Ходос І.О.

**ГРАМАТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ АРАНЖУВАННЯ
ХУДОЖНЬОГО ПРОСТОРУ С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА**

Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара

С. Фіцджеральд, представник критичного реалізму в літературі США першої половини ХХ с., виступив як тонкий, самобутній художник, творчий доробок якого свідчить про багатоплановість світу письменника, про його прагнення до поглибленого психологічного аналізу, зумовленого соціокультурними трансформаціями, які призвели до ускладнення життєвого світу людини, нівелюванню культурних цінностей, руйнування духовності.

С. Фіцджеральд використовує ускладнений інструментарій зображення внутрішнього і зовнішнього світу текстових комунікантів як повноправних представників соціуму з їхнім неоднорідним і суперечливим ставленням до дійсності. Особливу роль при цьому виконують граматико-стилістичні засоби аранжування художнього простору, зокрема парцеляція, прагматичні вставки, повтори й апосіопезис, які свідчать про потяг письменника не тільки до емоційно-поетичного, але й аналітичного осмислення соціальних процесів.

Саме на синтаксичному рівні розкривається емоційний підтекст, реалізуються індивідуальне світорозуміння й авторський погляд на описувані явища. Специфіка реченнєвих побудов у С. Фіцджеральда досягається за рахунок простих ускладнених і складнопідрядних речень.

Оперування С. Фіцджеральдом простими реченнями, ускладненими другопрдикативними, зокрема дієприкметниковими й абсолютними зворотами, і фрагментованими конструкціями, парцеляцією й аплікацією, свідчить про його прагнення до зображення всеохоплюючої картини зв'язків між предметами й явищами дійсності. Здатність цих конструкцій до збільшення ємності висловлювання дозволяє йому оцінити й уточнити основне повідомлення, передати нюанси думок, почуттів, тобто сприяє унаочненню суб'єктивно-авторського погляду на описувані явища.

Специфічність складних речень в ідіодискурсі С. Фіцджеральда полягає у преферентному використанні автором довгих і наддовгих складнопідрядних речень з підрядними місця й часу в препозиції, які маркують часо-просторові відношення між зображуваними подіями, сприяючи реалізації кінематографічних переходів, та каузальними, що свідчить про поглиблено-критичне сприйняття ним життя.

Вагому роль у реалізації структурної й змістовної єдності та ритмізації прози С. Фіцджеральда відіграють повтори, зокрема лексичні (тотожні та синонімічні), граматичні (повтори дієслів і прислівників), композиційні (анадиплозис і анепіфора), характер і функціонування яких залежить від типу мовлення. У дискурсі наратора вони є одним із засобів надання більш повної естетично значущої інформації й увиразнення суб'єктивно-авторського ставлення до зображуваного, а в персонажному – активізації суб'єктно-модального компоненту висловлювання, зумовленого його інтратекстовими зв'язками.

Засоби граматики-стилістичного аранжування художнього простору в ідіодискурсі С. Фіцджеральда свідчать про поглиблено-критичне сприйняття письменником життя, усвідомлення ним складності й суперечності людських характерів, неоднозначності життєвих явищ і процесів та здатність створювати спокійну аргументовану оповідь, яка є водночас емоційно напруженою, внутрішньо насиченою.

Провідними рисами творчого кредо С. Фіцджеральда стають глибокий психологізм і джазовість, з огляду на естетику яких письменник майструє оригінальні й своєрідні граматики-стилістичні засоби, зокрема парцеляцію, аплікацію, апосіопезис, повтори, що не тільки виконують інформативну й модально-експресивну функції, а й сприяють реалізації структурної й змістовної єдності художнього простору, ритмізації прози, відображенню подвійного бачення письменником дійсності, зумовленого суспільно-політичними протиріччями «віку джазу».

Халімендікова Є.В., Безродних І.Г.

АФІКСАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ В МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Англійська мова давно набула статусу міжнародної мови, а нова лексика, що співвідноситься з економічними поняттями, утворює найбільшу групу інновацій останніх десятиліть в лінгвістичній площині. Тому важливою рисою сучасної лінгвістики є зацікавленість вчених різними аспектами термінологічної лексики. Мультилінгвальна комунікація в світі, де стрімка глобалізація економічного простору стала подією, що вплинула на формування нових відносин між мовами, отримує все нові напрямки розвитку, саме тому англійська мова виконує не тільки функції засобу міжнародного спілкування, мови – посередника, а й мови зв'язку.

Проблема термінотворення в англійській та німецькій мовах була й залишається однією з найбільш актуальних. Особливо справедливе дане твердження для галузі економіки, оскільки за останнє десятиліття саме вона зазнала інтенсивного розвитку.

Поняття дискурсу є одним із основних понять сучасної прагматичної лінгвістики та лінгвістики тексту. А. Попова зазначає, що дискурс – це мовне спілкування, яке характеризується динамічністю та розгортається у часі в певній ситуації, що вписується у соціальний контекст. Економічний дискурс – це тексти, «занурені» в економічне життя.

Одним із найважливіших засобів термінотворення в економічному дискурсі германських мов вважається афіксація. У лінгвістичній літературі префікс визначається як препозитивна загальна службова частина серії слів, що виконує словотворчу функцію в одному із актів деривації та змінює свою смислову структуру в процесі мовного розвитку [1,159]. Аналіз мовного матеріалу дає можливість виділити префікси, які мають узагальнені значення, і від яких значною мірою залежить утворення префіксальних термінів. Так, в англійській мові за допомогою префікса All-: утворюються прикметники із значеннями: «всеохоплюваності», «вищого ступеня якості»: all-risk insurance – повне страхування, в той час, як в німецькій мові застосовуються префікси haupt-, hoch-, maximal-: Hauptverbraucher, Hauptduse, Maximalprofit, Maximalwert. Із префіксом re- у кредитно-банківській термінології англійської мови утворюються терміни також від основ дієслів та іменників. Терміни з цим префіксом мають значення повторюваності дії: reappraisal – перерахунок, переоцінка; resourment – сукупність капіталовкладень; rebate – повернення переплати; to relend – позичати гроші, одержані в борг, в той час, як в німецькій мові префікс зі значенням повторюваності не вживається. Префікс -over у кредитно-банківській терміносистемі англійської мови вказує на надмірність прояву того, на що вказує твірне слово: overcapitalization – надмірний випуск акцій на суму, що перевищує вартість чистих активів компанії, в той час, як в німецькій мові напівсуфікс -einheit вказує на кількість, цілісність: Gewichtseinheit – питома вага. Наведемо приклад економічних термінів німецької мови, які утворені за допомогою префіксів: uber-, fehl- ці префікси мають негативну оцінку: Fehlfabrikat, Fehlanzeige, Fehleinschätzung.

При аналізі фактичного матеріалу нами виявлено похідні терміни, у яких можна виділити такі суфікси: -ing; -r; -ion; -able(-ible); -ant; -ment; -y; -ty; -ive; -or; ee, які вживаються в англійській мові, та суфікси -er, -ler, -ner, -ling, -er, -nis, -schaft, -tum, -e, -ei, -sel, -nis, -ung, -werk німецької мови. Кожен з них несе певне навантаження, а тому виконує відповідну семантичну функцію: trading – продаж товарів, clearing – виконання клірингу чеків чи векселів; subscriber –

передплатник цінних паперів. Словотвірний суфікс -ion є синонімічним суфіксові -ment: investment – капіталовкладення. Суфікс -y: accountancy – бухгалтерія; currency – грошовий обіг; activity – активність.

Німецька мова інтегрує сьогодні багато нових слів з різних мов світу, спостерігається підйом процесу запозичення й активізації англійської лексики у сфері економіки. Більшість термінів утворено за загальномовними словотвірними моделями, наприклад, англійське слово “sponsor” – “Sponsor – Sponsorschaft”, де суфікс -schaft у німецькій мові служить для утворення іменників жіночого роду зі збірним та абстрактним значенням. Так, наприклад, терміни Charterung-, -en., Forfeittierung(f), Umgebung, Erklärung, Bewahrung, Befriedigung утворені за допомогою суфікса іменників жіночого роду -ung; морфема -ing: Consulting, Deficit-Spending, Dumping, Factoring, Leasing – позначає абстрактне або збірне поняття, процес, це форма герундія. Запозичені англіцизми середнього роду із суфіксом (m)ent: das Establishment, das Investment, das Job Enlargement. Розглядаючи різні шляхи утворення термінів, необхідно звернути увагу, що найважливішими префіксами при утворенні нових термінів в англійському економічному дискурсі вважаються: all-, co-, dis-, ex-, extra-, mis-, multi-, non-, over, para-, post-, pro-; суфікси: -ing; -r; -ion; -able(-ible); -ant; -ment; -y; -ty; -ive; -or; -ee. Кожен з них несе певне навантаження, а тому виконує відповідну семантичну функцію.

Отже, розглядаючи афіксацію як основний засіб термінотворення економічних термінів, можна зазначити, що близько 25-30% відсотків слів утворено саме за допомогою суфіксів та префіксів з різними значеннями.

Література

1. Бородин А.И. О некоторых структурно-семантических тенденциях в английском терминологическом образовании // Весник ХГУ. – Харьков, 1997. – № 390. – 159 с.
2. Mishkin F.S. The Economics of Money, Banking, and Financial Markets. – Boston: Little, Brown and Co, 1985. – 731 p.
3. Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. – Harlow: Pearson Education Limited, 2010. – 649 p.

Цветаєва О.В.

ІДІОМА «INSIDE BASEBALL»: ГЕНЕЗИС ТА ЗНАЧЕННЯ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Ідіома є фразеологічною одиницею мови. Проблеми фразеології досить добре вивчені. Їх розглядали в своїх дослідженнях лінгвісти Баллі Ш., Виноградов В.В., Кунін А.В, Маккарті М., Ситель В.В., Шанський М.М.

Дж. МакМордью (J. McMordiew) у своїй книзі «Англійські ідіоми і як їх використовувати» дає визначення для ідіоми: «We can say that an idiom is a number of words which, taken together, mean something different from the individual words of the idiom when they stand alone». («Ми можемо сказати, що ідіома – це кількість слів, які, взяті разом, означають щось відмінне від окремих слів ідіоми, коли вони стоять поодиноці») [1, с.4].

Для якісного перекладу ідіоми необхідним є фундаментальне володіння різними перекладацькими стратегіями для різних видів текстів, тобто, перекладач повинен бути майстром перекладу. Також невід’ємним є знання ідіом як мови-джерела так і цільової мови. Знаючи структуру і лексичні одиниці обох мов та їхні особливості, процес перекладу можливо зробити коректним і правильним.

Неприпустима пастка для перекладачів – перекладати ідіоми буквально. Переклад ідіоми «слово в слово» часто не має жодного сенсу, або навіть іноді буває смішним.

З цим твердженням згодний Джеймс Нолан (James Nolan): «Найбільш поширена помилка, яких слід уникати – не визнавати образну або ідіоматичну мову і перекладати її в буквальному сенсі» («The most common pitfall to be avoided is not recognizing figurative or idiomatic language and translating it literally») [2, с.67].

Надзвичайно популярна в Америці, але незрозуміла багатьом українцям гра в бейсбол збагатила англійську мову сталими виразами, які миттєво перейшли з площини спорту в лексику щоденного вжитку, бізнесу і політики.

У спорті «inside baseball» означає хитрощі, що використовують менеджери для того, щоб примусити свою команду забивати голи, використовуючи непомітні ходи, неяскову тактику, а не героїчні драматичні зусилля.

Фраза «inside baseball» висловлює деталізований підхід до дрібниць у вирішенні проблем, висвітлює настільки глибокі особливості предмету дискурсу, що його нюанси є незрозумілими або вважаються неважливими для пересічної людини.

Ідіома «inside baseball» зазвичай застосовується у дискусіях у сферах науки, техніки, розваг, політики, або суміжних дисциплінах, з яких громадськість має деякі загальні знання, але чиї внутрішні нюанси не повинні бути відомими загалу. Наприклад, кінокритик може написати огляд фільмів з використанням інсайдерського жаргону, або висвітлюючи інформацію, яка для звичайних любителів кіно матиме мало важливості чи навіть інтересу (наприклад, посилання на попередні теми режисера, висвітлення захоплень режисера з конкретної школи кіновиробництва).

Під заголовком «Dana Milbank's Inside Baseball» автора Бріджит Шульте (Brigid Schulte) у газеті «[The Washington Post](#)» від 2 травня 2010 року новина починається так: «With a few deft strokes and in fewer than 25 inches, Dana Milbank draws behind-the-scenes portraits of Washington power with such dexterity and hilarity that his Washington Sketch column is a must-read for anyone who wants to know how politics in this city really works». («За допомогою декількох спритних ударів і менш ніж 25 дюймів, Дана Мілбенк вимальовує позакадрові портрети Вашингтонської влади з такою спритністю і гумором, що її авторська колонка «Вашингтонські Ескізи» є обов'язковою для читання всім, хто хоче знати, як саме працює політика в цьому місті») [3].

Авторка книги «Robin Hood Marketing», ад'юнкт-професор комунікацій Американського університету, член правління NTEN Катя Андресен (Katya Andresen) написала у своєму блозі «Inside Baseball: What Is Marketing?»: «I once had to hire a writer to create my firm's brochure, because what I did was far too «inside baseball». Meaning, too focused on the details only an insider could love and not enough on what the audience wanted to know». («Одного разу мені довелося найняти письменника, щоб створити брошуру для моєї фірми, тому що те, що я зробила, було занадто «inside baseball». Тобто, занадто зосереджено на деталях, які сподобались би тільки інсайдерам, і не те, що аудиторія хотіла б знати») [4].

Література

1. McMordie W. English Idioms and How to Use Them. - Oxford: Oxford University Press, 1983. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.twirpx.com/file/456044/
2. James Nolan Interpretation: Techniques and Exercises. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://books.google.com.ua/books?id=LrVJQuyAFy0C&pg=PT94&lpg=PT94&dq>
3. [The Washington Post](http://www.washingtonpost.com/opinions/why-being-too-busy-makes-us-feel-so-good/2014/03/14/c098f6c8-9e81-11e3-a050-dc3322a94fa7_story.html), 2 березня 2010 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.washingtonpost.com/opinions/why-being-too-busy-makes-us-feel-so-good/2014/03/14/c098f6c8-9e81-11e3-a050-dc3322a94fa7_story.html
4. <http://www.nonprofitmarketingblog.com>

Черноватий Л.М., Дубовик К.С.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ-УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Хоча на даний момент існує значна кількість досліджень особливостей перекладу українською мовою англомовних текстів різних стилів та жанрів, проте проблеми текстів військової спрямованості та їх переклад аналізувалися недостатньою мірою. З метою часткової компенсації цього недоліку ми провели дослідження термінологічних особливостей згаданого перекладу.

На першому етапі методом суцільної вибірки були відібрані 521 термін за такими категоріями: 1) афіксальні (серед них – суфіксальні: barrage – шквал,; префіксальні: misfire – незапуск двигуна; суфіксально-префіксальні (demining – розмінування); 2) терміни-композиції (backseater – офіцер, відповідальний за радіолокаційне перехоплення); 3) скорочення (аббревіатури: explosively formed penetrator (EFP) – ударне ядро, акроніми: EAGLE – Ігл, усичення: comarty – командуючий артилерією, терміни-злиття: rescore (rescue escort) – рятувальний ескорт, комбіновані (CinC (Commander-in-chief) – Головнокомандуючий); 4) терміни конверсійного походження ([crucible](#) – суворе випробування); 5) терміни-словосполучення: двокомпонентні (ballistic submarine – атомний підводний човен з балістичною боєголовкою) та багатокомпонентні (rescue aircraft combat air patrol – літак з бойовою системою повітряного

патрулювання); 6) запозичення: *convoy* – конвой; 7) терміни лексико-семантичного походження: семантичного поширення (*Black Hawk* – багатоцільовий вертоліт) та фонологічні (*embed* – журналіст, що висвітлює події у військовому підрозділі).

Аналіз способів перекладу зазначених категорій дозволив сформулювати низку попередніх висновків. Зокрема, найпродуктивнішим способом перекладу термінів афіксального походження виявився смисловий розвиток (41,4%). З контекстуальних способів при перекладі відібраних термінів застосовувалися лише конкретизація (6,9%) та генералізація (1,7%). Решта припадає на транскодування (29,2%), експлікацію і кальку – по 10,4 % кожна.

Смисловий розвиток був найчастотнішим способом перекладу і стосовно термінів-комполітів (44,8%). Серед контекстуальних способів перекладу відносно поширеною є конкретизація (10,3%), застосування якої обумовлено доцільністю уточнення значення військового терміну-комполіту, що є схожим на загальноживаний (*paratrooper* – парашутист-десантник). На відміну від афіксальних термінів, для передачі термінів-комполітів транскодування майже не використовується (3,5%), а на передній план виходять експлікація й описовий переклад (27,6%), використання яких зумовлено доцільністю пояснення терміну (наприклад: *drive-by* – тактика «бий і тікай») та калька (13,8%).

Для передачі скорочень найактуальнішими є контекстуальні способи перекладу, частотність яких сягає майже 60%, при цьому доцільно зазначити доволі широкий їх діапазон: конкретизація – 14,3%, аналогія – 13,2%, пермутація – 10,7%, смисловий розвиток та калькування – по 8,3% кожен, описовий переклад – 6%, вилучення слів – 6%, додавання слів – 4,8%, генералізація – 3,6%. Питома вага транскодування становить 25%. Хоча не помічено жодної закономірності, щодо використання транскодування, однак варто зауважити, що воно має тенденцію застосовуватись переважно до однослівних термінів-скорочень.

Для перекладу термінів конверсійного походження найчастіше (75%) застосовувався смисловий розвиток, що можна пояснити специфікою утворення згаданих термінів, відсутністю в українській мові аналогів або невідповідністю значення терміна екстралінгвістичним обставинам. Наприклад, термін *briefing* не є характерним для ситуації постановки завдання військовим в українських збройних силах. Частка ж описового перекладу становить 25%.

Найпоширенішим способом перекладу термінів-словосполучень є калькування (26,4%), застосування якого є найбільш характерним для двокомпонентних термінів, у більшості з яких один із компонентів передається за допомогою словникового відповідника, а інший – транскодується (defense infrastructure – оборонна інфраструктура). Достатньо частотними є описовий переклад (20%), що застосовується переважно у випадках, коли словосполученням позначають клас військових чи зброї (blue helmets – миротворчі підрозділи «голубі шоломи», surface-to-air missile – ракета класу «земля – повітря»), а також смисловий розвиток (15%) та конкретизація (12%). Питома вага інших прийомів коливається в межах від 1% до 5%.

Найпоширенішими при передачі багатоконпонентних термінів є смисловий розвиток (14,9%) і конкретизація (12,2%), тоді як частка транскодування є порівняно незначною (5%), однак при перекладі запозичених термінів її питома вага різко зростає до 65,3%. Це можна пояснити відсутністю у мові перекладу відповідних військових термінів: bazooka – базука (реактивний протитанковий гранатомет), counterterrorism – контртероризм. Доволі частотним при передачі запозичень є калькування (13,7%). Варто також звернути увагу на питому вагу смислового розвитку (12,1%): chieu-hoi – «чі-хой» (безумовна капітуляція), feint – «фейнт» (хибна атака).

Найчастотнішим способом перекладу термінів лексико-семантичного походження є смисловий розвиток (34,8%), що пояснюється вторинною семантичною номінацією терміна. Наприклад launcher (пускова установка) в тексті може перекладатися, як «стартова позиція». Поширеним способом перекладу є експлікація (13,0%), висока частотність якої обумовлена появою нових термінів, що виникають внаслідок інтенсивного розвитку науки і техніки, а описовий переклад (9%) застосовується переважно щодо фонологічних термінів, що несуть в собі дуже складний денотат (наприклад, embed – журналіст, що висвітлює події у військовому підрозділі).

Таким чином, проведене дослідження дозволяє припустити, що вибір способу перекладу військових термінів може залежати від категорії терміна, однак це припущення потребує додаткових досліджень на суттєво ширшій вибірці термінологічного матеріалу.

Шачаніна Т.К.

ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Поняття тексту є складовою лінгвостилістичного аналізу. Слово «текст» латинського походження та означає «зв'язок, поєднання, тканина» - писемний або усний масив, що становить лінійну послідовність висловлювань, об'єднаних смисловими та формально-граматичними зв'язками, а в загально-композиційному плані – спільною тематикою та сюжетністю.

У лінгвостилістичній науці текст визначають як: а) максимальну одиницю мови найвищого рівня мовної системи; б) продукт мовлення; в) цілісне і зв'язне повідомлення, складене для передачі та збереження інформації; г) суму або сукупність фраз; д) структурна та смислова єдність.

Художній текст розуміється як цілісне комунікативне утворення, що відрізняється структурно-семантичною, композиційно-стилістичною і функціональною єдністю і характеризується певним набором категоріальних ознак (текстових категорій), таких як інформативність, завершеність, лінійність, інтегративність, повторюваність, що особливим чином проявляються на над фазовому рівні.

В різні періоди проблемою вивчення та аналізу художнього тексту займалися такі вчені, як М.М. Бахтін, В.В. Виноградов, Л.В. Щерба, В.М. Жирмунський. Художній текст як явище мистецтва слова є комплексним: воно мистецьке і психологічне, інтелектуальне і соціальне. Художній текст - це своєрідний мовленнєво-словесний акт між автором і читачем, що здійснюється за допомогою слова. Найновіші дослідження цього феномена здійснюються при залученні необхідних наук: психології художньої творчості, історії літератури, літературної критики, мовознавства.

Лінгвостилістичний аналіз тексту не руйнує цілісності художнього тексту і цілісності його сприйняття. Лінгвостилістичний аналіз дозволяє бачити естетичне ціле художнього тексту таким, яким його творив автор, і власне яким автор хотів, щоб його власне таким сприймали.

На сучасному етапі існує безліч методів лінгвостилістичного аналізу художнього тексту. Дослідник Крупа М. виділяє наступні методи аналізу художнього тексту: семантико-стилістичний, порівняльний, стилістико-

статистичний, метод стилістичного експерименту. Крім загальних методів аналізу художнього тексту дослідник акцентує увагу на методі «слово-образ», методі комплексного аналізу, методі повільного прочитання художнього тексту, методі лінгвістичного аналізу за мовними рівнями, методі дослідження лексико-семантичних полів, методі контекстного та інтертекстуального аналізу мовних одиниць.

Арнольд І.В. у своїх працях описує два основні типи аналізу художнього тексту. Перший метод аналізу передбачає спочатку гіпотетичне виділення основної ідеї чи теми цілого, а вже потім виділяються лексичні, синтаксичні, морфологічні і фонетичні частини тексту, котрі дають змогу підтвердити, уточнити, видозмінити чи навіть заперечити вихідну гіпотезу, в останньому випадку гіпотезу замінюють новою і повторюють процедуру спочатку. Другий метод навпаки: увага зосереджена на якій-небудь формальній особливості чи деталі тексту. Помітивши таку особливість, дослідник шукає пояснення, зіставляючи з іншими особливостями і контекстом, перевіряє, чи не підтримується таке висунення іншими способами, і нарешті, формулює основну ідею і тему.

Лінгвостилістичний аналіз художнього тексту є явищем різностороннім та багатограним, адже художній текст є посередником у комунікативному акті спілкування між письменником та читачем.

Шашкіна Н.І., Лазуренко Л.А., Дружиніна Л.В.
КОГНІТИВНИЙ АНАЛІЗ В ДОСЛІДЖЕННІ ГАЛУЗЕВИХ
ТЕРМІНОСИСТЕМ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Мовне значення слова прямо залежить від певного образу, що стоїть за цим словом, який сформувався в мозку людини, тобто при сприйнятті будь-якої інформації людина використовує вже готові структури, що полегшують сприйняття, запам'ятовування і що зберігаються в його «банку даних» доти, поки в них не виникає необхідність, а при виникненні чогось нового автоматично робить вибір найбільш схожої схеми для зв'язування нового з вже наявними в пам'яті.

Наступне дослідження продовжує серію лінгвістичних робіт, які вивчають загальні та специфічні особливості галузевих терміносистем. Актуальність вибраної теми полягає в тому, що аналізуючи лексичний склад і характер

організації термінологічної системи, є можливість виявити тенденції формування, функціонування та зросту лексики сучасних мов в найбільш динамічній їх частині, яка швидко розвивається – у сфері науково-технічної термінології. Це зумовлено низкою цікавих характеристик галузевих терміносистем (помітний збіг семантичної і формальної структури термінів, наявність однієї концепції, яка зображує систему понять), що дозволяє зробити висновки щодо способів побудови галузевих термінологій в сучасних мовах в цілому.

Як відомо, результат пізнання спеціальної сфери діяльності реалізується у терміні. Термін є найважливішим елементом розумової діяльності людини, він має властивості, які відображають логіко-понятійний вміст розумових операцій. Когнітивні властивості терміна примітні тим, що вони знаходять неодмінне вираження в термінологічних структурах. Ці структури є інтеграцією декількох видів інформації. Когнітивна структура знань людини в різних сферах діяльності відбивається в способах термінологічної номінації.

Будь-який номінативний акт має елементи когнітивного і прагматичного характеру. Вибір мотивуючої основи нового слова, що відображає певне уявлення людини про навколишній світ, його суб'єктивно-об'єктивне сприйняття дійсності – це первинний акт; вторинне іменування в мові науки формується на підставі тих ознак, які людина вибирає при аналізі внутрішньої форми слова. Наукове поняття, яке називає термін, формується за допомогою логічного осмислення найбільш важливих сторін об'єкту, виділення в ньому істотних і необхідних мотивуючих ознак. Вони можуть відрізнятися в різних терміносистемах, тому для правильного розуміння значення терміну потрібно опанування всією концептуальною системою даної області знання – «концептосферою». Наприклад: так в загальнолітературній мові слово *concrete* означає «конкретний», а в будівельній термінології – «бетон». Термін *mortar* в будівельній термінології перекладається «розчин», а в військовій – «мортира», «міномет». Слово *rate* у фізичній термінології означає «швидкість», а в економічній – «ставка», «курс»: *interest rate* – «процентна ставка», *exchange rate* – «обмінний курс». У загальнолітературній мові слово *stroke* означає «удар», а в будівельній термінології – «хід поршня». Логічне осмислення найбільш важливих сторін одного й того ж об'єкту в різних мовах теж може різнитися. У найменуванні *end-bearing-pile* (паля, з функцією, що несе, на кінцях) виражена ознака «призначення». Український термін *паля-стійка* передає ознаку

«зовнішній вигляд, форма». *Фундамент на природній основі* перекладається англійським терміном *direct foundation*, що означає «прямий, безпосередній фундамент». Український термін точніше передає розташування фундаменту «на ґрунті, на землі». Різні мотивувальні ознаки покладені і в основу наступних найменувань: *continuous concrete* (бетон, що укладається без перерви) – *монолітний бетон*; *massif exploding* (вибух масиву) – *визрівання бетону*; *cast-in-place* (залита на місці) *pile* – *набивна паля* і т. ін..

Мовні форми репрезентації концептів в різних мовах мають певні особливості, які залежать від структурного характеру мови.

Шевченко Х.П.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Велике місце в словниковому складі мови належить термінологічній лексиці, кількість якої весь час зростає. Термінологічний словниковий склад включає в себе всі слова, які об'єднані в мові під назвою - терміни.

Термін – це спеціальні слова або фрази, які використовуються, щоб висловити точне уявлення про будь-яку галузь знань - науки, техніки, соціального і політичного життя, мистецтва, права і т.п .

Термінологічний словниковий склад сучасної англійської мови має свої власні слова і запозичені одиниці мови. Особливістю юридичної термінології, в порівнянні з іншими термінологічними системами, є ідентичність дериваційних моделей типових для його співвідношення іноземних та національних елементів в особливості його формування та розвитку.

Для того, щоб нові терміни могли органічно увійти в літературну мову, вони повинні бути створені з використанням спеціальних морфологічних структур(корінь, префікс, суфікс і постфікс). В англійській юридичній літературі найбільш часто використовуються терміни з такими префіксами як: *after-*, *all-*, *co-*, *cross-*, *dis-*, *ex* (74% усіх термінів термінологічної системи), потім використовуються такі терміни, з префіксами *extra-*, *heter(o)-*, *para-*, *poly-*(16% усіх термінів термінологічної системи) і найменшу частину в юридичній термінології займають терміни з префіксами *pro-*, *quasi-*, *self-*, *sub-*, *un-*, *de-*(10% усіх термінів термінологічної системи).

Усі терміни за своєю будовою поділяються на:

1. прості, які складаються із одного слова: punish - наказати;
2. складні, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс: the High Court - високий суд;
3. терміни-словосполучення, які складаються із декількох компонентів: specific performance - реальне виконання .

Оскільки серед юридичних термінів переважають в основному терміни-словосполучення, то вони й являються основною проблемою при перекладі юридичного тексту.

Найважливішою ознакою терміну-словосполучення є його відтворюваність у професійній сфері вживання для вираження конкретного спеціального поняття. Складений термін буде стійким лише для певної системи зрозуміти. За межами конкретної термінологічної системи таке словосполучення не буде стійким і не сприйматиметься як зв'язана мовна одиниця. Отже, за кожним складеним терміном (терміном-словосполученням) стоїть стійка, стандартно відтворювана структура складного (розчленованого) професійного поняття .

Проаналізувавши все вищесказане, можна зробити висновок, що в цілому юридичні терміни мають ті ж способи утворення що й українські. У юридичній терміносистемі англійської мови найчастіше вживаються терміни-словосполучення, компонентами яких є самостійні слова, які можуть вживатися окремо і які зберігають своє значення.

Трохи менше вживаються терміни-словосполучення, які мають один із компонентів технічний термін, а другий загальноживаної лексики. Та найменше вживаються терміни-словосполучення, обидва компоненти яких являються собою слова загальноживаної лексики і тільки сполучення цих слів є терміном.

У [процесі](#) функціонування юридичної термінології в юридичному [дискурсі](#) відбуваються певні зміни на семантичному рівні. Більшість юридичних термінів в юридичному контексті зберігає свою семантику і когнітивний потенціал; окремі їх частково втрачають, набувають нового юридично-економічного змісту.

Шевчик Е. Ю.

ПРАГМАТИЧЕСКАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ ТЕКСТА НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ СТАТЬИ

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

Прагматика изучает свойства и отношения какой-либо знаковой системы невыразимыми средствами самой этой знаковой системы; к ним относятся, например, стилистические характеристики языка, обеспечивающие наиболее успешное («адекватное») восприятие сообщений, характеристики допустимой сжимаемости текста, сохраняющей его понятность, критерии оптимальности структуры такого сжатого текста («реферата» на исходный текст), индивидуальные «разрешающие» способности интерпретаторов. Таким образом, прагматика предполагает максимальный учёт свойств и возможностей человеческого интеллекта.

Сложнее обстоит дело с прагматическим аспектом высказывания или связного текста, то есть отношениями между речевым произведением и участниками коммуникации. Эти отношения определяются уже не только прагматическим значением знаков, входящих в высказывание, но и фактической стороной информации, передаваемой в сообщении, социальным статусом и психологическими особенностями коммуникантов, степенью их непосредственной заинтересованности в сообщаемом, стремлением добиться при помощи коммуникативного акта каких-то практических результатов и т.п. Эмоционально-экспрессивная функция газетно-публицистического стиля характеризуется, прежде всего, открытой оценочностью. В отличие от художественных произведений, в публицистике не подтекст, а сам текст вполне определенно выражает оценочное отношение к излагаемым фактам. Основу языка газетно-публицистического стиля составляет книжно-обиходный язык, представляющий собой сочетание элементов лексики и синтаксических структур разных стилей при частичном сохранении или утрате искомой стилистической окраски. Книжный характер этого языка определяется тем, что он выражает целостную информацию, предварительно продуманную и организованную. Основным стилистический принцип организации языка в публицистике – сочетание стандарта и экспрессии.

Особая функция научно-популярной статьи состоит в том, что статья объясняет читателям как научную, так и личную значимость актуальных

процессов, ситуаций, явлений, их причинно-следственные связи и таким образом инициирует читательские размышления, действия, связанные с предметом отображения в публикации. Это реализуются в научно-популярной статье посредством грамотного подбора определенных языковых средств, которые обладают собственными внутрилингвистическими прагматическими значениями, входящими в их план содержания. Внутрилингвистические прагматические значения включают такие факторы, как принадлежность языковой единицы к определенному функциональному стилю, к определенному стилистическому уровню, а также эмоциональные, эстетические и оценочные элементы в ее содержании.

Говоря о способах воздействия инициатора в научно-популярной статье, прежде всего, необходимо говорить о языковых средствах, используемых автором для воздействия на читателя, которые в большинстве случаев проявляются на лексическом уровне языка, реже – на грамматическом (синтаксическом) и совсем редко – на морфологическом уровне. Таким образом, смешение разговорных и книжных элементов языка становится ведущей лексической характеристикой научно-популярных статей, рассчитанных на широкие массы читателей. Тем не менее, следует отметить, что средства эмоционального воздействия подчиняются общим закономерностям публицистического стиля и не обладают той свежестью и субъективной окрашенностью, которые характерны для стиля художественной речи.

Шишкіна І. В.

**СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ АНТИЧНОГО
МОТИВУ В НОВЕЛІ Р. БРЕДБЕРІ «БЕРЕГ НА ЗАХОДІ СОНЦЯ»**

Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара

В оповіданні “The Shoreline at Sunset”, 1959 («Берег на заході сонця») Р. Бредбері звертається до міфології, а саме, до образу й теми жінок-чарівниць – наяд, русалок, сирен.

У перших чотирьох абзацах оповідання превалює тема невлаштованого буденного життя двох друзів – Тома і Чіко. Таким автор змальовує їх будинок після від’їзду жінки: з квіткових горщиків летить пил, на стінах плями від

знятих картин, на підлозі килимом пісок. Словообрази пил, плями та пісок – це лейтмотив теми безвихідності й мало вартості існування героїв.

У мить, коли здається, що головні герої вже не можуть сподіватися на будь-які зміни на краще, автор вводить у розповідь образ моря. Він не подає детального фізичного опису, але ми все ж бачимо мрію, яка є в душі одного з чоловіків (Тома). Початок оповідання – суто життєва проза, контраст до всього іншого. Контраст цей починається вже з думки Тома про море: “Tom was gone, his mind racing down coasts [...] From all the times he’d talked on what lives in the sea, the names return the breathing fall of waves. Argonauts, they whispered, codlings, pollacks, hound-fish, tautog, tench, sea-elephant [...] the white whale [...] ... the sea-dog [...]” [1, с. 272]. У цьому довгому переліку «морських» імен підводних істот звучання так само важливе, а може, навіть більш важливе, ніж значення. На жаль, відома російська перекладачка Нора Галь недооцінила це, і її перелік імен у цих п’яти рядках звучить не як «шепіт хвиль», а як преїскурант у рибному магазині: «треска, сайда, сарган, устриця, линь [...] лосось и камбала, белуга [...]» [сб. «Передай добро по кругу», с. 171]. Між тим Р. Бредбері відтворює те, що «шепотіли хвилі», у звукову гамму: спочатку алітерація сонорних: “argonauts, codlings, pollacks, hound-fish...”, потім їх (сонорних) чергування з ударами глугих приголосних: “tautog, tench, sea-elephant, [...] gilling...”, асонанси півголосних і довгих і коротких голосних: “white whale and grampus, the sea-dog...” [1, с. 272]. У результаті Бредбері мав повне право написати “they whispered” про хвилі, “deep-sounding names” про ці імена. У суголоссі з цією звуковою евфонією думки Тома про невідомих водяних створінь – «як же вони повинні виглядати, при таких звучних іменах», “always you thought how they must look from their deep-sounding names”. На жаль, цей зв’язок звукової гармонії (евфонії) та зорового ряду, намічений вже в думках героя (а в реальності він є особливим відкриттям поетів) у перекладачки зруйнований.

Через цей звуковий і зоровий ряд слово образів Бредбері передає душевний стан героя, який нарешті відчув реальну можливість знаходження сенсу життя і в той же час намагається уявити собі, як саме цей сенс виглядатиме. З опису того, як Том відчуває таємниче життя моря, читач може зрозуміти, що незабаром відбудеться щось надзвичайне, небувале. Таким чином, перші абзаци – опис повсякденного життя Тома і Чіко – слугують

контрастним вступом, а думки Тома про морські істоти-дива – вступом-підготовкою, «попередженням» про подальшу таємничу подію.

І з'являється морська жінка, наяда; автор малює її, як втілення заповітних мрій Тома, в якого духовна жага краси перевищує матеріальні потреби. Для опису морської сирени Р. Бредбері використовує чи не найбільшу кількість кольорів, які варіюють від холодніших до тепліших тонів. Якщо спочатку в описі чарівної наяди превалюють білі, блідо-блакитні та блідо-рожеві кольори: «Її обличчя було як місяць у блакитному небі, коли його побачиш вдень: бліде і неймовірне. Мармурово-біле, з ледве помітними синюватими прожилками на скронях. Зімкнуті повіки неначе вкриті аквареллю. Щільно закриті губи, повні та бліді, були схожі на яскраво-червону морську троянду. У неї була біла й струнка шия, білі маленькі груди, покриті – розкриті, покриті – розкриті у приливі хвилі, у відливів хвилі, у приливі, у відливів, у приливі. Кінчики їх рожевіли, тіло було сліпуче білим, воно майже світилося...» [1, с. 274], то вже в наступному абзаці з'являються більш тепла яскрава гама: «Нижня половина її тіла переходить від білого кольору до дуже блідо-блакитного, від дуже блідо-блакитного до блідо-зеленого, від блідо-зеленого до смарагдово-зеленого, до густої зелені мохів і лип...» [1, с. 274]. Ця поступова зміна кольорів відповідає емоційному стану Тома, який так само несподівано починає знаходити те, що вже довгий час вважав втраченим або неіснуючим.

Оповідання американського фантаста насичені метафорами. Авторська метафора несе в собі елемент підтексту. В метафорі полягає практично безмежна можливість підсилення змістів підтексту.

«Берег на заході сонця» – зразок характерної для Бредбері ліричної манери розповіді. Письменник створює опис, який асоціюється зі стилем романтичної поезії: “a pale flushed sea-rose, full and closed upon itself (про губи)... and her breasts were small and white, now covered, uncovered, covered, uncovered in the flow of water, the ebb of water, the flow, the ebb, the flow...” [1, с.274]. Бредбері знову вдається до виразного звукопису, він піклується про ритм – зображення, з'єднане з ритмом, фарби, передані крізь рух хвиль, ці чергування «покриті – розкриті, покриті – розкриті у приливі хвилі, у відливів хвилі, у приливі, у відливів, у приливів...» – як у великих поетів, і раніш за всіх – у романтиків, діють синестетично, тобто поєднуються зоровий, звуковий,

динамічний ефекти (пригадаємо славнозвісний фрагмент Колріджа «Кубла Хан» або «Морську царівну» Лермонтова).

Література

1. R. Bradbury. The Strawberry Window and other stories. – На англ. яз. – М.: Айрис-пресс, 2005. – 384 с.
2. <http://paranormal-news.ru/news/2008-12-17-125>

Shpak I.V.

IDEOLOGIES AND SYMBOLISM OF UKRAINIAN PRESIDENTIAL DISCOURSE

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Political discourse is a fascinating field for research both for those who deal with political studies and linguistics. This branch appeared in the convergence point of two sciences, yet is relevant for both. Its relevance for politics is obvious, its relevance for linguistics is less obvious, still is even more crucial. The most important tool for a politician is language. With the help of language he or she can manipulate the conscience of the electorate; can control the crowd; can obtain power. Politicians who mastered the proper language benefited greatly from the communication with their citizens. F.D.R. (Franklin Delano Roosevelt) was the first who used radio as means to influence society. His voice and rhetoric became an integral part of every household in the USA in the end 1930ies; his discourse led the Americans through difficult times; offered them a new deal; managed to communicate attractive designs. The study of political discourse, like that of other areas of discourse analysis, covers a broad range of subject matter, and draws on a wide range of analytic methods.

The importance of political discourse analysis as well as the establishment of a true political discourse is extremely important for any country, especially for young states from post-soviet bloc. According to Fairclough (1989) the term refers to “the whole process of interaction of which a text is just a part” We argue that the identity of a politician is revealed in the context of his or her ideological, cultural and language background. The most relevant in our opinion is the Foucauldian understanding of discursive analysis – this approach implies the concept of power coming prior to language: the power relations are reflected in the language. Most

importantly, this approach allows a researcher, among others advantages, to see the difference between the rhetoric and practice of policy.

In President Poroshenko's Address to the US Congress there are several ideological points mentioned, and one of them is allusion to what once John Kennedy said in West Berlin in 1963; that was one of the most eloquent speeches on the world stage – "Ich bin ein Berliner". In his speech in front of the US Congress President Poroshenko interpreted Kennedy's words and said: "I am the Crimean Tatar". This quote represents the strength of the word and the ability of a politician to influence the public. In Kennedy's opinion these words ("Ich bin ein Berliner") could draw people's attention to the hottest spot in the Cold War. The survival of West Berlin, surrounded by eastern communist ideology was crucial for the West. Kennedy feared another potential conflict with nuclear involvement may be sparked by Berlin. Khrushchev was intending to sign a Treaty with East Germany restricting Western access to West Berlin, thus Kennedy had to react. His speech had its effect and Khrushchev didn't sign the Treaty. Comparing himself with the Crimean Tatars President Poroshenko hopes to accomplish same results Kennedy once did. According to President Kennedy West Berlin was a symbol of freedom and democracy in the world threatened by the Cold War. According to President Poroshenko the Crimean Tatars are the symbol of freedom and struggle against military aggression; thus, acknowledging he is one of them he demonstrates to the whole international community that the official Kyiv remembers and supports the Crimean Tatars, who preferred to stay on the occupied territories and fight for their land and for their rights. In his speech President Poroshenko yet another time stresses that the whole Ukrainian nation supports the Crimean Tatars. To achieve his goals he uses a number of symbols one of which is Maidan. In the past year the word "Maidan" became known to a great many people in the whole world and for the majority it became symbolic as well. These days "Maidan" is a symbol of fight for human rights, for independence and democracy.

To draw the conclusion, the overall theme for President Poroshenko's official speeches can be summarized as the need to learn from the past and remember who we are; his speeches are full of allusions and symbolism. President Poroshenko uses language as a powerful tool to communicate his ideas not only to the Ukrainian society but to international community as well.

Yashkina V.V.

**MULTILINGUAL EDUCATION IN CONTEMPORARY EUROPEAN
CULTURAL STUDIES**

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Within the framework of contemporary multilingual trends in higher education it appears topical to outline the main objectives of the course, which closely links cultural studies and multilingualism.

First of all, it seems necessary to provide the seekers of Master's Degree with the basics of the Language policy in the European Union, as well as with the challenges to multilingualism in creating common European space for higher education.

Secondly, it aims to build multilingual competence in higher education, to promote and motivate language learning (especially languages for specific purposes), to build up content and language integrated learning in higher education;

Besides that, we mean to study the possibilities of mobility and globalization on a countries' languages and cultures, to learn the role of languages in the context of lifelong learning;

What is more, we need to analyse the essence of multilingualism and social exclusion, the importance of language learning in career planning in multilingual Europe, the role of languages in professional success.

As a result, the LEARNING OUTCOMES are planned to be the following: the course provides the students with theoretical knowledge and abilities of their practical implication in the sphere of multilingual education in contemporary European cultural space.

After the acquisition of the course, the students will have acquired the following academic competences:

1. Theoretical background in language integrated learning in higher education.
2. Profound knowledge in application of new learning strategies, establishment of modern learning environments.
3. Knowledge of interrelation specificity between the native and foreign language or several foreign languages in the development of a multilingual competence.

After the acquisition of the course, the students will have acquired the following professional competences:

- capacity to successively acquire and use different competences in different languages and cultural spaces, at different levels of proficiency and for different functions.

- combination of knowledge, skills, attitudes and behaviors which allow a speaker to recognize, understand, interpret and accept other ways of living and thinking beyond his or her home culture.

- make extensive use of specialised vocabularies relating to different fields of knowledge and ways of thinking expressed in specific modes of language.

Thus, the integral parts of the future studies are to be, besides all, the questions of formation of CROSS-CULTURAL COMPETENCE in the language training programs, the CHALLENGES in foreign language teaching and PLURILINGUISTIC AND PLURILINGUAL COMPETENCE in Ukraine.

ЗМІСТ

Поляков М.В. ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА НА ШЛЯХУ ДО МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ	3
Попова І.С. ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ-ФАХІВЦІВ З МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	5
Анісімова А.І. ФОРМУВАННЯ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ.....	8
Аврутін Ю.Л. СЛОВА ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ У РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ.....	10
Албатова Н.А. ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ.....	11
Бахарєва В.В. МЕТАФОРІЧНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСКУРСАХ.....	13
Bezrodnykh I. G. MULTILINGUALLY AND MULTICULTURALLY ORIENTED CURRICULUM: INTRODUCING A NEW DISCIPLINE – SOCIOLOGICAL.....	15
Bezrukov A.V. FRANCIS QUARLES' "EMBLEMS": THE INTERACTION OF IMAGES AND WORDS.....	17
Bilova A.G. SOME TIPS ON HOW TO CHOOSE MOVIES FOR THE ENGLISH CLASS.....	18
Ванякин В.М. К ПРОБЛЕМЕ ИНТЕНСИФИКАЦИИ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ НА НЕФИЛОЛОГИЧЕСКИХ ФАКУЛЬТЕТАХ.....	20
Волкова Г.К. ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В КУРСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	21
Волкова М.Ю. ОСОБЛИВОСТІ КАНАДСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ГУМОРУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ С. ЛІКОКА).....	24
Гайдар В.П. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕМАТИЧНОГО НАПРЯМКУ ТВОРЧОСТІ ІВОН БОЛАНД.....	26
Глухова Л.О. АНГЛІЙСЬКА МОВА – МОВА <i>LINGUA FRANCA</i> СУЧАСНОЇ ЄВРОПИ.....	27
Гонсалес-Муніс С.Ю. ХУДОЖНЄ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ У ТВОРЧОСТІ ЕНН СЕКСТОН, СІЛЬВІ ПЛАТ, ЕДРІЕН РІЧ	29
Гречухина И.Д. ОПЫТ АНАЛИЗА ДРЕВНЕАНГЛИЙСКОЙ ПОЭТИЧЕСКОЙ КАРТИНЫ МИРА НА ОСНОВЕ ВЫДЕЛЕНИЯ ОНОМАСИОЛОГИЧЕСКИХ РАЗРЯДОВ СЛОВ.....	30
Гринь К.В. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСОБІВ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ.....	33

Гром Л.А. НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ЧТЕНИЮ ПРИ РАБОТЕ С ТЕКСТАМИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ.....	36
Давыденко Ю.Е., Тютюнник В.Ю., Тимченко Е.А. УЧЕБНАЯ СИТУАЦИЯ КАК ОСНОВА КОММУНИКАТИВНО-СИТУАТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ	38
Daneikina A.V. REALIA IN ENGLISH-SPEAKING BLOGOSPHERE.....	40
Дворецька Н.Я. ВІДОКРЕМЛЕННЯ МЕТОНІМІЇ ВІД МЕТАФОРИ	41
Довга Ю.М., Магрламова К.Г. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДА ПОРТФОЛІО В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-МЕДИКАМИ	43
Дорошенко Н.В. СТИЛІСТИКА ПОРТРЕТНОГО ТА ПЕЙЗАЖНОГО ОПИСУ У РОМАНІ С. МОЕМА «РОЗМАЛЬОВАНА ЗАВІСА».....	45
Дуднікова А.А. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АНГЛІЙСЬКОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНИХ ДИСКУРСІВ.....	47
Завийборода М.С. ЯВИЩЕ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В УМОВАХ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ.....	49
Заниздра О.А. ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ОБУЧЕНИИ ГРАММАТИКЕ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗОВ.....	50
Zinchenko K.S. REGIONAL LANGUAGE AS AN ESSENTIAL PART OF MINORITY'S CULTURE.....	53
Ірчишина М.В. ВІДПОВІДНІСТЬ І КОРЕЛЯЦІЯ ПОНЯТЬ «PRESENT PARTICIPLE» ТА «PARTICIPLE I».....	54
Ковальчук А.В. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ МЕТАФОРИЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛОМОВНОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСАХ.....	56
Кожушко С.П. КОЛАБОРАТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ФОРМА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ПРОЦЕСУ ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	58
Konopelkina O.O. DISCIPLINE “VARIETIES OF MAJOR FOREIGN LANGUAGE (ENGLISH)” IN THE LIGHT OF MULTILINGUAL EDUCATION FOR MASTERS.....	60
Костюкович Е.В. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ.....	61
Кріба І.Й. ІДІОМАТИЧНІ ВИРАЖИ ТА ЇХ РОЛЬ У АНГЛОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ ДИСКУРСІ.....	63
Круковець Я.С. МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНА КОМПЕТЕНЦІЯ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИКІВ.....	66
Лещенко А.В. К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ПОНЯТИЯ «НАРРАТИВНЫЙ ИНТЕРЕС».....	67

<i>Лисенко Н.О.</i> ПРАГМАТИЧНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ ПОСЛІДОВНОСТІ «ТИП-ВИД-ЖАНР ДИСКУРСУ».....	70
<i>Lytovchenko N.A.</i> MULTIPLE LANGUAGES IN EDUCATION.....	71
<i>Ліпич В.М.</i> СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МЕТАФОРИ В ПОЕЗІЇ М. ВОРОНОГО.....	73
<i>Локтенко Т.С.</i> ЯВИЩЕ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОСТІ В РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ	75
<i>Lukianenko L.N.</i> USING AUTHENTIC AND LEARNER-AUTHENTIC MATERIALS IN TEACHING LITERATURE IN THE LANGUAGE CLASSROOM.....	77
<i>Mykhailova O.V.</i> PRIORITIES IN ENGLISH TEACHING FOR LAW STUDENTS.....	78
<i>Монджоу Т.Я.</i> МУЛЬТИЛІНГВАЛІЗМ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ПРИ НАВЧАННІ ІНШОМОВНІЙ КОМУНІКАЦІЇ.....	80
<i>Мусієнко М.О.</i> ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ ТЕРМІНОСИСТЕМИ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	83
<i>Нагорна Ю.А.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОРИГІНАЛУ ТА ПЕРЕКЛАДУ ОПОВІДАННЯ Е. СЕТОНА-ТОМПСОНА «LOBO THE KING OF CURRUMPAW».....	84
<i>Новікова М.Л.</i> ОСНОВНІ ТЕМИ РОМАНУ МАРГАРЕТ ЕТВУД «ОСЯГНЕННЯ».....	86
<i>Олексієнко А.В.</i> НОМІНАТИВНА ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ З ДЕТЕРМІНАТИВНИМ ПІДРЯДНИМ	88
<i>Онанченко А.В.</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОЕЗІЇ РУПЕРТА БРУКА «СОЛДАТ».....	91
<i>Осада З.О., Матвєєнко О.І.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ТЕХНІЧНИХ ВНЗ.....	92
<i>Осадча Д.А.</i> САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ НАПРЯМКУ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІЯ.....	94
<i>Осташевская М.Г.</i> СЛОВАРНЫЙ МЕТОД ИССЛЕДОВАНИЯ ПОЭТИЧЕСКОЙ КАРТИНЫ МИРА.....	96
<i>Панченко О.І.</i> КІНОТЕКСТ У ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ПЕРЕКЛАДУ	99
<i>Панченко Н.М., Тетеріна Л.М.</i> СТРУКТУРНА І СЕМАНТИКО- СТИЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СОНЕТІВ КЕРОЛ ЕНН ДАФФІ.....	100
<i>Перетокіна В.Ф.</i> КОНЦЕПТ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА ОСНОВА ОПISУ МОВИ.....	102
<i>Polovnaya A.S.</i> MULTILINGUALISM AS A SOCIO-CULTURAL	

PHENOMENON ON THE INTERNET.....	104
Пономарева Л.Ф. ЛЕКСИКО-ГРАММАТИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ МОДАЛЬНОСТИ В НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКЕ КАК ОДИН ИЗ АСПЕКТОВ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ АСПИРАНТОВ.....	105
Посудиевская О.Р. ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ЛЕКСИКЕ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ОЦЕНКАХ СОВРЕМЕННЫХ ЗАРУБЕЖНЫХ МЕТОДИСТОВ.....	107
Романенко К.Ю. МУЛЬТИЛІНГВІЗМ І СУЧАСНІ МОВНІ НОРМИ.....	109
Русакова А.В. ПОНЯТТЯ «ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТИПАЖ» VS. «ГЕНДЕРНИЙ СТЕРЕОТИП» У СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ.....	111
Serdechny Yu.V. PATCHWORK LESSON PLAN: WHAT’S THIS?.....	113
Смирнова М.Л. ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ С НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА.....	114
Stankevych O.I. TYPES OF FINANCIAL REPORTS	116
Суима И.П. ТИПЫ НЕФУНКЦИОНАЛЬНЫХ РЕСПОНСИВНЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЙ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ.....	118
Teplova M.V. USING TED TALKS TO IMPROVE LISTENING, SPEAKING AND WRITING SKILLS AT AN ADVANCED LEVEL.....	120
Teterina L.M. PAUL MULDOON’S INNOVATIONS OF RHYMING TECHNIQUE.....	122
Tymoshenko Zh.I. TYPES AND KINDS OF GENUINE INTERNATIONALISMS AS TO THEIR STRUCTURE AND LEXICAL MEANING IN ENGLISH AND UKRAINIAN.....	123
Тимралиева Ю.Г. ОБРАЗ ЛУНЫ И СОЛНЦА В ЛИРИКЕ НЕМЕЦКОГО ЭКСПРЕССИОНИЗМА.....	125
Filatova K.O. IMPLEMENTATION OF M-LEARNING IN THE ENGLISH CLASSROOM.....	127
Ходос І.О. ГРАМАТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ АРАНЖУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО ПРОСТОРУ С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА.....	128
Халімендикова Є.В., Безродних І.Г. АФІКСАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ В МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ.....	130
Цвєтаєва О.В. ІДІОМА «INSIDE BASEBALL»: ГЕНЕЗИС ТА ЗНАЧЕННЯ...	133
Черноватий Л.М., Дубовик К.С. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	135
Шачаніна Т.К. ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ ЯК ОБ’ЄКТ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ.....	138

Шашкіна Н.І., Лазуренко Л.В., Дружиніна Л.В. КОГНІТИВНИЙ АНАЛІЗ В ДОСЛІДЖЕННІ ГАЛУЗЕВИХ ТЕРМІНОСИСТЕМ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ.....	139
Шевченко Х.П. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ.....	141
Шевчик Е.Ю. ПРАГМАТИЧЕСКАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ ТЕКСТА НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ СТАТЬИ.....	143
Шушкіна І.В. СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ АНТИЧНОГО МОТИВУ В НОВЕЛІ Р. БРЕДБЕРІ «БЕРЕГ НА ЗАХОДІ СОНЦЯ».....	144
Shpak I.V. IDEOLOGIES AND SYMBOLISM OF UKRAINIAN PRESIDENTIAL DISCOURSE.....	147
Yashkina V.V. MULTILINGUAL EDUCATION IN CONTEMPORARY EUROPEAN CULTURAL STUDIES.....	149

Здано на складання 21.11.2014. Підписано до друку 26.11.2014. Формат 210x148. Папір офсетний. Друк ризографічний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 9,75. Обл.-вид. арк. 8,4. Тираж 100 прим. Зам. № 11117

Видавництво «*Літограф*»
Ідентифікатор видавця у системі ISBN: 2267
Адреса видавництва та друкарні:
49000, Дніпропетровськ, вул. Паторжинського, 29/б
тел. : (066) 369-21-55, (056) 713-57-25
E-mail: Litograf.dp@gmail.com